

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA V PREŠOVE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

PARTICIPÁCIA MLÁDEŽE NA POLITICKOM ŽIVOTE V
SR

(Mládežnícke politické organizácie)

Diplomová práca

Študijný program: Politológia
Študijný odbor: 3. 1. 6 Politológia
Školiace pracovisko: Inštitút politológie, Katedra teórie politiky
Školiteľ: PhDr. Helena Melkusová, PhD.

Prešov 2011

Bc. Anna Polačková

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že som záverečnú prácu vypracovala samostatne na základe svojich vedomostí a s použitím uvedenej literatúry.

V Prešove 15. apríla 2011

ABSTRAKT

POLAČKOVÁ, Anna: *Participácia mládeže na politickom živote v SR*. Mládežnícke politické organizácie. [magisterská práca]. Prešovská univerzita v Prešove (Prešov, Slovensko). Filozofická fakulta. Katedra teórie politiky. Školiteľ: PhDr. Helena Melkusová, PhD. Stupeň odbornej kvalifikácie: magister. Prešov : FF PU, 2011. 81 s.

Predložená diplomová práca rozvíja problematiku politickej a občianskej participácie mládeže ako jednotu jej dvoch špecifických foriem. Zameriava sa najmä na oblasť združovania sa mladých ľudí v mládežníckych združeniach. Osobitne si všima mládežnícke politické organizácie ako subkategóriu mládežníckych organizácií, ich základné funkcie a súčasne analyzuje konkrétne mládežnícke organizácie politických strán na Slovensku. Získané teoretické poznatky sú následne konfrontované s výsledkami prieskumu zameraného na zistenie postojov študentov politológie, u ktorých sa predpokladá vysoký stupeň záujmu o politickú sféru, k mládežníckym politickým organizáciám. Na základne analýzy výsledkov prieskumu je zrejmé, že aj keď sa študenti o mládežnícke politické organizácie prílišne nezaujímajú, kritizujú ich neefektívne pôsobenie, očakávajú od nich väčšiu propagáciu svojej činnosti, ako aj zvýšenie aktivity smerom k svojim sympatizantom.

Kľúčové slová:

Mládež. Participácia. Občianska participácia. Politická participácia. Mládežnícke združenia. Mládežnícke politické organizácie.

ABSTRACT

POLAČKOVÁ, Anna: *Participation of Youth in Political Life in SR*. Youth Political Organizations. [MA Thesis]. University of Prešov in Prešov (Prešov, Slovakia). Faculty of Arts. Institute of Political Sciences. Supervisor: PhDr. Helena Melkusová, PhD. Title of Qualification: Master. Prešov : FF PU, 2011. 81 p.

The presented diploma thesis deals with the issue of political and civil participation of youth as a unity of its two specific forms. The thesis predominately focuses on grouping of young people in youth organizations. It describes youth political organizations as a subcategory of youth organizations, their fundamental functions as well as it analyzes youth political organizations in Slovakia, in particular. Subsequently, the acquired theoretical data are confronted with the findings of the survey uncovering the views of students of political sciences on youth political organizations while their high interest in the political sphere was expected. Based on the analysis of the survey findings, it is obvious that even if students are not very interested in these organizations, they criticize their ineffective activity and expect greater propagation of their work as well as a greater activity towards their sympathizers.

Key words:

Youth. Participation. Civil Participation. Political Participation. Youth Organization. Youth Political Organization.

OBSAH

ÚVOD	7
1 PARTICIPAČNÉ PREJAVY MLÁDEŽE	10
1.1 DISKURZ O POJMOVOM VYMEDZENÍ KATEGÓRIE MLÁDEŽ	10
1.1.1 Vekové ohraničenie mládeže.....	13
1.1.2 História fenoménu mládeže	15
1.2 PARTICIPÁCIA AKO SOCIÁLNA INŠTITÚCIA	18
1.2.1 Občianska a politická participácia mládeže.....	21
1.2.2 Politika a mládežnícka participácia	25
2 ZDRUŽOVANIE MLADÝCH ĽUDÍ	29
2.1 MLÁDEŽNÍCKE ZDRUŽENIA	29
2.1.1 Činnosť mladých ľudí v občianskych združeniach na Slovensku.....	32
2.1.2 Špecifické znaky vnímania politických aktivít mládežou	36
2.2 MLÁDEŽNÍCKE POLITICKÉ ORGANIZÁCIE	38
2.2.1 Mládežnícke organizácie politických strán na Slovensku.....	41
3 ANALÝZA VÝSLEDKOV PRIESKUMU	49
3.1 CIEĽ PRIESKUMU	49
3.2 METODIKA PRIESKUMU	51
3.2.1 Charakteristika prieskumnej vzorky	51
3.2.2 Metodika zisťovania a spracovania údajov	52
3.3 INTERPRETÁCIA VÝSLEDKOV PRIESKUMU.....	53
3.3 DISKUSIA K VÝSLEDKOM PRIESKUMU	63
3.3.1 Overenie hypotéz.....	63
3.3.2 Aplikácia výsledkov prieskumu do univerzálnej roviny.....	64
ZÁVER	67
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	69
PRÍLOHY	77

ZOZNAM GRAFOV

Graf č. 1: Pohlavie	51
Graf č. 2: Miesto trvalého bydliska	52
Graf č. 3: Záujem o politiku.....	53
Graf č. 4: Zdroje informácií o politickom dianí.....	54
Graf č. 5: Volebná účasť	55
Graf č. 6: Všeobecná znalosť mládežníckych politických organizácií.....	56
Graf č. 7: Znalosť konkrétnych mládežníckych politických organizácií v SR.....	57
Graf č. 8: Členstvo v mládežníckych politických organizáciách.....	58
Graf č. 9: Dôvody neangažovanosti v mládežníckych politických organizáciách	59
Graf č. 10: Angažovanosť v politike prostredníctvom mládežníckych politických organizácií.....	60
Graf č. 11: Účasť na aktivitách mládežníckych politických organizácií	61
Graf č. 12: Efektívnosť fungovania mládežníckych politických organizácií	61
Graf č. 13: Aktivita mládežníckych politických organizácií smerovaná k svojim sympatizantom	62
Graf č. 14: Postoje k získavaniu nových členov mládežníckych politických organizácií ...	63

ÚVOD

Žijeme v dobe, kde mladosť a ľahostajnosť už nemôžeme považovať za synonymá. Musíme sa pripraviť na blížiacu sa hodinu. V očakávaní budúcnosti vidíme utrpenie miliónov, ale mládež národa je prísľubom budúcej prosperity.

Benjamin Disraeli

Mládež, ako špecifická skupina spoločnosti, je eventuálnym nositeľom nielen našej budúcnosti, ale je tiež reálnym subjektom existujúcej prítomnosti. Tak ako Disraeli vo svojom výroku vyzdvihuje dôležitosť tejto svojbytnej sociálnej kategórie, obdobne sa aj predložená práca snaží poukázať na významnosť spomínanej vekovej kohorty. Význačnosť poslania mladej generácie spočíva v napĺňaní a realizovaní hlavných cieľov, ktoré sú potrebné pre fungovanie ale i napredovanie každej pluralitnej demokratickej society. Demokracia, ako aj samotná kvalita nášho bytia nie je jednorazovým cieľom, ale permanentným procesom založeným na aktívnej účasti občanov. Podmienky na plnohodnotné prejavenie participácie sa však v našej spoločnosti formujú iba posledné dve desaťročia. Práve mládež bola aktívnou spoločenskou silou, ktorá pomohla zvrhnúť vtedajší komunistický režim, pretože neumožňoval naplnenie hlavnej podstaty politickej a občianskej participácie.

Skúmanie problematiky participácie mládeže na politickom živote považujeme za dôležité jednak na základe vyššie uvedených skutočností, ako aj z dôvodu paradoxnej situácie, ktorá nastala po páde totalitného systému. V súčasnej rozvíjajúcej sa demokracii kde sú relatívne vhodné podmienky na to, aby sa aktívna účasť občanov plnohodnotne prejavila, dochádza k vzniku demokratického deficitu, príčinu ktorého možno hľadať už nielen v štáte, ale i v samotných občanoch.

Na jednej strane si štát dostatočne nevedomuje aký významný zdroj kreativity a potenciál politického vplyvu predstavuje súčasná mladá generácia, na strane druhej si mládežnícke subjekty nevedomujú, že takéto vnímanie verejnosťou môže byť odvodené aj od ich záujmu podieľať sa na rozhodovacích procesoch v spoločnosti. Nestačí iba o svojich záujmoch a potrebách hovoriť, ale je potrebné vedieť preukázať svoju schopnosť tieto potreby aj adekvátne naplniť. Jedným zo spôsobov, ktorý umožňuje mladému človeku presadiť svoje individuálne, a súčasne rozmanité záujmy je členstvo v mládežníckom združení. Mládežnícke združenia sú špecifické tým, že odrážajú a realizujú potreby

mladých ľudí a umožňujú im taktiež rozvíjať svoj vzťah a postoj k demokratickému systému prostredníctvom praktickej skúsenosti. Tým, že zvyšujú schopnosť mladých ľudí stať sa aktívnymi občanmi sa stávajú spoľahlivým a dôležitým partnerom demokratického štátu. Rôznorodosť mládežníckych združení vyvstáva z rozdielnych záujmov nakoľko mládež predstavuje heterogénnu skupinu spoločnosti. V centre našej pozornosti je však konkrétny typ mládežníckeho združenia a tým je organizácia politického typu.

Analýzou charakteristických znakov a funkcií sa snažíme vyzdvihnúť dôležitosť politických organizácií mládeže v oblasti politickej participácie, socializácie ale tiež aktivizácie mládeže. Chceme poukázať na to, že aj napriek všeobecnému nezáujmu mladej generácie o politiku, existencia mládežníckych politických organizácií naznačuje angažovanosť vybraných skupín mládeže v politickej oblasti. Takto definované skutočnosti nás vedú k realizovaniu prieskumu zameraného na zistenie postojov študentov politológie, u ktorých sa predpokladá vysoký záujem o politickú sféru, k mládežníckym politickým organizáciám. Cieľom nášho prieskumu je skúmať mieru poznania mládežníckych politických organizácií a analyzovať prípadne príčiny nezáujmu študentov politológie o členstvo v tomto type organizácie. Vzhľadom na to, že daná problematika nie je dostatočne preskúmaná, našim zámerom je jednak lepšie pochopiť súvislosti spojené s politicky orientovanými organizáciami, ale tiež prispieť k rozšíreniu poznatkov o mládežníckych politických organizáciách.

Teoretické poznatky čerpáme predovšetkým z prác Petra Ondrejoviča, ktorý sa dlhodobo venuje otázkam socializácie mládeže, obdobne ako Ladislav Macháček, ktorého diela tvoria nosnú časť literatúry použitej v práci. Práca je doplnená o zdroje z dielne Ministerstva školstva Slovenskej republiky ako aj o diela autoriek Zory Bútorovej a Oľgy Gyárfásovej. Sprievodnou literatúrou pri problematike mládežníckych politických organizácií sú práce Radoslava Štefančíka no smerodajné sú pre nás tiež internetové portály jednotlivých mládežníckych politických organizácií.

Samotná práca je členená na 3 kapitoly, ktoré tvoria jadro práce. Jadru predchádza úvod a celá práca je ukončená záverom, ktorý je zhrnutím výsledkov práce a prieskumu.

Prvá kapitola sa zaoberá teoretickým vymedzením kategórie mládež, jej vekovým ohraničením a historickým vývojom spomínaného fenoménu. Rozvíja problematiku politickej a občianskej participácie, ako sociálnej inštitúcie, ktorá umožňuje bližšie pochopiť a priblížiť následnú participáciu mládeže. Cieľom tejto kapitoly je poukázať na to, že práve mladí ľudia môžu svojím aktívnym pôsobením prispieť k tomu, aby sa mnohé nádeje z novembra 1989 v našej demokratickej spoločnosti naplnili.

Druhá kapitola je koncipovaná v konkrétnejších kontúrach. Zameriava sa na združovanie mladých ľudí v mládežníckych združeniach pričom sa osobitne sústreďuje na základné znaky a funkcie mládežníckych politických organizácií. Vo svojej záverečnej časti približuje pôsobenie tých mládežníckych politických organizácií, ktoré aktívne spolupracujú so straníckymi formáciami na Slovensku.

Hlavným zámerom tretej kapitoly je prostredníctvom analýzy výsledkov vlastného prieskumu reflektovať mieru poznania mládežníckych politických organizácií nami vybranej skupiny politicky aktívnej mládeže. Zber dát sa realizuje kvantitatívnou metódou prostredníctvom dotazníka.

Predpokladom naplnenia cieľa práce je prostredníctvom najskôr teoretických poznatkov neskôr praktickou analýzou podať obraz o politickej participácii mládeže jednak vo všeobecnej rovine ako aj v konkrétnej oblasti, t. j. v oblasti združovania sa mladých ľudí v mládežníckych (politických) organizáciách.

1 PARTICIPAČNÉ PREJAVY MLÁDEŽE

Dôležitým predpokladom vysvetlenia akýchkoľvek javov a procesov je vymedzenie i samotná deskripcia základných pojmov. Ústredným cieľom tejto kapitoly sa preto stáva priblíženie teoretických poznatkov o mládeži ako aj o participácií, ktoré sú kľúčovými pojmami nielen v tejto kapitole, ale tiež v celej predloženej práci. Kapitola má súčasne tendenciu poukázať na to, že aj keď je v našej demokratickej spoločnosti politický systém postavený na možnosti občana priamou participáciou ovplyvňovať veci verejné, táto príležitosť sa nevyužíva v maximálne možnej miere, zvlášť zo strany mladých ľudí. Nakoľko súčasná mládež onedlho prevezme štafetu zodpovednosti za spoločnosť je potrebné, aby sa tejto skupine venovala dostatočná pozornosť. Veď netreba zabúdať, že na prelome storočí sa práve mladí ľudia stali reálnym subjektom spoločenských a politických zmien. Tak ako v minulosti aj dnes stojí mladá generácia tvárou v tvár boju so sociálne konštruovanými predstavami a ich vlastnými jasnými ambíciami a očakávaniami. Na ich realizáciu je však potrebné vytvoriť adekvátny priestor. A práve tu na scénu nastupuje štát, ktorý má mládeži ponúknuť spoluúčasť i spoluzodpovednosť za spoločenský a politický vývoj. Ide však o recipročný proces, v ktorom sa očakáva iniciatíva nielen zo strany štátu, ale tiež zo strany mladých ľudí.

1.1 Diskurz o pojmovom vymedzení kategórie mládež

Na otázku, čo máme rozumieť pod pojmom mládež a mladosť, nie je jednoduché odpovedať jednoznačne krátkou, jasnou a všeobecne platnou definíciou. V súvislosti s touto problematikou Macháček¹ uvádza: „Ťažkosti s definíciou mládeže vzbudzujú dojem, ako keby bolo jej teoretické opísanie tým komplikovanejšie, čím názornejšia je očividnosť biologických, psychologických a sociálnych zmien, ktoré odlišujú dnešnú mládež od mladých generácií minulých čias. Pokusy o vymedzenie mládeže sú jednotné skôr v jednotlivých zisteniach ako v zovšeobecňujúcich záveroch.“²

---

¹ Ladislav Macháček je riaditeľom centra pre európske a regionálne štúdie mládeže (CERYS) pri FF UCM v Trnave. Od roku 2008 pôsobí na Katedre politológie FF UCM v Trnave. Vede sekcii mládeže Slovenskej sociologickej spoločnosti pri SAV a je členom výboru Youth and generation pri Európskej sociologickej asociácii. Medzi jeho najvýznamnejšie práce (okrem množstva iných) patria: Kapitoly zo sociológie mládeže, Youth and European Identity, Participácia študentov na samostráve stredných a vysokých škôl Slovenska atď.

² MACHÁČEK, L. 2003. *Generačný problém ako spoločný problém generácií*. Bratislava - Trnava : SSS pri SAV sekcia mládež a SPP pri SAV sekcia pedagogickej sociológie, 2003. s. 8.

Azda všetci autori³, zaoberajúci sa problematikou mládeže sa však zhodujú na tom, že: „medzi dospelosťou a detstvom jestvuje obdobie všeobecne nazývané obdobím mladosti a ľudia prežívajúci túto fázu života, sú označovaní za príslušníkov veľkej spoločenskej skupiny zvanej mládež.“⁴ V odbornej literatúre sa mládež charakterizuje ako „sociologický pojem, ktorý umožňuje chápať istú časť mladých ľudí ako vekovo-sociálnu skupinu.“⁵ Táto sociologická skupina sa vyznačuje všeobecnými biologicko-psychologickými, sociálno-demografickými a občiansko-politickými charakteristikami, záujmami a potrebami. Jej sociálne postavenie v spoločnosti sa spája s jej sociálnou rolou prípravy a začleňovania do spoločenskej štruktúry, jej reprodukcie a rozvoja.⁶

Mládež na rozdiel od mladosti nie je biologickým fenoménom, ani prírodným produktom „...ale sociokultúrnym javom, ktorého formy predstavujú historicko-spooločenskú dimenziu, čo znamená historicky meniace sa zoskupenia mládeže, meniace sa sociálne postavenie, právne vzťahy, ako aj každodenné i kultúrne praktiky, nachádzajúce svoj výraz v spôsobe života mládeže.“⁷

Rozličné teórie⁸ o mládeži poskytujú rozdielne predstavy o tom, čo je mládež, zdôrazňujúc rôzne aspekty. V tejto súvislosti rozlišujeme medzi mládežou/mladosťou (youth) ako:

1. *Mládež (youth) ako stav mysle*: prvé humanistické a psychologické teórie o mládeži prenášali mladistvosť z rol do vnútorného života ako rozdiel medzi vnútornou prirodzenosťou a vonkajšou kultúrou. Mladosť sa postupne stala stavom mysle: mladíckosť sa začala vnímať ako predstava niečoho nespútaného, necivilizovaného, nepredvídateľného a výbušného, ktoré možno pochopiť a zaužívať ako mentalitu medzi tými, ktorí majú správny vek. Preto je výsadou mladých experimentovať

---

³ Bližšie pozri: ONDREJKOVIČ, P. 2003. *Základy sociológie mládeže* (Mládež v zrkadle sociológie výchovy a mládeže). Nitra : Fakulta sociálnych vied UKF, 2003. s. 49-83 . ISBN80-8050-658-2.

⁴ ONDREJKOVIČ, P. 2002. *Globalizácia a individualizácia mládeže, negatívne stránky*. Bratislava : VEDA, 2002. s. 9. ISBN 80-224-0689-9.

⁵ Rovnako pojem generácia ako veková kohorta sa pokladá pre výskum mládeže za relevantný. Podľa Manuely de Bois-Raymondovej údaje o vekovej kohorte hovoria viac o štruktúrnych zmenách a zmenách v priebehu času, kým generácia umožňuje vypovedať niečo o mentalite (mladých) ľudí, ktorí sa delia o isté skúsenosti. Tieto sú spojené s nejakými udalosťami v istom sociálnom kontexte a mali by alebo majú veľký vplyv na interpretáciu ich vzťahu k spoločnosti a svetu ako celku. (MACHÁČEK, L. 2006. *Výskum mládeže na Slovensku*. Bratislava : Iuventa, 2006. s. 11. ISBN 80-8072-051-7)

⁶ Ibid. , s. 11.

⁷ ONDREJKOVIČ, P. 1997. *Socializácia mládeže ako východisková kategória sociológie výchovy a sociológie mládeže*. Bratislava : VEDA, 1997. s. 13-14. ISBN 80-88778-81-6.

⁸ Najvýznamnejšie teórie mládeže predstavili autori ako: Habermas, Erikson, Eisenstadt, Olk, Fusch, Beck, Zinnecker (Bližšie pozri: ONDREJKOVIČ, P. 2002. Ref. 4, s. 17-26.)

v rámci pravidiel a limitov moratória. Byť mladým nie je otázkou rol, ale vzrušujúceho vnútorného života.⁹

2. *Mládež vytvára spoločenské frakcie (subkultúry¹⁰):* základnou definíciou mládeže už nie je všeobecný stav mysle, ale mládež sa delí v rámci triednej spoločnosti, pričom podstata delenia mládeže spočíva v triedne determinovanej sociálnej frakcii. Chápanie mládeže ako spoločenskej frakcie, alebo ako subkultúry spôsobuje však problém: človek je mladý len vtedy, ak sa mu podarí byť na správnom mieste v správny čas, a to si vyžaduje niečo zvláštne alebo si to vyžaduje skutočne spravodlivé normatívne kritéria mládeže.¹¹
3. *Mládež ako homogénna kategória:* toto poňatie je antropologické a sociologické a v tejto súvislosti sa mládež chápe ako homogénna kategória, ako generácia a ako historické postavenie v spoločnosti, ktoré vychádza z rozličných poňatí dôb. Mladí ľudia sa musia aspoň počas istej doby stať časťou akejsi generácie, musia bojovať medzi sebou o rozdielnosť a podobnosť.¹²

Typologizácia týchto teórií mládeže nám umožňuje bližšie pochopiť vzájomné pôsobenie vzťahov medzi všeobecnou definíciou mládeže, jej problémami a logickými „riešeniami“.

Kategória mládež má mnoho spoločného s deťmi. Na jednej strane aj ona potrebuje zábezpeku, opateru a oporu dospelých, žije spravidla spolu s rodičmi a vzdeláva sa. Táto charakteristika je dôležitá najmä preto, aby bolo možné hodnotiť mladého človeka ako osobnosť aj ako člena spoločnosti. Na strane druhej mladí ľudia pomaly dospievajú, oslobodzujú sa od spoločného života s rodičmi a čím ďalej, tým viac sa stávajú súčasťou rozmanitého spoločenského prostredia.¹³ Aj napriek tomu sa v súčasnosti pokladá za takmer prirodzené, že „po uplynutí a završení procesu pohlavnej identifikácie človeka síce končí obdobie detstva, ale obdobie dospelosti, kedy sa človek stáva plnohodnotným

---

⁹ STAVSENG, O. 1995. Kritika vágnych teórií o postmodernosti a mládeži. In: MACHÁČEK, L. 1995. *Individualizácia mládeže a modernizácia spoločnosti*. Bratislava : Sociologický ústav SAV, 1995. s. 11-12. ISBN 80-85447-04-5.

¹⁰ Pojem subkultúra označuje súbor špecifických noriem, hodnôt a vzorcov chovania, ktoré určujú životný štýl určitej skupiny. Tento štýl je zreteľne odlišný od štýlu života v širšom spoločenstve, do ktorého príslušníci subkultúr z nejakého hľadiska napriek tomu patria. Zvláštnu a významnú rolu majú pri tom: jazykový kód, spôsob úpravy zovňajšku, druh preferovaného zamestnania a spôsob trávenia voľného času. (MATOUŠEK, O. 2003. *Slovník sociálnej práce*. Praha : Portál, 2003. s. 230. ISBN 80-7178-549-0.)

¹¹ STAVSENG, O. 1995. Ref. 9, s. 12-13.

¹² Ibid. , s. 13-14.

¹³ Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. 2001. *Koncepcia štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži do roku 2007*. Bratislava : Iuventa, 2001. s. 9. ISBN 80-88893-82-8.

členom spoločnosti so všetkými právami a povinnosťami ešte nestáva.¹⁴ Možno to teda dešifrovať tak, že v istých oblastiach mladí ľudia síce získavajú vysoký stupeň autonómnosti, možnosť voľby alternatív, prípadne individuálneho stvárania každodennosti, no to všetko sa odohráva v nestabilnom sociálnom kontexte, v ktorom je sociálna pozícia „postadolescenta“ alebo „mladého dospelého“ dočasná a neurčitá najmä preto, že istota realizácie zásadných životných plánov budúcnosti neexistuje.¹⁵ Mladí ľudia môžu byť samostatní a zodpovední v oblastiach, v ktorých je to typické pre dospelých, ale status dospelých ešte definitívne nezískavajú.

1.1.1 Vekové ohraničenie mládeže

Tak ako je obtiažné presne zadefinovať pojem mládež tak je i pomerne náročné stanoviť presnú vekovú hranicu jednotlivých vekových etáp života človeka. Táto náročnosť vyplýva z individuality každého jednotlivca, ktorý sa vyznačuje osobitným spôsobom života. Kým začiatok procesu (puberty, mladosti, dospievania) je možné ohraničiť bez väčších problémov (väčšinou 13. až 15. rokom života) jeho koniec sa vymedzuje rôzne, menej precízne a s väčšími problémami. Suchý túto skutočnosť argumentuje takto: „Ak je spodná hranica dospievania viac-menej určitá, lebo je relatívne pevne daná psycho-fyzickými faktormi, a preto i exaktne zistiteľná, je jeho horná hranica - predovšetkým sociálne veľmi pohyblivá a jej exaktné určenie robí značné ťažkosti.“¹⁶

Aj napriek týmto nejasnostiam sa za koniec procesu dospievania najčastejšie považuje zapojenie sa do pracovného procesu, kedy sa mladý človek stáva ekonomicky samostatným a nezávislým, ako aj uzatváranie manželstva, ktoré je signálom prechodu na nový generačný post, post dospelého. „V súčasnosti však dochádza k čoraz väčšiemu oddiaľovaniu konca dospievania a predlžovaniu životnej fázy, nazývanej mládež.“¹⁷ Túto skutočnosť označujeme ako „pluralizáciu“ veku mládeže.

„Ak sa pokúsime vekovo ohraničiť mládež ako sociologickú skupinu v tzv. zákone o mládeži dôležitá je aj reflexia tejto hranice občianskou verejnosťou danej krajiny.“¹⁸

---

¹⁴ ONDREJKOVIČ, P. 2003. Ref. 3, s. 9.

¹⁵ MACHÁČEK, L. 2008. *Úvod do politickej sociológie mládeže*. Trnava : Katedra politológie FF UCM, 2008. s. 49. ISBN 978-80-8105-012-1.

¹⁶ SUCHÝ, J. 2003. Mládež v modernej spoločnosti. O problémoch socializácie dnešnej mládeže. In: MACHÁČEK, L. 2003. Generačný problém ako spoločenský problém generácií. Bratislava - Trnava : SSV, SSP, 2003. s. 9.

¹⁷ ONDREJKOVIČ, P. 2003. Ref. 3, s. 13.

¹⁸ MACHÁČEK, L. 2006. Ref. 5, s. 12.

Z toho dôvodu sa veková hranica, vymedzujúca kategóriu mládež, v rôznych medzinárodne platných dokumentoch a našich národných dokumentoch a výskumoch uvádza mierne odlišne:

Napríklad zákon č. 282/2008 Z. z o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. definuje mladých ľudí¹⁹ ako skupinu najmenej troch mládežníkov, pričom mládežník je osoba, ktorá dovŕšila vek najviac 30 rokov.²⁰

Národná správa o politike mládeže v Slovenskej Republike pre Radu Európy sa prikláňa k definícii využívanej pre štandardné štatistické zisťovania OSN a UNESCO v ktorej sa mládeže vymedzuje ako funkčná veková skupinu od 15 do 26 rokov.²¹

Biela kniha Európskej komisie (Nový impulz pre európsku mládež)²² považuje mladosť za obdobie od 15 do 25 rokov veku, čo je analogické tomu, čo Európsky parlament a Európska rada rozhodli pre komunitárny program Mládež²³.

Iné vekové vymedzenie ponúka anglicko-slovenský slovník YEKC, ktorý definuje mladých ľudí ako osoby vo veku 13-30 rokov (pre účely Európskej politiky mládeže tento vek používa Európska komisia).²⁴

S ohľadu aj na spomenuté mierne odlišnosti týkajúce sa vekového vymedzenia je zrejmé, že mládež tvorí heterogénnu skupinu. „Viac ako čisto vekové alebo formálne generačné zhody spájajú dnes mladých ľudí do súvislého celku ich vzájomné sociálne kontakty, prekračujúce nezriedka vekové hranice mladosti smerom nadol aj nahor, blízkosť

---

¹⁹ Pojem mládež právny poriadok SR nepozná. Rozlišuje iba pojmy ako dieťa, maloletý a mladistvý. Podľa Dohovoru o právach dieťaťa sa dieťaťom rozumie každá ľudská bytosť mladšia ako 18 rokov. V pracovnom a trestnom práve SR sa používa pojem maloletý a mladistvý. Maloletým sa označuje osoba, ktorá nedovŕšila 15 rokov svojho veku, kým mladistvým sa označuje osoba, ktorá dovŕšila 15 rokov a neprekročila 18 rokov svojho veku. (Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. 2005. *Národná správa o politike mládeže v Slovenskej republike pre Radu Európy*, 2005. [cit. 2.1.2011] Dostupné na internete: <<http://www.iuventa.sk/files/documents/Publik%C3%A1cie/MI%C3%A1de%C5%BEen%C3%ADcka%20politika%20Eur%C3%B3pa/111-SpravaSL.pdf>>.)

²⁰ Zákon č. 282/2008 Z. z o podpore práce s mládežou. [cit. 3.1.2011] Dostupné na internete: <http://www.zksm.sk/articles/File/zakon_282.pdf>.

²¹ Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. 2005. Ref. 19, s. 18.

²² Biela kniha je základný dokument Európskej únie, ktorý definuje ciele a smerovanie mládežníckej politiky v Európskych spoločnostiach. Navrhuje nový rámec európskej spolupráce v oblasti mládežníckej politiky, ktorý vychádza zo súčasných potrieb mladého človeka a spoločenského systému, v ktorom sa práve nachádza. (Biela kniha o mládeži. [cit. 4.1.2011] Dostupné na internete: <<http://www.iuventa.sk/sk/Publikacie/Mladeznicka-politika-v-Europe.alej>>.)

²³ Program Mládež propaguje mobilitu, iniciatívu, interkultúrne učenie a solidaritu medzi mladými ľuďmi v Európe i za jej hranicami. Jeho základným cieľom je podpora celoživotného vzdelávania mladých ľudí a vytvorenie priestoru pre európsku spoluprácu v oblasti mládežníckej politiky. Na programe sa zúčastňuje 25 starých a nových členských krajín Európskej únie a kandidátske krajiny. (Program mládež. [cit. 6.1.2011] Dostupné na internete: <http://www.europa.sk/program_mladez>.)

²⁴ MACHÁČEK, L. 2007. *Anglicko-slovenský slovník YEKC*. Základné pojmy z oblasti výskumu, štátnej politiky a práce s mládežou [online]. Bratislava : SYRS - Slovenská spoločnosť pre výskum mládeže a práce s mládežou 2007. [cit. 7.1.2011] Dostupné na internete: <<http://www.syrs.org/wp-content/uploads/2007/02/slovník2.pdf>>.

ich životných potrieb, záujmov a cieľov, vôľové aj citové afinity, príbuznosť vzdelania, spoločenstvo jubilejnej kontúry aj zhoda generačných programov.“²⁵ Znamená to, že vek nepredstavuje jedinú a tú najdôležitejšiu charakteristickú črtu mládeže, ktorá nám umožňuje bližšie pochopiť kategóriu mládež.

1.1.2 História fenoménu mládeže

„Mládež ako forma psychologického moratória medzi pohlavnou zrelosťou a plnohodnotným statusom dospelosti je javom s veľmi krátkou históriou, ktorej vznik sa viaže na industrializáciu spoločnosti.“²⁶ Poniektorí autori (napr. Herrmann) poukazujú na to, že v predindustriálnej Európe 18. storočia boli existenčné horizonty mladých ľudí viazané na ich pôvod. O vzdelaní či budúcom povolaní detí z roľníckeho a remeselníckeho prostredia sa rozhodovalo výlučne v rodine. Prechod z detstva do pozície pracovnej sily sa zväčša realizoval medzi 8. až 10. rokom života. Puberta tak prichádzala oveľa neskôr, teda až keď bolo o osude mladého človeka rozhodnuté.²⁷

Mnohí autori (napr. Gillis, Mittereauer) preto uzatvárajú, že k vzniku fenoménu mládeže dochádza až v občianskej spoločnosti koncom 18. storočia. „S istým nadsadením možno povedať, že existencia mládeže bola rovnako vynájdená a objavená ako parný stroj. Kým parný stroj vynašiel J. Watt v roku 1765, mládež vlastne „objavil“ v roku 1762 J. J. Rousseau²⁸ a až po ňom objavila mládež spoločnosť.“²⁹ Až do tohto obdobia sa stretávame s tým, že mladých ľudí spoločnosť z príslušnej spoločenskej skupiny nevyčleňovala ako relatívne samostatnú spoločenskú skupinu.

Pod vplyvom industrializácie začiatkom 19. storočia dochádza k postupnému rozširovaniu výroby, ktorá neustále potrebovala väčší prílív nových pracovných síl. Zložitosť výroby si však vyžadovala odbornú a čoraz vyššiu prípravu a vzdelanie. Postupom času sa takáto príprava inštitucionalizovala a dochádza k vzniku nových vzdelávacích inštitúcií - škôl. Podstatným z hľadiska vzniku mládeže sa stal čas, ktorý bolo

---

²⁵ SUCHÝ, J. 2003. Ref. 16, s. 9.

²⁶ ONDREJKOVIČ, P. 2002. Ref. 4, s. 13.

²⁷ ONDREJKOVIČ, P. 2003. Ref. 3, s. 11.

²⁸ J. J. Rousseau vo svojej Spoločenskej zmluve píše o vzniku spoločnosti, v ktorej bude mať každý adekvátny spoločenský status zodpovedajúci svojmu veku a schopnostiam. Tak získava svoju hodnotu i dieťa i mladý človek. Okrem Spoločenskej zmluvy má značný význam pre dejiny sociológie mládeže i sociológie výchovy jeho dielo *Emil alebo o výchove* najmä zdôrazňovaním významu výchovy a upozorňovaním na problémy mládeže. (ONDREJKOVIČ, P. 1998. *Úvod do sociológie výchovy*. Bratislava : VEDA, 1998. s. 38. ISBN 80-224-0579-5.)

²⁹ ONDREJKOVIČ, P. 2002. Ref. 4, s. 17.

nevyhnutné na takúto prípravu vyčleniť. Išlo teda o obdobie kedy si mladí ľudia, pripravujúci sa na povolanie (na rozdiel od predchádzajúceho storočia) nemuseli ešte zarábať na živobytie a ktorých existencia sa stáva závislá skôr od kvality prípravy na prácu, ktorú mohli do značnej miery sami ovplyvniť. Dochádza k vzniku novej sociálnej vrstvy, zvyšuje sa sociálna mobilita, sociálny vzostup a zostup bol oveľa rýchlejší ako predtým. Základy tejto mobility sa hľadali práve vo fáze života, ktorej sa začalo hovoriť mladosť a ľudia, ktorí túto fázu prežívali tvorili mládež. Vlastnosti ako usilovnosť, disciplína a starostlivé štúdium sa stali najpožadovanejšími vlastnosťami mládeže.³⁰

Priemyselnou revolúciou vznikla nielen protelárska mládež ale paralelne s ňou sa rozvíjala aj mládež, pochádzajúca z hospodársky najsilnejšej vrstvy obyvateľstva. Táto mladá generácia bola vychovávaná tak, aby bola schopná prevziať a ďalej zveľaďovať rodinný majetok. Znamená to, že ekonomický a spoločenský status príslušných rodín závisel od toho, ako zdatne dokázala vtedajšia generácia naplniť svoju spoločenskú pozíciu.³¹

Dôležitým impulzom v rozvoji skúmania a riešenia problematiky mládeže boli roky 1848 - 49, vznik robotníckeho a odborového hnutia. V rôznych krajinách zakladali mladí ľudia svoje skupiny, spolky, hnutia a organizácie. Toto obdobie je možné charakterizovať aj ako obdobie počiatkov tzv. mládežníckeho hnutia.³² Smerov a tendencií v hnutí mládeže bolo viac. Svoj vplyv začali na mládež uplatňovať rôzne politické strany ale i cirkev a ďalšie spoločenské inštitúcie, ktoré pochopili aký veľký význam má pre nich získanie mládeže, keďže práve ona najčastejšie protestovala a protestuje proti spoločenským konvenciám, proti nespravodlivosti a neslobode. Vzniká tak proletárske hnutie mládeže, ale i hnutie protestantské, katolícke či socialistické hnutie mládeže.³³

V tejto súvislosti sa možno odvolať na myšlienky slovinských autoriek Uleovej a Renerovej, ktoré vo svojej štúdií Dekonstruktúra mládeže zdieľajú názor, že koniec 19. storočia no hlavne 20. storočie prinieslo ľudstvu mnoho rozličných zmien, medzi inými aj vytvorenie mládeže ako skupiny, ktorá zohráva dôležitú úlohu v rozvoji spoločnosti. Akcentujú, že „mladá generácia nikdy predtým nezohrávala takú významnú úlohu, nepriniesla toľko dôležitých zmien pre spoločnosť, kultúru a civilizáciu vôbec. Neprejavila

---

³⁰ ONDREJKOVIČ, P. 1997. Ref. 7, s. 16-18.

³¹ ONDREJKOVIČ, P. 2002. Ref. 4, s. 14.

³² ONDREJKOVIČ, P. 1998. Ref. 28, s. 39.

³³ ONDREJKOVIČ, P. 1994. *Štúdie zo sociológie výchovy*. (Teoretické základy sociológie výchovy a mládeže). Bratislava : Iuveta, 1994, s. 15. ISBN 80-85172-44-5.

toľko sebadôvery ani nepreukázala toľkú pohotovosť a ochotu zúčastniť sa na sociálnych zmenách ako v tomto období.³⁴

K ďalším významným zmenám v oblasti vývoja mládeže dochádza približne od polovice 20. storočia. Z dôvodu rýchlo šíriaceho sa trendu predlžovania školskej dochádzky začala čoraz vo väčšej miere študovať robotnícka mládež i mládež z nižších spoločenských vrstiev.³⁵ Táto expanzia vzdelávania mala za následok predĺženie etapy mladosti. Proces zaškolovania mládeže od roku 1990 intenzívne pokračoval, a súčasne sa spájal s procesom homogenizácie mládeže prostredníctvom školstva, prístupu k vzdelaniu všetkým spoločenským vrstvám, ktorá aspoň počas školskej dochádzky stierala sociálne rozdiely. Tie sa postupne posúvali do nového tzv. postadolescentného obdobia.³⁶ V skutku ide o nový jav, vďaka ktorému možno hovoriť o ďalšej fáze, tentoraz medzi mladosťou a dospelosťou. Typickým prostredím postadolescentného obdobia sa stáva vysoká škola.³⁷

Celá táto epochálna zmena prináša i významné zmeny v spôsobe života mládeže. Neviazaný spôsob života, ktorý bol spočiatku vlastný iba dobre situovaným vrstvám, začínajú presadzovať a uplatňovať takmer všetky sociálne vrstvy mládeže. Vzniká nová subkultúra, ktorá už nie je ako celok triedne ani sociálne odlišná. Tento nový spôsob života mladých ľudí však nemal za následok zmenu funkcie mládeže v spoločnosti, ani jej úloh najmä v oblasti získavania a nadobúdania vzdelania či kvalifikácie.

Pod vplyvom spomínaných epochálnych zmien a okolností sa však mládež dostáva do komplikovanej situácie. Do situácie, v ktorej musí vedieť čeliť pluralistickej ponuke hodnotových orientácií, vzorom správania, životným cieľom tak, aby bola schopná vytvoriť si vlastné etické a politické vedomie. Stojí pred sociálnymi výzvami a problémami, pred spoločenskými zmenami, s ktorými sa musí vyrovnáť a ku ktorým musí zaujať svoj individuálny postoj.³⁸

---

³⁴ ULEOVÁ, M. - RENEROVÁ, T. 2008. Dekonstrukcia mládeže. In: MACHÁČEK, L. 2008. *Úvod do politickej sociológie mládeže*. Trnava : Katedra politológie FF UCM, 2008. s. 27. ISBN 978-80-8105-012-1.

³⁵ Kým v roku 1960 navštevovalo a končilo povinnú školskú dochádzku približne iba 36% 15-ročných, v roku 1990 to bolo už takmer 92 %. Pri 16-ročných stúplo percento z 25% na 70% a pri 17-ročných z 18% na 53%. (ONDREJKOVIČ, P. 1997. Ref. 7, s. 18-19.)

³⁶ V súvislosti s termínom postadolescentného obdobia sa musíme zmieniť i o adolescencii. Tento termín sa pokúša riešiť ťažkosti s biologickým a sociálnym vymedzením mladosti a mládeže. V porovnaní najmä s mladosťou predstavuje oveľa exaktnejšie definovanú fázu života človeka vo vzťahu k vzniku a vývinu osobnosti. V tejto súvislosti Musgrove hovorí o tom, že termín adolescencia je produktom moderny. Vzniká približne v rovnakom čase, ako bol vynájdený spaľovací motor. Termín mládeže a mladosti sa teda dostáva do analógie s parným strojom, a termín adolescencia so spaľovacím motorom. (ONDREJKOVIČ, P. 2002. Ref. 4, s. 15.)

³⁷ Ibid. , s. 16.

³⁸ ONDREJKOVIČ, P. 1997. Ref. 7, s. 19-21.

Mladosť, to nie sú len zmeny od detstva k dospelosti je to obdobie sociálnej a spoločenskej individualizácie, individualizácie, ktorá sa mení v priebehu času. Je obdobím, kedy sa mladí ľudia skutočne menia v osobnosti, ktoré sú v stave premyslieť problémy svojej každodennosti, ako aj stať sa plnohodnotnými občanmi.

1.2 Participácia ako sociálna inštitúcia

„Po novembri 1989, ktorý v moderných dejinách Slovenska predstavuje mimoriadne dôležitú prelomovú epochu, sa nám otvorila jedinečná šanca posunúť spoločenský a politický život smerom k realizácii hodnôt demokracie a k slobodnej spoločnosti.“³⁹ Významný no hlavne pozitívny obrat k demokracii, ako vyhovujúcej forme organizácie spoločenského života, bol zároveň i výzvou k zodpovednosti. Zodpovednosti, prostredníctvom ktorej dochádza k vnútornej väzbe občana na spoločnosť no súčasne aj k zmene vnímania roly občana ako pasívneho prijímateľa, ktorý sa pod vplyvom modernizácie demokratickej spoločnosti mení na aktívneho „presadzovateľa“ zmien.

Vychádzajúc zo základného významu slova demokracia - t.j. vláda ľudu, je potrebné uviesť, že uskutočňovanie hodnôt demokratickej spoločnosti nemá byť iba prioritou štátu ale i prioritou ľudí - občanov, ktorí svojím demokratickým správaním, myslením, rozhodovaním, no hlavne aktívnym zapájaním sa, demokraciu upevňujú a rozvíjajú. Z uvedeného vyplýva, že „životaschopnosť moderných demokracii by nemala závisieť len od dobre fungujúcich politických inštitúcií, ale aj od kvalít a postojov ich občanov.“⁴⁰

V nadväznosti na vyššie uvedené skutočnosti je možné usúdiť, že najvnútornejšiemu významu demokracie je vlastná práve participácia⁴¹ občanov, ktorá je „...zo širšieho hľadiska vnímaná nielen ako aktívna účasť na rozhodovaní, ale aj ako aktívna účasť na rozvoji občianskej spoločnosti, v ktorej má každý jednotlivec ako občan svoje

---

³⁹ KATUNINEC, M - ZÁLEŠÁK, T. 2006. *Rúb a líce demokracie*. Zborník z konferencie uskutočnenej v Trnave 8. novembra 2006. Trnava : Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2006. s. 7. ISBN 80-8082-106-2.

⁴⁰ KLOCOKOVÁ, J. 2006. Občianska participácia v Slovenskej republike. In: SADOVÁ, T. 2006. *Sociálne vedy a humanistika očami mladých*. Bratislava : VEDA 2006. s. 189. ISBN 80-224-0907-3.

⁴¹ Z etymologickej analýzy je pojem participácia odvodený z latinského particeps, to znamená majúci diel. U nás sa prekladá ako spoluúčasť alebo rozhodovanie. (MEŠŤAN, P. 1986. *Sociálne partnerstvo a participácia*. Bratislava : Nakladateľstvo Pravda, 1986. s. 79.)

miesto.⁴² Participácia ako taká má nadosobný rozmer: odkazuje na angažovanosť jednotlivca vo verejnej sfére. Vďaka nej sa človek prezentuje nie ako samostatný jednotlivec, ale ako spoločenský aktér, ktorý realizuje svoj „občiansky potenciál“⁴³ a „uplatňuje ho v praxi svojho občianskeho sebauskutočňovania“⁴⁴.

„Participácia občanov leží v srdci demokracie a fungovanie demokracie bez možnosti občanov slobodne participovať na verejných rozhodnutiach je prakticky nemožné.“⁴⁵ V tejto súvislosti Macháček zdôrazňuje že, „zúčastňovať sa na živote spoločnosti vo všetkých oblastiach predpokladá aj pripravenosť a schopnosť jednotlivca ku konfrontácii s inými jednotlivcami, ako aj ku konfrontácii medzi spoločenstvami, ale aj medzi jednotlivcami a existujúcimi inštitúciami.“⁴⁶ Na základe toho rozlišujeme medzi *politickou participáciou*, ktorá sa spája s oblasťou formálne akceptovanej a inštitucionalizovanej činnosti a medzi *participáciou občianskou*, ktorá zahŕňa rozličné formy, v ktorých sa ľudia angažujú predovšetkým v komunálnych záležitostiach prostredníctvom občianskych združení, občianskych hnutí a iniciatív, krátkodobých projektov a rozličných kampaní.⁴⁷ Pravda, hranica medzi politickou a občianskou participáciou nie je ostrá, aj zdanlivo nepolitické úsilie o ovplyvnenie diania v mimo politickej oblasti neraz nadobúda vyhranene politický rozmer.⁴⁸ Najadekvátnejšie by azda bolo hovoriť o občiansko-politickej participácii.

Netreba však zabúdať na fakt, že demokratický politický systém umožňuje občanom vstupovať do politiky,⁴⁹ prináša im slobodu vybrať si v politickej voľbe nielen medzi viacerými (či príliš mnohými možnosťami), ale ponúka im aj možnosť

---

⁴² Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. 2010. *Národná správa o štátnej politike vo vzťahu k deťom a mládeži v Slovenskej republike*, 2010. [cit.13.1.2011] Dostupné na internete: <http://www.iuventa.sk/files/documents/legislativa/sprava_omladezi2010_final.pdf>.

⁴³ Roško najskôr definoval pojem „občiansky potenciál“ po línii vzťahu občan - štát s občan - ekonomika a rozviedol ho do štyroch typov založených na prítomnosti či neprítomnosti rovnostárstva a autoritárstva. Neskôr rozpracoval typológiu občianskeho potenciálu na troch dimenziách - demokratickej, privatizačnej a euroobčianskej, k čomu ho inšpirovala identifikácia transformačných zmien slovenskej spoločnosti. (BÚTOROVÁ, Z. - GYÁRFÁŠOVÁ, O. 2010. Občianska participácia: trendy, problémy, súvislosti. In: *Sociológia*, ISSN 0049 -1225, 2010, roč. 42, č. 5, s. 450.)

⁴⁴ ROŠKO, R. 1997. Občianstvo v sociálnosystémovom zlome Slovenska 1997. In: ROŠKO, R. 2000. *Slovensko na konci tisícročia*. Bratislava : Veda, 2000. s. 335. ISBN 80-224-0633-3 263.

⁴⁵ VRÁBLÍKOVÁ, K. 2009. Politická participace a její determinanty v postkomunisticých zemích. In: *Sociologický časopis/ Czech Sociological Review*, ISSN 0038-0288, 2009, Vol. 45, No.5, s. 868.

⁴⁶ MACHÁČEK, L. 2008. Ref. 15, s. 175.

⁴⁷ Ibid. , s. 175.

⁴⁸ Napríklad protest Pezinčanov proti skládke odpadu, vznikol ako istá reakcia na komunálny problém v oblasti životného prostredia, no neskôr sa stal výsostne politickou záležitosťou. (BÚTOROVÁ, Z. - GYÁRFÁŠOVÁ, O. 2010. Ref. 43 s. 451.)

⁴⁹ Participácia občanov na politike môže byť priama a sprostredkovaná. Priamou formou sú voľby, referendum, účasť v štátnych funkciách. Sprostredkovanou formou je podpora politických strán, nátlakových skupín, organizácií a účasť na ich akciách.

nezúčastňovať sa na politickom živote spoločnosti bez závažných následkov.⁵⁰ Na jednej strane sa občan ako základný subjekt politiky usiluje presadiť svoj individuálny záujem, snaží sa stať pri tvorbe ale aj kontrole politiky, na strane druhej sa môže bez zábran vzdať svojho podielu na riadení štátu. Znamená to teda, že v demokratických spoločnostiach, kde štát garantuje rovnaké práva všetkým, je právom občanov tak ako participovať jednako aj právom neparticipovať. Ak to aplikujeme na slovenské pomery môžeme povedať, že v posledných dvoch desaťročiach slovenská spoločnosť zažíva tento pozoruhodný paradox. Po páde komunizmu sa síce výrazne rozšíril priestor pre občiansku i politickú participáciu, no je zrejmé, že občania o túto možnosť v skutočnosti až tak nestoja. Výstižne túto problematiku prezentuje Vrábliková: „Obyvatelia postkomunistických krajín vrátane Slovenska sa odlišujú od etablovaných demokracií jednou spoločnou črtou - menšou zaangažovanosťou vo veciach verejných“⁵¹, ktorú niektorí autori (napr. Ágh) označujú ako „participačný deficit“.⁵² Súčasne „ak porovnáme mieru minulej občianskej participácie v roku 2008 so situáciou z roku 1994, vidíme, že doba sa značne zmenila. Okruh tých, ktorí sa aktívne zapájajú do spravovania vecí verejných prostredníctvom skúmaných foriem sa nielenže nerozšíril, ale sa naopak znížil.“⁵³ Neustály pokles participatívneho potenciálu sa v súčasnej spoločnosti stáva znepokojujúcim trendom. Je preto „úlohou štátu aby zlepšoval a rozširoval možnosti pre občiansku participáciu, aby sa verejná sféra stala otvorenou, inkluzívnou a prístupnou pre čo najširší okruh občanov.“⁵⁴ Otázkou zostáva ako to dosiahnuť.

Rozlišujeme viacero možností, prostredníctvom ktorých by mohlo dôjsť k transformácii spomínanej občianskej nevyzretosti, od všeobecných až po konkrétne. Z najvýznamnejších je možné spomenúť informatizáciu, správnu motiváciu, vzdelávanie a v neposlednom rade výchovu k občianstvu. „Výchova k občianstvu je zložitý proces nadobúdania občianskych (napr. právo na osobné a súkromné vlastníctvo, uzatváranie dohôd, sloboda prejavu, zhromažďovania), politických (napr. aktívne a pasívne volebné právo) a sociálnych (napr. právo na istý sociálny štandard zodpovedajúci krajine) práv. Tieto práva majú byť garantované fungujúcim právnym štátom každému občanovi.“⁵⁵

---

⁵⁰ KATUNINEC, M - ZÁLEŠÁK, T. 2006. Ref. 39, s. 117.

⁵¹ VRÁBLIKOVÁ, K. 2009. Ref. 45, s. 868.

⁵² ÁGH, A. 2010. Post-Accession Crisis in the New Member states. Progressing or Backsliding in the EU? In: BÚTOROVÁ, Z. - GYÁRFAŠOVÁ, O. 2010. Ref. 43, s. 448.

⁵³ BÚTOROVÁ, Z. - GYÁRFAŠOVÁ, O. 2010. Ref. 43, s. 455.

⁵⁴ Ibid., s. 448.

⁵⁵ MACHÁČEK, L. 2003. *Mládež participácia občianstvo demokracia*. Analýzy a metodiky rozvoja neformálneho vzdelávania. Ako získať schopnosti občianskej demokratickej participácie. [online]. Trnava-

Podporné programy štátu zamerané na výchovu k občianstvu sa preto majú usilovať o tom, aby bola občanom poskytnutá nevyhnutná zásoba poznatkov, ale aj výbava „zručnosti“ občianskej participácie.

1.2.1 Občianska a politická participácia mládeže

Mládež bola protagonistom novembrovej revolúcie a pomohla naštartovať revolučné zmeny, ktoré nás vzdialili totalite a priblížili k pluralitnej demokracii a trhovej ekonomike.⁵⁶ „Vtedajšia študujúca stredoškolská a vysokoškolská mládež pôsobila ako „rozbuška“ uvoľnenia masového občianskeho hnutia nespokojnosti, ktoré vo svojom celku viedlo k rozpadu starých mocenských štruktúr.“⁵⁷ Aj z tohto dôvodu nasledujúci proces modernizačnej obnovy slovenskej spoločnosti bol a je nemysliteľný bez účasti mládeže na realizácii reforiem ekonomického a politického systému. „Svojou účasťou na činnosti štátu sa mladá generácia zaraďuje do procesu modernizačných zmien, ktoré posúvajú zastupiteľskú demokraciu smerom k participačnej demokracii s väčšími možnosťami a nárokmi na zodpovednú angažovanosť občanov.“⁵⁸

Ak dokážeme rozoznať, že štát funguje pod úrovňou našich občianskych možností a súčasne chceme ale aj dokážeme prejavíť svoj názor a postoj vo všetkých formách občianskej a politickej participácii sme považovaní za dobrých občanov. „Stať sa „občanom“ sa zvyčajne spája s vekom dospelosti, pritom skutočnými občanmi sa nestávame automaticky tým, že dosiahneme vek 18 rokov.“⁵⁹ Ide o zdĺhavý proces počas ktorého mladý človek získava praktické skúsenosti a poznatky o fungovaní spoločnosti ale aj o demokratickom občianstve. Rozvoj občianstva u mladých ľudí vyžaduje, aby preukázali svoje predpoklady s občianskou zodpovednosťou reagovať na významné civilizačné výzvy spoločenskej zmeny (demokratizácia, trhová ekonomika, európska integrácia a globalizácia), ktoré dnes stoja pred spoločnosťou a súčasnou mladou generáciou. A práve občianska a politická participácia mladých ľudí rozširuje šance na

---

Bratislava : Slovenská sociologická spoločnosť pri SAV, sekcia mládež, 2003. [cit. 14.1.2011] Dostupné na internete: <<http://www.spaeds.org/uploads/publikacie/L.Machacek,Mladez,participacia.pdf>>.

⁵⁶ Štát a mládež v pluralitnej demokracii. 1991. Bratislava : Slovenská sociologická spoločnosť pri SAV, sekcia mládež, 1991. s. 5.

⁵⁷ MACHÁČEK, L. 1996. *Občianska participácia a mládež*. Bratislava : Sociologický ústav SAV, 1996. s. 66. ISBN 80-85447-04-5

⁵⁸ ONDREJKOVIČ, P. 2003. Ref. 3, s. 117.

⁵⁹ MACHÁČEK, L. 2003. Ref. 55, s. 12.

spravodlivé, kompetentné, humánne a protagonistické zvládnutie tejto spoločenskej zmeny.⁶⁰

Participácia mládeže⁶¹ je vo všeobecnosti vnímaná ako „konkrétne účasť mladých ľudí a ich zoskupení (organizácií, iniciatív a sietí) na verejnom rozhodovaní, či už to bude verejné rozhodovanie týkajúce sa mládeže alebo verejné rozhodovanie týkajúce sa širších rámcov, napríklad rozvoja spoločnosti. Mladí môžu využiť prostriedky a spôsoby ktorejkoľvek z nasledujúcich úrovní participácie, ktoré im zabezpečia potrebnú mieru podieľania sa na verejnom živote⁶² :

1. *Prístup k informáciám (pasívne informovanie)* tak, aby sa zabezpečila transparentnosť v rozhodovaní. Na Slovensku je od januára 2001 účinný zákon č. 211/ 2000 Zb. z. o slobodnom prístupe k informáciám (infozákon), ktorý spôsobil významnú zmenu v poskytovaní informácii.⁶³
2. *Patričné zverejňovanie informácií (aktívne informovanie)*: v tomto prípade samospráva aktívne prichádza za adresátom informácie. V Slovenskej republike existuje slabá úroveň aktívneho zverejňovania informácií, čo má za následok to, že sa závažne informácie nedostávajú k mladým ľuďom, ktorých sa priamo týkajú, ale zároveň sa informácie od mladých ľudí a o mladých ľuďoch nedostávajú k tým, ktorí rozhodujú. Existuje pritom množstvo metód a spôsobov prostredníctvom ktorých môže dôjsť k aktívnemu a vzájomnému vymieňaniu informácií (napr. diskusné fóra, okrúhle stoly, híringy - tzv. verejné vypočutia).⁶⁴

---

⁶⁰ Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. 2001. Ref. 13, s. 91.

⁶¹ Rozlišujeme nasledujúce typy participácie mládeže: **Pasívna participácia** - účasť na činnostiach a aktivitách, ktoré pripravili dospelí. Je zvlášť vhodná pre zvýhodnené cieľové skupiny, ktoré by sa inak do žiadnych aktivít nezapojili. Slúžia ako vzor a motivácia pre prípravu podobných aktivít. **Aktívna participácia** - mladí ľudia sú zapojení do celého procesu od myšlienky až po samotnú realizáciu. Participácia môže byť aj **interná** - ak sú mladí ľudia zapojení do aktivít v rámci vlastných štruktúr (organizácií, združení..) alebo **externá** - ide o interakciu medzi mladými ľuďmi a inými subjektmi v komunite (politici, samospráva, sponzori, ostatní občania). (MIHÁLIKOVÁ, J. - JAMBRICHOVÁ, J. - HANEČKOVÁ, M. 2005. *Čítanka pre samosprávy*. Mládežnícka politika na miestnej úrovni. Bratislava : Iuventa, 2005. s. 11. ISBN 80-8072-043-6.)

⁶² KOLÍKOVÁ, M. a kol. 2005. *Mládežnícka participácia na Slovensku - súvislosti, príklady, nástroje*. Bratislava : Rada mládeže Slovenska, 2005. s. 9. ISBN 80-969045-4.

⁶³ Celkový prieskum, ktorý by hovoril do akej miery sú mladí ľudia spokojní so zverejňovaním informácií, ktoré sa ich týkajú a do akej miery svoje právo na informácie využívajú neexistuje. Niektoré čiastkové prieskumy zistili, že väčšina mladých má však pocit nedostatočnej informovanosti. Tí, ktorí sú dostatočne informovaní, priznali, že ich informovanosť vznikla na základe vlastnej iniciatívy. (PAULINIOVÁ, Z. *Participácia mládeže na Slovensku*. [cit. 16.1.2011] Dostupné na internete:

<http://www.rmpk.sk/mladeznicka_politika_a_participacia/Participacia_mladeze_na_Slovensku.pdf>.)

⁶⁴ KOLÍKOVÁ, M. a kol. 2005. Ref. 62, s. 12.

Informácie ako súhrn údajov sa stali pre mládež akýmsi symbolom a zároveň aj súčasťou sociálnej identity spoločnosti. Môžeme ich chápať nielen ako prostriedok komunikácie, ale aj ako podmienku pre participáciu. Netreba zabúdať, že právo na informácie je jedným zo základných ľudských práv. Aby došlo k naplneniu a k realizácii tohto práva je potrebná následná podpora a pomoc zo strany štátu. Na Slovensku bol za týmto účelom zriadený Informačný systém mládeže (ISM),⁶⁵ cieľom ktorého je poskytovať mládeži čo najširší okruh informácii ako aj podporovať a rozširovať možnosti prístupu mladých ľudí k informáciám.

3. *Dôležité hodnotenie pripomienok (konzultovanie)*: mladí ľudia, ktorí sa zúčastňujú na rozhodovacích procesoch majú právo na posúdenie pripomienok (ku koncepciám, zákonom či stratégiám) a na ich zapracovanie. Rozhodujúcim činiteľom, ktorý v tejto pozícii pôsobí je Rada mládeže Slovenska (RMS), zastrešujúca viaceré detské a mládežnícke organizácie. Úlohou RMS je dohliadať a pripomienkovať legislatívne podnety týkajúce sa mládeže i koncepcie a programy na národnej či medzištátnej úrovni.⁶⁶
4. *Zdieľanie rozhodovacích právomocí*: ide o prenos kompetencií na iné subjekty tak, aby došlo k ich splnomocneniu. Znamená to tiež, že výsledkom participácie mládeže nebude len rozvoj cielených oblastí, ktorými sa budú mladí ľudia zaoberať, ale aj rozvoj samostatných mladých ľudí. Mladí ľudia sa síce istým spôsobom podieľajú na rozhodovaní, ale ich pozícia nie je vždy presne a zreteľne určená a ich hlasy sú skôr odporúčaním ako reálnou váhou.⁶⁷ Jedným z mála využívaných prístupov ako vytvoriť priestor pre spolurozhodovanie je formovanie mládežníckych študentských/ žiackych parlamentov, bohužiaľ často zhora. Ďalšou možnosťou ako zaistiť praktické skúsenosti z participatívneho občianstva na miestnej úrovni sú žiacke školské rady. Na úrovni vysokých škôl je práve akademický senát priestorom na spolurozhodovanie.⁶⁸

---

⁶⁵ ISM je samostatná právnická osoba zriadená podľa zákona o združení občanov č. 83/1991 alebo zákona NR SR o neziskových organizáciách. Cieľom činnosti ISM je poskytovať komplexné a aktuálne informácie o rôznych oblastiach života mládeže na základe jej požiadaviek a potrieb, spôsobom primeraným jej veku a možnostiam. Cieľovou skupinou ISM sú predovšetkým mladí ľudia vo veku do 26 rokov. ISM garantujú rovnakú možnosť prístupu k informáciám všetkým mladým ľuďom, bez ohľadu na ich súčasnú situáciu, miesto, bydlisko či sociálne postavenie. (MIHALÍKOVÁ, J. - JAMBRICHOVÁ, J. - HANEČKOVÁ, M. 2005. Ref. 61, s. 16.)

⁶⁶ Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. 2005. Ref. 19, s. 116.

⁶⁷ PAULINIOVÁ, Z. Ref. 63, s. 5.

⁶⁸ KOLÍKOVÁ, M. a kol. 2005. Ref. 62, s. 14-15.

5. *Kontrola rozhodovania*: hlavnou úlohou je presúvanie rozhodovacej právomoci z verejnej správy na iné subjekty. Práve tu sa vytvára priestor pre väčšiu aktivitu mladých a pre aplikáciu toho, čo mnohé programy a dokumenty týkajúce sa mládežníckej politiky a starostlivosti o mládež zatiaľ iba deklarujú. Na Slovensku sú však prípady delegovania rozhodnutia na mladých tak, aby mali kontrolu nad rozhodnutím zatiaľ iba veľmi ojedinelé. Zora Paulíniová sa v tejto súvislosti vyjadruje veľmi kriticky: „...možno ich spočítať na jednej ruke. Ide o systémovú chybu, ktorá vznikla v dôsledku toho, že súčasťou slovenskej politickej kultúry nie je dostatočná participácia občanov, nieto participácia mladých ľudí.“⁶⁹.

Na základe predchádzajúcich riadkov je zrejmé, že na všetkých uvedených úrovniach je nedostatočný priestor pre participáciu mládeže. Vystáva tu otázka či to nie je preto, že si to mladí ľudia sami nevybojovali. Existujú však príklady,⁷⁰ ktoré na národnej i miestnej úrovni poukazujú na významný potenciál mladých ľudí, ktorí dokážu vidieť do problému a ktorí sú schopní kreovať a presadzovať svoje názory.

Angela Merkel poukazuje na to, že je potrebné participáciu mládeže otvoriť všetkým novým formám: „Musia sa jej dať nové formy jestvujúcej demokracie, pretože existuje veľký rozdiel medzi demokraciou formálnou a prežívanou... Demokracia sa nemôže robiť bez mladých ľudí, a preto je potrebné aby sa práve oni podieľali na rozhodnutiach a rozhodovacích procesoch, pretože prežívaná demokracia potrebuje takúto angažovanosť. Naša spoločnosť vôbec potrebuje takúto občiansku participáciu na vyriešenie pred nami ležiacich problémov.“⁷¹

Práve spomínané zapájanie mladých ľudí do rozhodovania a rozhodovacích procesov môže priniesť viacero pozitívnych efektov. Dôjde predovšetkým ku kvalitnejším rozhodnutiam s ktorými sa mladý človek bude vedieť stotožniť, ku otvorenosti a demokratickosti rozhodovania a v neposlednom rade ku kvalitatívnemu a osobnému rastu mladého človeka.⁷²

---

⁶⁹ PAULINIOVÁ, Z. Ref. 63, s. 6.

⁷⁰ Ide napr. o aktivity RMS, o angažovanie študentov stredných škôl pri poukazovaní na nedostatky nových maturít alebo advokačné aktivity pri prijímaní „študentských“ zákonov (KOLÍKOVÁ, M. a kol. 2005. Ref. 62, s. 16.)

⁷¹ MERKEL, A. 1995. Mládežnícka politika v čase spoločenských zmien. In: MACHÁČEK, L. 1995. *Individualizácia mládeže a modernizácia spoločnosti*. Bratislava : Sociologický ústav SAV, 1995. s. 61. ISBN 80-85447-04-05.

⁷² Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. 2005. Ref. 19, s. 121.

1.2.2 Politika a mládežnícka participácia

Slovenská republika je jednou z najmladších krajín Európskej únie vzhľadom na fakt, že viac ako 35% nášho obyvateľstva tvoria mladí ľudia do 26 rokov. Paradoxom však ostáva, že ak príde na rad riešenie súčasných problémov, akoby boli neviditeľní. Ich postoje a názory sú zisťované až medzi poslednými a ich problémy sa tiež neriešia prednostne.⁷³ Základ problému spočíva v tom, že verejnosť no hlavne vládnucci predstavitelia štátu názory mladých ľudí zľahčujú a neberú ich na vedomie, resp. ich zohľadňujú iba v situácii im vyhovujúcej (napr. počas predvolebnej kampane). Nie sú si však vedomí toho, že aktívne občianstvo a politická participácia mladých ľudí sa môže efektívne prejaviť nielen v oživení medzigeneračných hodnôt solidarity, ale tiež vo vývoji našej spoločnosti. Treba si uvedomiť, že mládež nie je len naša budúcnosť ale i reálne existujúca prítomnosť, ktorá môže ovplyvniť dianie v spoločnosti. Je dôležité, aby sa priepasť a nedôvera medzi mladými ľuďmi a jednotlivými autoritami neprehlbovala ale naopak sústavne zmenšovala.

Macháček v náväznosti na tento fakt kriticky píše: „Participácia mládeže sa obmedzuje skôr na tú oblasť mládežníckej politiky, ktorá sa spája iba s „pracou s mládežou“ ... Participácia mládeže sa vôbec nereflektuje alebo sa tak deje iba formálne a pasívne bez toho, aby mali cieľové skupiny mládeže na rozvoj takých oblastí ako je vzdelanie, pracovný trh, politika a sociálne služby primeraný vplyv.“⁷⁴ Je nutné aby sa stanovili hranice, respektíve aby došlo k presnejšiemu zadefinovaniu významu pojmu participácia.

Relevantnú odlišnosť chápania participácie v politickom systéme ako skutočnej občianskej a politickej participácie možno lepšie pochopiť ak si všimneme nasledujúce „zvrátenosti“, ktoré sa môžu skrývať pod týmto pojmom ak sa hovorí o participácii detí a dospievajúcej mládeže:

1. *Participácia ako príkaz* - žiaci/študenti nesú plagáty alebo heslá pri manifestácii alebo demonštrácii neuvedomujúc si podstatu svojej činnosti.
2. *Participácia ako dekorácia* - študenti sú na podujatiach bez toho, aby bol na to dôvod (iba ak zaplniť sálu).

⁷³ MIHÁLIKOVÁ, J. - JAMBRICHOVÁ, J. - HANEČKOVÁ, M. 2005. Ref. 61, s. 2.

⁷⁴ MACHÁČEK, L. 2008. Ref. 15, s. 171.

3. *Participácia ako alibi* - mladí ľudia sa zúčastňujú zhromaždenia v škole alebo v obci, ale nemajú žiadnu možnosť ovplyvniť jeho priebeh a výsledky.
4. *Participácia ako spoluúčinkovanie* - názor žiakov sa uplatní ak ich zástupca v školskej rade hlasuje pri rozhodovaní spoločne s ostatnými členmi školskej samosprávy.⁷⁵

Z naznačených príkladov plynie, že participáciu nemožno chápať iba ako právo zúčastniť sa (ako pasívny pozorovateľ), ale treba ju vnímať ako proces vzniku a vývoja aktívneho občana, jeho aktívnej roly pri utváraní sociálneho prostredia a spoločnosti.

Aktívnymi občanmi sa nerodíme, ale učíme sa to. Aby mladý človek dozrel na samostatného, plnohodnotného, no v prvom rade aktívneho človeka potrebuje mať na to vytvorené vhodné podmienky. A práve štát je tým hybným telesom, ktorý má podporovať mladý ľudský kapitál a štátna politika tou, ktorá má zabezpečiť štandardné podmienky pre všetkých mladých ľudí. Štátna politika vo vzťahu k mládeži má smerovať k vytváraniu legislatívnych,⁷⁶ finančných aj spoločenských produktov pre rozvoj mládežníckej participácie, najmä k zabezpečovaniu práva slobodne sa vyjadrovať, budovať právne a občianske vedomie, vytvárať podmienky na spoluprácu občianskych združení detí a mládeže navzájom aj so samosprávnymi orgánmi, stimulovať decentralizačný informačný systém a podporovať činnosť mládežníckych združení aj na regionálnej úrovni.⁷⁷

Je obzvlášť dôležité, aby mladí ľudia nezískali len základné znalosti pre úspešné uplatnenie sa v pracovnej oblasti a pre svoju všeobecnú orientáciu v problémoch súčasného spoluzitia v národných či medzinárodných kontextoch, ale aby boli vybavený základnými znalosťami o demokratickom občianstve, dokázali uplatňovať svoje občianske práva a povinnosti, a teda mali istú úroveň občianskej gramotnosti. A práve politika mládeže sa orientuje na poskytnutie balíka príležitostí a skúsenosti, ku ktorým by mali mať mladí

---

⁷⁵ Ibid. , s. 173.

⁷⁶ Základnými dokumentmi mládežníckej politiky, ktoré upravujú oblasť účasti mladých ľudí na spoločenskom živote na národnej a európskej úrovni sú Biela kniha Európskej únie o mládeži, Revidovaná charta o participácii mladých ľudí na živote obcí a regiónov, Kľúčové oblasti a akčné plány štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži v Slovenskej republike na roky 2008 - 2013, Zákon NR SR č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve (vznik a poslanie žiackej školskej rady upravuje § 26 uvedeného zákona), Zákon NR SR 282/2008 Z. z o podpore práce s mládežou. (Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. 2010. Ref. 42, s. 38.

⁷⁷ Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. 2001. Ref. 13, s. 6.

Ľudia prístup v záujme podpory úspešného zvládnutia ich roly účastníkov demokracie.⁷⁸ Na konferencii o aktívnej participácii mládeže v tejto súvislosti zaznelo: „Kľúčovou výzvou je umožniť mladým ľuďom získať praktické zručnosti potrebné pre aktívne zapojenie sa do občianskych aktivít, aby oni sami ako občania mohli ovplyvňovať svet, v ktorom žijú.“⁷⁹

Aby sa participácia mladých ľudí na Slovensku výrazne presadila, a súčasne aj aktívne praktizovala, je potrebné využiť nasledujúce stratégie, ktoré môžu výrazným spôsobom prispieť k zefektívneniu a zlepšeniu mládežníckej participácie na Slovensku. Cieľom ponúknutých odporúčaní je motivovať a správne nasmerovať tých, ktorí sa snažia o aktívne zapojenie mládeže do spoločenského i politického života.

Stratégie zvýšenia participácie mládeže⁸⁰:

Stratégia	Vysvetlenie
Posilnenie (empowerment) mladých ľudí	<p>K lepšej participácii povedie, ak mladí ľudia budú:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● poznať a rozvíjať svoj potenciál cez vzdelávanie (spoločne s predstaviteľmi samosprávy), osvoja si postupy a zručnosti, ktoré im umožnia spoluprácu s verejným sektorom a pozitívnu konfrontáciu s tým, čo sa deje v ich vlastnej komunite; ● vzdelávať sa nielen na úrovni vedomostí, ale aj postojov, a získavať zručnosti prostredníctvom zážitku či skúsenosti (učenie prostredníctvom praxe, neformálne učenie); ● zachytávať, šíriť a medializovať všetko, čo sa podarilo - čiastkovo aj celkovo (dobré zvyklosti, pozitívne prípady);
Zefektívnenie komunikácie	<ul style="list-style-type: none"> ● vytvárať cesty komunikácie tak medzi sebou, ako aj s predstaviteľmi samosprávy; ● vytvárať vzájomne prepojené siete s ostatnými mladými ľuďmi ako predpoklad pre výmenu skúseností, informácií a podnetov; ● využívať nové formy pasívnej a aktívnej informovanosti (internetové

⁷⁸ PLÁVKOVÁ, O. 2009. Problémy sociálnej integrácie vysokoškolskej mládeže na Slovensku v kontexte priorít Európskeho rámca mládežníckej politiky a stratégie EÚ pre mládež. In: *Medzinárodné vzťahy*, ISSN 1336-1562, 2009, roč. 7, č. 2, s. 73.

⁷⁹ *Konferencia o aktívnej participácii mládeže*. 2005. Zborník. Bratislava : Iuventa, 2005. s. 5. ISBN 80-8072-0460.

⁸⁰ KOLÍKOVÁ, M. a kol. 2005. Ref. 62, s. 15.

	<p>diskusie, diskusné fóra) a vyjadrovať svoje názory;</p> <ul style="list-style-type: none"> • vyžadovať a využívať prístup do miestnych i regionálnych médií a komunikačných kanálov (od vývesky cez miestny rozhlas až po internetovú stránku miestneho úradu a regionálny denník či rádio),
Učenie sa vedeniu a riadeniu	<ul style="list-style-type: none"> • aktivizovať seba i ďalších mladých ľudí pri organizovaní (od organizovania konkrétnych aktivít až k advokácii, riešeniu problémov či tvorbe koncepcií); • aktívne sa podieľať na živote mesta alebo obce prostredníctvom nových nástrojov (žiacky parlament, študentský parlament, študentský richtár, obecné/mestské rady mládeže, komisie a iné); • zapájať sa do tvorby stratégií a rozvojových plánov obce, mesta či regiónu; do pripomienkovania územných plánov či urbanistických štúdií; do prípravy koncepcií týkajúcich sa práce s mládežou; do riadenia vlastných programov a klubov;
Zabezpečenie zdrojov a posilnenie nezávislosti	<ul style="list-style-type: none"> • hľadať a žiadať finančné zdroje tak od samosprávy, ako aj z nezávislých zdrojov; • využívať dobrovoľnícku prácu ako jeden z výborných zdrojov pri realizácii aktivít; • hľadať zdroje (nielen finančné) aj v iných sektoroch, napríklad v súkromnom, a od získania zdrojov dospieť až k partnerstvu s firmami či inými subjektmi.

Mládežnícka participácia na Slovensku má všetky predpoklady na to, aby sa priaznivo rozvíjala. Je však nutné aby jej v tom vládnuca garnitúra úpenlivo napomáhala a namiesto idealistických apelov, ktoré sú už opotrebované poskytovala mladej nastupujúcej generácii priestor na kvalitné vzdelanie, ale i na prezentáciu vlastných pohľadov na rozmanité spoločenské oblasti, ktoré sa jej bytostne dotýkajú. Treba si ale uvedomiť, že iba teoretická príprava nestačí, potrebná je tiež samotná praktická skúsenosť, prostredníctvom ktorej mladí ľudia „zažijú demokraciu prakticky na vlastnej koži napr. prostredníctvom volieb, kandidovania, prístupom k informáciám, konzultovaním, spolurozhodovaním, využitím petičného práva či účasťou v občianskych organizáciách a združeniach.“⁸¹

⁸¹ Konferencia o aktívnej participácii mládeže. 2005. Ref. 79, s. 6.

2 ZDRUŽOVANIE MLADÝCH ĽUDÍ

Každá občianska spoločnosť si vyžaduje istý stupeň spoločenskej a politickej angažovanosti mladých občanov. Angažovanosť sa vníma ako právo mladých ľudí aktívne sa zúčastňovať na veciach verejných, ako možnosť prevziať povinnosti a zodpovednosti, ako právo prijímať vlastné rozhodnutia a byť v tomto smere aj adekvátne podporovaný. Štát v záujme uspokojovania a realizácie potrieb mládeže garantuje mladým ľuďom politické práva ako: právo na informácie, petičné právo, právo na odpor, volebné právo, sloboda prejavu, zhromažďovacie a združovacie právo.

Našu pozornosť sústreďujeme predovšetkým na združovacie právo, konkrétne na združovanie mladých ľudí, ktoré je z perspektívy osobnostného rastu dospelujúceho mladého človeka podmienkou sine qua non. V úvode kapitoly predostierame problematiku mládežníckych združení a následne pokračujeme analýzou mládežníckych politických organizácií, ktoré sú z politologického hľadiska jednou z významných foriem združovania sa.

2.1 Mládežnícke združenia

Po páde železnej opony sa na Slovensku začali ruka v ruke pomaly budovať demokracia a občianska spoločnosť. Občiansku spoločnosť možno opísať ako entitu, ktorá sa vyznačuje spontánnym a slobodným konaním ľudí a združení, ktoré si jednotlivci zakladajú na realizáciu svojich konkrétnych individuálnych záujmov. Je dôležité povedať, že „občianska spoločnosť predstavuje priestor, v ktorom sa zmierňujú niektoré mocenské závislosti občana a pestuje sa autonómia.“⁸² Veď po dlhých desaťročiach v totalitnom zriadení bola činnosť občanov pod kontrolou politických špičiek, kde autonómna občianska aktivita nebola vítaná. Sloboda občianskeho združovania sa stala nevyhnutným predpokladom pre budovanie i samotnú existenciu demokracie a „zároveň sa stala „hrádzou“ pred nebezpečenstvom nedemokratického režimu a silnejúcimi extrémistickými tendenciami.“⁸³ V tejto súvislosti si ľudia začali postupne uvedomovať, že len ich snahou a aktívnou činnosťou vybudujú základy slobodného štátu.

---

⁸² HUDECKÁ, TICHÁ, K. 2006. Význam pôsobenia občianskej spoločnosti v Slovenskej republike. In: KATUNINEC, M - ZÁLEŠÁK, T. 2006. *Riľ a lice demokracie*. Zborník z konferencie uskutočnenej v Trnave 8. novembra 2006. Trnava : Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2006. s. 194. ISBN 80-8082-106-2.

⁸³ Ibid. , s. 190.

Vychádzajúc zo spomínaných tvrdení možno usúdiť, že medzi najvýznamnejšie „priestory“ občianskej spoločnosti, v ktorých sa odohráva prostredníctvom výchovy, vzdelania a aktívneho pôsobenia premena mladého človeka na aktívneho občana patria popri iných socializačných činiteľoch aj rôzne občianske združenia a organizácie. Práve aktívne zapájanie občanov do združení je jedným z významných faktorov ovplyvňujúci rozsah občianskej i politickej participácie. Je všeobecne známe, že „jednotlivci spätí s každým druhom spoločenských organizácií sú oproti zvyšku populácie občiansky aktívnejší, pričom ich angažovanosť môže výrazne prekračovať okruh aktivít vykonaných na pôde týchto organizácií.“⁸⁴ Toto tvrdenie tak konkretizuje platnosť všeobecného konštatovania, že čím je organizovanosť väčšia a hustota organizácií v krajine vyššia, tým aktívnejší sú mladí, ktorí tam žijú.

Občianske združenia sú špecifické a charakteristické tým, že odrážajú záujmy najrôznejších skupín spoločnosti medzi ktoré patrí i mládež. Vyčerpávajúcu definíciu mládežníckych organizácií ponúka Revidovaná Európska charta o participácii mládeže na živote miestnych a regionálnych samospráv: „Mládežnícke organizácie sú jedinečné v tom, že sú v prvom rade zamerané na odzrkadľovanie názorov a plnenie potrieb a záujmov mladých ľudí. Takisto poskytujú priestor, v ktorom sa mladí ľudia môžu učiť a skúsiť možnosti a výzvy participácie na rozhodovaní a aktivitách s ďalšími mladými ľuďmi.“⁸⁵ Zaisťovanie aktivity mladých ľudí prostredníctvom ich členstva v najrôznejších formách občianskeho a politického života rešpektuje, že združovanie s inými v spolkoch, združeniach a organizáciách umožňuje jednotlivcovi uspokojovať nielen ich najrôznejšie záujmy a potreby, ale aj získať poznatky i skúsenosti dôležité pre občiansky život v dospelosti.⁸⁶ Dá sa teda povedať, že štruktúra demokratických mládežníckych organizácií dáva mladým ľuďom možnosť dozvedieť sa o princípoch participatívnej demokracie a aktívneho občianstva prakticky z prvej ruky.

Merchel špecifikuje šesť základných znakov mládežníckych organizácií:

1. *Autonómna organizácia mladých ľudí.* Mládežnícke organizácie sa vyznačujú osobitým vnútorným organizačným zložením. Majú svoje vedenie a iné

---

⁸⁴ BÚTOROVÁ, Z. - GYÁRFAŠOVÁ, O. 2010. Ref. 43, s. 476.

⁸⁵ Revidovaná Európska charta o participácii mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote. [cit. 1.2.2011] Dostupné na internete: <<http://www.radaeuropy.sk/?revidovana-europska-charta-o-participacii-mladych-ludi>>.

⁸⁶ MACHÁČEK, L. 2005. *Participácia študentov na samospráve stredných a vysokých škôl Slovenska* (sociologický výskum). Bratislava : Iuventa, 2005. s. 24-25. ISBN 80-8072-045-2.

vnútorné orgány, regionálne štruktúry a členskú základňu. Vzťahy medzi jednotlivými úrovňami upravujú dokumenty v podobe stanov.

2. *Dlhodobá existencia.* Na rozdiel od ad hoc organizácií, ktoré po dosiahnutí svojho cieľa zvyčajne zanikajú, mládežnícke organizácie majú dlhodobé pôsobenie.
3. *Orientácia na členov.* Činnosti mládežníckych organizácií sú spravidla pripravované členmi a primárne pre členov.
4. *Sprostredkovanie záujmov.* K hlavným cieľom mládežníckych organizácií patrí spájanie záujmov mládeže a ich následná artikulácia do spoločenskej roviny. Vystupujú tak vo funkcii tlmočníka pohľadov mladých ľudí smerom navonok.
5. *Význam dobrovoľnosti.* Najväčšiu časť aktivít vykonávajú predstavitelia mládežníckych organizácií dobrovoľne. Väčšina členov pôsobí dobrovoľne bez nároku na mzdu.
6. *Skupina ako základ práce s mládežou.* Mládežnícke organizácie okrem oficiálnych podujatí usporadúvajú pravidelné neformálne stretnutia, na ktorých starší a skúsenejší členovia odovzdávajú svoje vedomosti a skúsenosti mladším členom.⁸⁷

Aj na základe definovania týchto charakteristických znakov niet pochyb, že občianske združenia a organizácie predstavujú najvýznamnejšieho inštitucionálneho aktéra, reprezentujúceho mladú generáciu, ktorý má „najlepšie predpoklady vziať do riešenia problémov a uspokojenia záujmov i samotnú mládež.“⁸⁸

Mládežnícke organizácie si zasluhujú zvláštnu pozornosť aj z toho dôvodu, že sú prostredím, v ktorom dochádza k neformálnemu vzdelávaniu a výchove mládeže. Pod neformálnou výchovou rozumieme „proces odovzdávania hodnôt, noriem, vedomostí a zručností v prostredí mimo formálneho vyučovania.“⁸⁹ Je zrejmé, že neformálne vzdelávanie reaguje a snaží sa naplniť potreby, ktoré neboli uspokojené prostredníctvom formálneho vzdelania. Neformálne vzdelávanie prostredníctvom práce s mládežou sa zdá byť najlepším kontextom na učenie sa participácii zvlášť tým, že poskytuje priestor na

---

⁸⁷ MERCHEL, J. 2008. Trägerstrukturen in der sozialen Arbeit. Eine Einführung. 2. überarbeitete Aufl. age. In: ŠTEFANČÍK, R. 2010. Politické mládežnícke organizácie na Slovensku. Bratislava : Iuventa, 2010. s. 32. ISBN 978-80-80-72-111-4.

⁸⁸ MACHÁČEK, L. 1996. Ref. 57, s. 70.

⁸⁹ FUDALY, P. - LENČO, P. 2008. *Neformálne vzdelávanie detí a mládeže.* [online]. Bratislava : Iuventa, 2008. s. 54. [cit. 2.2.2011] Dostupné na internete: <http://www.vyskummladeze.sk/images/stories/iuventa/PRIESKUMY/PKD006/publikacia_Fudaly_Lenco.pdf>.

proces seaurčenia mladých ľudí.⁹⁰ Mládež v mládežníckych združeníach neformálnou cestou nadobúda a súčasne si aj osvojuje nové vedomosti, kreuje svoje postoje a názory, čím explicitne dochádza k jej osobnostnému rastu. Mladá generácia potrebuje vzdelanie a možnosti vzdelania, ktoré im poskytnú zručnosti a schopnosti na to, aby sa stali aktívnymi občanmi vo všetkých sférach spoločenského života. V konečnom dôsledku rozvíjanie občianskych združení mládeže je prameňom obnovy a premeny mladého človeka na občana.

2.1.1 Činnosť mladých ľudí v občianskych združeníach na Slovensku

Postupný proces transformácie politického systému na Slovensku sa jednoznačne a viditeľne odráža v pluralite mládežníckych združení. Základné tendencie pluralizácie mládežníckeho hnutia po novembri 1989 možno veľmi dobre charakterizovať na podklade registrácie mládežníckych združení na úseku Ministerstva vnútra SR, ktoré upravuje zákon č. 83/1990 Zb. z. o združovaní občanov.⁹¹ Oprávnenosť a uzákonenie občianskej participácie mladých ľudí na centrálnej úrovni sa uskutočňuje najmä pomocou koordinačnej činnosti strešnej organizácie občianskych združení detí a mládež v Slovenskej republike, ktorou je Rada mládeže Slovenska.⁹² Časť občianskych združení jej pozíciu neuznáva a združuje sa pod inými strešnými organizáciami, akými sú napríklad Snem mládeže Slovenska či Rada detských a mládežníckych organizácií - RADAM.⁹³

---

⁹⁰ MACHÁČEK, L. 2010. *Občianska participácia a volebné správanie študentov na Slovensku*. Voľby do Európskeho parlamentu v roku 2009. Trnava : Katedra politológie FF UCM, 2010. s. 28. ISBN 978-80-970360-0-6.

⁹¹ V zákone č. 83/1990 Zb. z o združovaní občanov (nevzťahuje sa na združovanie občanov v politických stranách alebo hnutiach, na združovanie v cirkvách a náboženských spoločnostiach) sa deklaruje, že občania majú právo zakladať a slobodne sa združovať (na výkon tohto práva nie je potrebné povolenie štátneho orgánu) v spolkoch, spoločnostiach, zväzoch, hnutiach, kluboch, v iných občianskych združeníach a odborových organizáciách. Nikto nesmie byť nútený k združovaniu, k členstvu v združeníach ani k účasti na ich činnosti. Zo združenía môže každý slobodne vystúpiť. Nikomu nesmie byť občiansky na ujmu, že sa združuje, že je členom združenía, že sa zúčastňuje na jeho činnosti alebo ho podporuje, alebo že stojí mimo neho. (Zákon č. 83/1990 Zb. z o združovaní občanov. [cit. 3.2.2011] Dostupné na internete:

<http://amavet.sk/download/kluby/dokumentacia/2010/zakon_o_zdruzovani_obcanov.pdf>.

⁹² RMS je partnerskou organizáciou Ministerstva školstva SR, je taktiež členom viacerých centrálnych inštitútov (Rada vlády pre deti a mládež, Rada vlády pre mimovládne neziskové organizácie, Národný konvent o Európskej únii, Riadiaci výbor pre program EÚ Mládež...) a spolupracuje so Združením miest a obcí, Združením informačných a poradenských centier mládeže apod. RMS aktuálne združuje (po 33. Valnom zhromaždení RMS, 16.11.2007) 41 mimovládnych neziskových detských a mládežníckych organizácií, ktoré majú právnu formu občianskych združení. V tomto počte je zahrnutých 29 organizácií s postavením riadneho člena (z toho 7 regionálnych rád) a 12 organizácií so statusom pozorovateľa. (Rada mládeže Slovenska. 2009. [cit. 3.2.2011] Dostupné na internete:

<<http://www.mladez.sk/?s=mlade%C5%BEnicke+zdruc%C5%BEnia>>.)

⁹³ Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. 2005. Ref. 19, s. 119.

Súčasn $\acute{e}$ organizácie mládeže vybudované na pluralitných záujmových, náboženských a politických základoch sa nám na Slovensku prezentujú ako pestrá paleta početných subjektov mládežníckej vrstvy občianskej spoločnosti.⁹⁴ „Z hľadiska občianskeho dozrievania mladých ľudí je takáto pluralita združení mládeže dôležitým predpokladom osvojenia si politickej kultúry.“⁹⁵ V každom prípade má dnešný mladý človek možnosť slobodne si vybrať mládežnícke združenie alebo organizáciu, ktorá mu najviac vyhovuje z hľadiska politickej, konfesiónalnej či záujmovej orientácie.⁹⁶

Tak ako je rozmanitá orientácia činností občianskych združení obdobne rôznorodá je aj členská základňa i územné pôsobenie združení. Je zrejmé, že v mnohých prípadoch dochádza k prelínaniu programových cieľov, k nesúladu medzi proklamovaným obsahom a skutočne realizovanou aktivitou združenia. Činnosť mnohých organizácií je iba krátkodobá, a často krát dochádza k rozpadu pôvodnej organizácie, na ktorej základoch vzniká rad ďalších menších združení.

Značne rôznorodé spektrum detských a mládežníckych združení v SR v súčasnosti zahrňuje:

1. *združenia, ktoré vznikali pred rokom 1989* v lone jednotnej mládežníckej organizácie a pokračovali vo svojej činnosti aj v nových podmienkach (napr. Strom života, Slovenský vysokoškolský spolok a pod.),
2. *združenia, ktoré nadviazali na tradície pred rokom 1948* (napr. Slovenský Skauting, Ymca, Zväz skautov maďarskej národnosti a pod.),
3. *združenia, ktoré vznikli „rozštiepením“ už novovzniknutých organizácií* (napr. Fenix, Tatranský orol, Študentská sieť a pod.),

---

⁹⁴ MACHÁČEK, L. 2001. Občiansky potenciál a formovanie mládežníckej politiky na Slovensku. In: MACHÁČEK, L. 2001. *Mládež, práca, budúcnosť Európy*. Bratislava : Slovenská sociologická spoločnosť pri SAS, sekcia mládeže, 2001. s. 101. ISBN 80-85447-11-8.

⁹⁵ MACHÁČEK, L. 2000. Združovanie mládeže v Slovenskej republike. In: BODNÁROVÁ, B. 2000. *Sociologický prieskum „ako využívajú voľný čas deti a mládež“*. [online] Bratislava : Rada mládeže Slovenska Agentúra sociálnych analýz „ASA“, 2000. s. 27. [cit. 5.2.2011] Dostupné na internete: <http://archiv.mladez.sk/buxus/docs/Sociologicky_prieskum.pdf>.

⁹⁶ Ak porovnáme mládežnícke združovanie v kontexte rozmanitých a dokonca vzájomne si konkurujúcich možností participatívnych aktivít zistíme, že mladí ľudia uprednostňujú najmä športové a kultúrne združenia, za nimi sa s veľkou stratou nachádzajú mládežnícke organizácie, odbory a politické strany. (MACHÁČEK, L. 2007. *Politická a občianska participácia vysokoškolákov na Slovensku*. [online] Bratislava : Slovenská spoločnosť pre výskum mládeže, 2007. [cit. 5.2.2011] Dostupné na internete: <http://www.vyskummladeze.sk/images/stories/iuventa/DAVM_014/DAVM_014_vysokoskolaci_2007.pdf>.)

4. *novovzniknuté združenia* (pri politických stranách a hnutiach, združenia, ktoré majú konfesijný alebo záujmový charakter).⁹⁷

Paradoxné je, že aj napriek existencii dostatočne veľkého množstva rozličných mládežníckych organizácií zaznamenávame nízky záujem mladých ľudí o členstvo v organizáciách, ten neprevyšuje 12% z celkovej populácie mládeže do 26 rokov.⁹⁸ Nechut' mladých ľudí vstupovať do pevnejšie organizovaných a trvalejších združení, ktoré predstavujú čo i len náznak totalitnej organizovanosti sa prirodzene spája s obavami z masovosti, informity a manipulovateľnosti.⁹⁹ Znamená to, že kríza združovania mladej generácie bola a je pochopiteľne psychologickou odozvou na vyžadovanú organizovanosť v podmienkach našej spoločnosti pred rokom 1989. Súčasnú krízu však nemožno vnímať ako úplne odmietanie mládeže združovať sa. Ide o akési hľadanie sa v systéme príležitostí, ktoré sa utvárajú a oslovujú mladých ľudí.

K uvedeným faktorom nedostatočného záujmu o občianske združenia možno tiež zaradiť pomerne slabú informovanosť o aktivitách združení, nízku úroveň propagácie činnosti, nepriaznivé technické, priestorové a finančné podmienky ako aj fakt, že obsahová štruktúra mládežníckych združení dostatočne neprihliada na všetky záujmy a požiadavky mládeže.¹⁰⁰ Je však potrebné uviesť i pohľad z druhej strany. Mnoho mladých ľudí zámerne nevyhľadáva občianske združenia aby v nich uspokojovali svoje potreby a záujmy ale naopak, očakáva ponuku z ich strany. K občianskym združeniam sa často krát mládež správa ako spotrebiteľ k službe to znamená, že o svojom vstupe do združenia sa rozhoduje na základe toho, či sa jej zdajú ciele a hodnoty danej organizácie dostatočne atraktívne respektíve si všima výhody, ktoré jej z členstva v danej organizácii plynú.¹⁰¹

Na základe uvedených nedostatkov by malo byť primárnym záujmom mládežníckych organizácií, ktoré sa snažia rozšíriť popripade udržať svoju stálu členskú základňu nielen hľadanie nových podnetov a zdrojov pre aktivizáciu mládeže, ale v prvom rade prispôbovanie obsahu svojich združení tak, aby vyhovovali záujmom čo najširšieho okruhu mladých ľudí. Súčasne, „aktivity občianskych hnutí a iniciatív musia byť

---

⁹⁷ Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. 2005. Ref. 19, s. 119.

⁹⁸ Ibid. , s. 119.

⁹⁹ ONDREJKOVIČ, P. 2003. Ref. 3, s. 88.

¹⁰⁰ Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. 2005. Ref. 19, s. 26.

¹⁰¹ *Národná správa o participácii mládeže*. 2006. [online] Bratislava : Iuventa, 2006. s. 19. [cit. 6.2.2011] Dostupné na internete: <http://www.rcm.sk/data/galleries/13/c_2006_iuventa_n%C3%A1rodn%C3%A1_spr%C3%A1va_o_particip%C3%A1cii_ml%C3%A1de%C2%BAe.pdf>.

spektakulárne, aby prilákali pozornosť a záujem nielen mládež ale aj médií, čím by dostatočne ovplyvnili verejnú mienku.¹⁰²

Mladí ľudia nazerajú na mládežnícke organizácie rôzne. „Jedni ich pokladajú za najvhodnejšie štruktúry pre účel participácie, kým iní v nich nevidia nič atraktívne a myslia si, že existujúce organizácie nespĺňajú ich očakávania.“¹⁰³ Mnohí mladí uvádzajú ako dôvod svojho nezájmu o združovanie sa nedostatok voľného času. Iní zase nepovažujú združenie za priestor, kde môžu kreatívne tvoriť a osobne sa realizovať. Nájdu sa dokonca aj takí, ktorí výlučne odmietajú združovanie ako spôsob, ktorým sa dá dosiahnuť nejaký cieľ či uspokojiť svoj záujem alebo potrebu.¹⁰⁴

Ak sa pokúsime stručne zhrnúť existujúce poznatky týkajúce sa organizovanosti mladých ľudí zistíme, že záujem o prácu v občianskych združeniach sa stabilizoval na úrovni približne 5 - 7% a spoločne s činnosťou mladých ľudí v rozmanitých združeniach sa občianska participácia v dobrovoľnom sektore pohybuje na úrovni 15%.¹⁰⁵ Možno tvrdiť, že ide o skutku nízky percentuálny výsledok. Do tohto percentuálneho výsledku sa však nezarátavajú tí mladí ľudia, ktorí nie sú členmi združení ale záujem zúčastňovať sa na podujatiach, ktoré združenia organizujú pre verejnosť, majú. Znamená to, že „okolo každej organizácie sa postupne začínajú pohybovať aj mladí ľudia, ktorí nie sú jej členmi, ale sa radi zúčastňujú jej otvorených podujatí a programov či už pravidelne alebo len občas podľa svojho záujmu.“¹⁰⁶

Napriek dlhodobej tendencii poklesu účasti mladej generácie v organizovaných formách združenia je na základe vyššie definovaných skutočností zrejmé, že záujem zo strany mladých ľudí o činnosť mládežníckych združení do značnej miery pretrváva a nemá podobu úplného odmietania organizácií ako takých. Je preto dôležité aby sa zvyšovala motivácia mladých ľudí pôsobiť v občianskych združeniach. Ved' netreba zabúdať na fakt, že „úlohou mládežníckych združení v pluralitných demokraciách nie je iba zaisťovať prístup k niektorým výdobytkom v oblasti voľno-časových záujmových

---

¹⁰² MACHÁČEK, L. 2010. Ref. 90, s. 22.

¹⁰³ *Biela kniha Európskej komisie*. 2002. Nový impulz pre európsku mládež. Bratislava : Iuventa, 2002. s. 35. ISBN 80-88893-85-2.

¹⁰⁴ MACHÁČEK, L. 2008. *Občiansky deficit mládeže. Politická a občianska participácia študentov na Slovensku*. Bratislava: Slovenská spoločnosť pre výskum mládeže. Katedra politológie FF UCM v Trnave 2008. s. 26. ISBN 978-80-8072-075-9.

¹⁰⁵ BODNÁROVÁ, B. 2000. *Sociologický prieskum „ako využívajú voľný čas deti a mládež“*. [online] Bratislava : Rada mládeže Slovenska Agentúra sociálnych analýz „ASA“, 2000. s. 11. [cit. 7.2.2011] Dostupné na internete: <http://archiv.mladez.sk/buxus/docs/Sociologicky_prieskum.pdf>.

¹⁰⁶ MACHÁČEK, L. 2007. Ref. 96, s. 4.

aktivít ale v prvom rade ide o posilňovanie občianskych a politických práv mladých prostredníctvom rozmanitých foriem participácie na občianskom a politickom živote.¹⁰⁷

2.1.2 Špecifické znaky vnímania politických aktivít mládežou

Významný vplyv na združovanie mladých ľudí má aj záujem o politické dianie a všeobecne záujem o veci verejné. „Ak má niekto záujem o politiku, je veľká pravdepodobnosť, že je aj členom nejakého spolku či združenia. A naopak, ak nemá záujem o politiku je veľká pravdepodobnosť, že nebude členom nejakého spolku.“¹⁰⁸ Inak povedané, záujem o združovanie je priamo úmerný záujmu o politiku. Členstvo a podpora spoločenských organizácií podľa Vráblíkovej prináša „začlenenie jednotlivcov do sociálnych sietí a vzťahov, čím sa zvyšuje predpoklad, že môžu byť mobilizovaní k politickej akcii.“¹⁰⁹ Reflexia tohto tvrdenia nás vedie k presvedčeniu, že združovanie občanov má značný vplyv i na formovanie participatívnej politickej kultúry. Záujem o politiku je jedným zo základných ukazovateľov občianskej a politickej participácie a zdá sa, že „relatívne presne odzrkadľuje aj situáciu a tendencie úrovne politickej a občianskej socializácie medzi mladými ľuďmi.“¹¹⁰ Z uvedeného vyplýva, že záujem o politiku možno považovať za výrazný prejav spoločenskej a politickej angažovanosti mladých občanov. Ak tento fakt aplikujeme na slovenské pomery výsledok nie je až taký priaznivý a pozitívny. Dnes sa o politiku a politické udalosti doma i vo svete intenzívne zaujíma iba malá skupina mladých ľudí a istá časť mladých ľudí sa o ne nezaujíma takmer vôbec.

Medzinárodný sociologický výskum mládeže vo veku od 15 do 25 rokov EUYOUNPART¹¹¹ evidentne ukazuje, že väčšina mládeže v Európskej únii o politiku nejaví záujem. Spomedzi ôsmich sledovaných krajín sa o politiku zaujímajú najviac mladí ľudia v Nemecku (51%), na druhom mieste sa so 43% nachádza Taliansko, tesne za ním sa

¹⁰⁷ MACHÁČEK, L. 2000. Ref. 95, s. 29.

¹⁰⁸ Ibid., s. 36.

¹⁰⁹ VRÁBLÍKOVÁ, K. 2009. Ref. 45, 876 s.

¹¹⁰ MACHÁČEK, L. 2008. Ref. 104, s. 4.

¹¹¹ EUYOUNPART je nadnárodný projekt financovaný v rámci 5. rámcového programu Európskej komisie. Jeho hlavným cieľom je vyvinúť nový prostriedok merania politickej účasti mladých ľudí v Európe. Projekt bol uskutočnený tímom výskumníkov z ôsmich členských štátov EÚ. Vedeckú a administratívnu koordináciu mal na starosti Inštitút pre sociálny výskum a analýzy (SORA) z Rakúska. Partnerom za Slovensko bolo Centrum pre európsky a regionálny výskum mládeže FF Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Koordinátorom sa stal L. Macháček. (Záverečná správa z výskumu EUYOUNPART. [cit. 10.2.2011] Dostupné na internete:

<<http://www.syrs.org/projekty/zaverecna-sprava-z-vyskumu-euyoupart-politicka-participacia-mladych-ludi-v-europe.html>>.)

umiestnilo Rakúsko so 42%. Francúzsko a Fínsko sa radia vedľa seba s 36% a 35% v uvedenom poradí. V Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Írska (30%), Estónsku (29%) a na Slovensku (28%) sa mladí ľudia zaujímajú o politiku najmenej.¹¹² Aj na základe tohto nepriaznivého predpokladu môžeme vysloviť záver, že mladá generácia na Slovensku stráca záujem o politické dianie a je čoraz viac skeptická a kritická k tejto problematike. Dá sa s určitosťou povedať, že občianska a politická apatia slovenskej mládeže intenzívne pôsobí a je stabilne zakorenená v spoločnosti

Politika sa podľa viacerých mladých ľudí „spája s takými tvrdeniami ako je korupcia, prázdne sľuby“¹¹³ a mnohí ju charakterizujú pojmami ako neistota, nedostatok hodnovernosti, nepriehľadnosť či amorálnosť. Politika čím ďalej tým viac stráca svoj pôvodný význam. „Jej chápanie ako spravovanie vecí verejných a ako služby verejnosti je úplne zatlačená do úzadia,“¹¹⁴ hodnotí výstižne túto situáciu Gyárfášová. Paušálna nedôvera a kritika voči prevládajúcemu politickému systému a politiky ako takej, môže mať tiež značné riziká pre rozvoj pluralitnej demokracie. Mladí ľudia tým, že sú apatickí, pasívni a nedôverčiví oberajú sami seba o možnosť aby ju kontrolovali a ovplyvňovali. Kritizujú politiku namiesto toho, aby sa z nej pokúsili svojimi aktívnymi činmi urobiť to, na čo bola a je pôvodne určená.

Napriek tomuto pesimistickému tvrdeniu sa predsa len objavuje, aj keď malá no aktívna skupina mládeže, ktorá sa o politiku intenzívne zaujíma. Tento záujem, byť politicky aktívnym, sa v praxi pretavuje do existencie rôznych foriem politickej participácie. Mladý dospelý človek sa môže zúčastňovať volebného procesu (na viacerých úrovniach), môže štrajkovať, zapájať sa do petičných akcií, písať články s politickým obsahom do novin a rôznych internetových blogov, môže sa zúčastňovať a zároveň byť aj členom miestnych, regionálnych a celoštátnych štruktúr, môže byť členom žiackych/ študentských parlamentov a pod. Jednou z alternatív, hoci v súčasnosti nie masovo rozšírenou, ktorá umožňuje mladému človeku politicky sa angažovať je členstvo a činnosť v mládežníckych politických organizáciách.¹¹⁵

---

¹¹² MACHÁČEK, L. 2005. *Politická participácia mladých ľudí v Európe: záverečná správa z výskumu EUYOUNGART*. Trnava : CERYS, FF UCM, 2005. s. 5.

¹¹³ *Národná správa o participácii mládeže*. 2006. Ref. 101, s. 16.

¹¹⁴ BÚTOROVÁ, Z. - GYÁRFAŠOVÁ, O. 2010. Ref. 43, s. 461.

¹¹⁵ ŠTEFANČÍK, R. 2010. Ref. 87, s. 8.

2.2 Mládežnícke politické organizácie

Mládežnícke politické organizácie nie sú novum, majú dlhodobú tradíciu a jstujú azda od čias všeobecného volebného práva. Boli a sú súčasťou jednak demokratických ako aj totalitných systémov. Mnoho politických strán vo svete má svoju mládežnícku sekciu, a je tomu tak i u nás. „Väčšina mládežníckych politických organizácií na Slovensku je úzko spätá so svojou materskou politickou stranou, existuje však aj niekoľko ostrovčekov, ktoré sa nazývajú „nezávislými“ a ktoré svojou politikou nekoordinujú so žiadnou stranou.“¹¹⁶ Organizácie politicky angažovanej mládeže fungujú ako samostatné právne subjekty v podobe občianskych združení alebo sú priamou súčasťou organizačnej štruktúry strany, s ktorou sú si ideologicky a hodnotovo najbližšie.

Tento typ občianskeho združenia je určený pre všetkých mladých občanov Slovenskej republiky, ktorí majú záujem prostredníctvom organizácie vstupovať do politického diania. Členom dobrovoľného združenia sa môže stať mladý človek ešte pred dovŕšením plnoletosti, nakoľko spodná hranica členstva je vo väčšine prípadov určená 14.¹¹⁷ alebo 15. rokom života.¹¹⁸ Maximálny vek sa zvyčajne stanovuje na 35 rokov, nie je to však podmienkou, keďže niektoré mládežnícke organizácie vekový strop nešpecifikujú.¹¹⁹

Politicky orientované mládežnícke združenia plnia viacero strategických funkcií. Jednou z popredných a dá sa povedať, že najdôležitejších úloh je politická socializácia mládeže.¹²⁰ To, že sú organizácie miestom kde má socializácia svoje stále miesto potvrdzuje aj tvrdenie Suchého: „Socializačný proces jednotlivca sa v modernej spoločnosti nerealizuje už iba v rodine. V priebehu vývinu spoločnosti rodina ustupuje zo svojho postavenia a vznikajú nové socializačné polia, usilujúce sa pomôcť jednotlivcovi

---

¹¹⁶ SEDLÁK, R. 2009. *Mládežnícke politické organizácie - na čo slúžia a ako fungujú*. [cit. 13.2.2011] Dostupne na internete:

<http://www.politikon.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=3790&Itemid=3>.

¹¹⁷ Minimálny vek 14 rokov je podmienkou členstva u Mladých sociálnych demokratov (MSD), Demokratického fóra mladých (DFM) ale i Občiansko-demokratickej mládeže (ODM). Mládežnícka politická organizácia Via Nova (VN) spodnú hranicu členstva vo svojich stanovách nekonkretizuje.

¹¹⁸ Po dovŕšení 15. roku života sa mladý človek môže stať členom Kresťanskodemokratickej mládeže Slovenska (KDMS), Mládeže Slovenskej národnej strany (MSNS), Mladých liberálov (ML) ako aj členom Novej generácie (NG).

¹¹⁹ Maximálny vek 35 rokov vo svojich stanovách deklaruje DF, KDMS, MSNS, NG, ODMS, VN. ML a MSD vo svojich stanovách vekový strop bližšie nekonkretizujú.

¹²⁰ ŠTEFANČÍK, R. 2010. Úloha politických mládežníckych organizácií v procese politickej socializácie. In: *Mládež a spoločnosť*. ISSN 1335-1109, 2010, roč. 16, č. 2, s. 26.

Ľahšie preniknúť do spoločnosti...Osobitnú inštitúciu v tomto poli predstavujú organizácie mládeže.“¹²¹

Je nesporné, že v priebehu socializačného procesu sa mladí ľudia menia z možných členov spoločnosti na aktuálnych, z netvorivých na tvorivých, z pripravovaných na pripravených, zo závislých na nezávislých, z neplnoprávných na plnoprávných členov v zložitej interakcii spoločnosti a mládeže.¹²² Ak to prenesieme do politickej roviny možno povedať, že vo fáze politického procesu sa mladý človek mení z politicky neaktívneho na politicky aktívneho, z politicky neuvedomelého na politicky uvedomelého člena society.

Dôležitosť štúdia mládežníckych organizácií z hľadiska výskumu politickej socializácie vyzdvihujú aj Hooghe, Stolle, Stouthysen. Títo autori sa zhodujú na tom, že mládežnícke organizácie fungujú ako socializačný prvok pre straníctvo a procesy organizovaného učenia. Akcentujú, že organizácie nielenže predstavujú mladým členom ideológiu politickej strany ale taktiež fungujú ako istá forma vzdelávania, kde sa postupne členovia oboznamujú s politickým a straníckym životom.¹²³ Činnosťou v mládežníckych sekciách politických strán si tak mladý človek osvojuje nielen hodnoty podobne zmýšľajúcej skupiny ale formuje si tiež postoje k politickému systému a získava poznatky, ktoré následne kreujú jeho politické povedomie a politické správanie.¹²⁴

„Cieľom politického vzdelávania ako ťažiskovej činnosti mládežníckych združení je podporovanie vzájomných záujmov, t.j. záujmu mládeže o politiku.“¹²⁵ To, že mnoho mladých nejaví záujem o mládežnícke politické organizácie a o politiku vôbec podnecuje členov mládežníckych združení k organizovaniu rôznych atraktívnych programov s cieľom osloviť a zaujať čo najširší okruh mladých ľudí. „Sme mladí kreatívni a strana od nás očakáva aby sme vymysleli niečo „cool“,“¹²⁶ potvrdzuje prístup mládežníckych združení generálny sekretár mládežníckej politickej organizácie Nová generácia pôsobiacej pri SDKÚ-DS Pavol Turčina. Aj z toho dôvodu mládežnícke organizácie usporadúvajú mnohé kultúrne, športové či spoločenské podujatia. Organizujú však i veľké množstvo seminárov, prednášok, školení, konferencií s cieľom umožniť mladým ľuďom získavať informácie,

---

¹²¹ SUCHÝ, J. 2003. Ref. 16, s. 11.

¹²² Ibid. , s. 13.

¹²³ HOOGHE, M. - STOLLE, D. - STOUTHUYSEN, P. 2004. Head start in politics. The Recruitment Function of Youth Organizations of Political Parties in Belgium (Flanders). In: *Party Politics* [online]. 2004, s. 196. vol. 10, no. 2 [cit. 16.2.2011] Dostupné na internete: <http://profs-polisci.mcgill.ca/stolle/Publications_files/youthpartypolitics2004.pdf>. ISSN 0305-6244.

¹²⁴ BUHL, M. 2003. Jugend, Familie, Politik. In: ŠTEFANČÍK, R. 2010. Ref. 87, s. 16.

¹²⁵ MACHÁČEK, L. 1992. *Mládežnícke organizácie a práca s mládežou v Európe*. Bratislava : Slovenská sociologická spoločnosť pri SAV sekcia mládeže SLyICA, 1992. s. 106. ISBN 80-85447-02-9.

¹²⁶ PIŠKO, M. 2010. *Mladí už nebicyklujú. Sú len online*. [cit. 17.2.2011] Dostupné na internete: <<http://volby.sme.sk/c/5402763/mladi-uz-nebicykluju-su-len-online.html>>.

vymieňať si názory a aktívne ich zapájať do diskusie o aktuálnych otázkach a problémoch spoločnosti.

Pomoc partnerskej strane pri získaní voličských hlasov je ďalšou dominantnou úlohou ku ktorej sa mládežnícke organizácie otvorene hlásia. Mládežnícke politické združenia teda pôsobia aj ako mobilizačný a komunikačný prvok medzi politikou (v zmysle politických stranických subjektov) a potenciálnymi mladými voličmi. „Služby“ mládežníckych organizácií využívajú politické strany najmä v období pred voľbami, počas predvolebných kampaní. Krošlák sa v tejto súvislosti vyjadruje kriticky a prízvukuje, že úloha mládežníckych politických organizácií sa obmedzuje len na akýsi „obslužný personál počas volieb...a mládežnícke organizácie sa stávajú iba nekonečnou základňou lacnej pracovnej sily.“¹²⁷ Napriek tejto kritike Štefančík tvrdí, že angažovaná mládež k mobilizácii voličského elektorátu či už ide o voľby parlamentné, prezidentské, regionálne alebo komunálne pristupuje s vysokou mierou zodpovednosti.¹²⁸ Dôkazom toho je aktívna práca členov mládežníckych sekcií počas kampaní - lepenie plagátov, rozdávanie letákov, oslovovanie ľudí na ulici a pod.

Pri predvolebnej kampani zohráva dôležitú úlohu i spôsob, akým je volič oslovený. Nakoľko je v súčasnosti zaujať mladých ľudí veľmi ťažké, jadro kampaní sa vo výraznej miere presúva na internet. „Práve pri ňom trávajú mladí celé hodiny, a tak je to cesta, ako sa im dostať do zorného poľa,“¹²⁹ uvádza Gyárfášová. „Formou virtuálnej reklamy sa na internete rýchlosťou blesku šíria spoty a informácie podporujúce alebo naopak znevažujúce niektorého z kandidátov, resp. politickú stranu.“¹³⁰ Z toho možno usúdiť, že internet nielenže poskytuje nevyčerpatel'né množstvo informácií ale tiež výrazným spôsobom zapája a oslovuje mladých ľudí.

Na základe dôležitostí funkcií mládežníckych politických organizácií nasleduje po politickej socializácii a mobilizácii sympatizantov partnerskej strany funkcia rekrutačná pod ktorou rozumieme vstup jednotlivcov do politického života a ich následnú politickú kariéru.¹³¹ Cesta z mládežníckej organizácie na výslnie politiky nie je síce ľahká a priama,

---

¹²⁷ KROŠLÁK, S. 2010. Recenzia: ŠTEFANČÍK, R. 2010. Politické mládežnícke organizácie na Slovensku. In: *Slovenská politologická revue*. ISSN 1339-9096, 2010, roč. 10, č. 4, s. 93.

¹²⁸ ŠTEFANČÍK, R. 2010. Ref. 120, s. 31.

¹²⁹ ZELINKA, A. 2010. *Mladých voličov lákajú Fico a Sulík*. [cit. 19.2.2011] Dostupné na internete: <http://spravy.pravda.sk/mladych-volicov-lakaju-fico-a-sulik-dul-/sk_domace.asp?c=A100415_122801_sk_domace_p23>.

¹³⁰ ŠTEFANČÍK, R. 2010. Ref. 87, s. 29.

¹³¹ ŠTEFANČÍK, R. 2010. Mládežnícke organizácie na Slovensku a ich úloha pri rekrutácii politického personálu. In: MIHÁLIK, J. - PODOLÁKOVÁ, E. - ŠTEFANČÍK, R. 2010. *Prvovoliči a ich voličské správanie*. Výskum politickej participácie mladých ľudí: záverečná správa. [online]. Bratislava : Iuventa, 2010. s. 19. [cit. 19. 2.2011] Dostupné na internete:

napriek tomu skúsenosť z mládežníckej politickej organizácie môže mladému politicky aktívnemu človeku pomôcť.

Mnohí bývalí členovia mládežníckych organizácií tvrdia, že získali určité vzdelanie v rámci organizácie. Je možné predpokladať, že tí, ktorí zažili takúto skúsenosť sú viac pripravení vykonávať svoju prácu ako náhle začne ich politická kariéra.¹³² Štefančík na základe svojho výskumu zdôrazňuje, že „členstvo v mládežníckej organizácii síce zvyšuje predpoklad úspešnej politickej kariéry, no nejde o pravidlo.“¹³³ Jeho tvrdenie môžeme podložiť výpoveďou politológa Horvátha: „Členstvo v mládežníckej organizácii neznamená automaticky pokračovanie v politickej kariére.“¹³⁴ Dochádzame tak k záveru, že mládežnícka politická organizácia síce môže poskytovať mládežníckym lídrom isté výhody pri budovaní politickej kariéry no nemožno s úplnou istotou tvrdiť, že im zaručuje aj následný posun do vysokej politiky.

Mládežnícke politické organizácie plnia ešte ďalší rad okrajových funkcií (napr. organizačnú, kontrolnú, funkciu nastolovania politickej agendy a iné).¹³⁵ Naším zámerom nie je precízne opísať každú funkciu týchto organizácií ale skôr upriamiť pozornosť na ich hlavnú úlohu a tou je politická socializácia. Cieľom je poukázať na to, že mládežnícke politické sekcie nie sú len významným spojovacím článkom medzi politikou (v zmysle straníckych subjektov) a mladými ľuďmi, ale že sú aj jedným z kľúčových nástrojov politického vzdelávania. Domnievame sa, že tento druh pomocnej organizácie neslúži iba ako predĺžená a pomocná ruka politických strán ale plní tiež významnú úlohu pri aktivizácii mladých ľudí a zvyšovaní ich participácie v politickej sfére.

2.2.1 Mládežnícke organizácie politických strán na Slovensku

Hlavným cieľom tejto časti práce je priblížiť pôsobenie tých mládežníckych politických organizácií, ktoré aktívne spolupracujú so straníckymi formáciami na Slovensku. Jednotlivé hodnotovo a ideologicky rozdielne združenia mladých ľudí predstavíme postupne na základe dĺžky ich trvania na politickej scéne, pričom začneme od najstarších.

<<http://ff.ucm.sk/Slovensky/Katedry/politologia/doc/prvovolici%20-%20zaverecna%20sprava.pdf>>.

¹³² HOOGHE, M. - STOLLE, D. - STOUTHUYSEN, P. 2004. Ref. 123, s. 198.

¹³³ ŠTEFANČÍK, R. 2010. Ref. 131, s. 23.

¹³⁴ BARIAK, L. 2008. *Politická liaheň nových talentov čaká na príležitosť*. [cit. 21.2.2011] Dostupné na internete: <<http://aktualne.centrum.sk/domov/politika/clanek.phtml?id=1155711>>.

¹³⁵ Bližšie pozri: ŠTEFANČÍK, R. 2010. Ref. 87, s. 68-78.

Kresťanskodemokratická mládež Slovenska (KDMS)

KDMS je najstaršou mládežníckou politickou organizáciou na Slovensku, ktorej vznik sa datuje od roku 1990. Združenie úzko spolupracuje a stojí za vedením svojej materskej strany Kresťanským demokratickým hnutím (KDH). „KDH je pre nás jediná alternatíva slušnej pravicovo-konzervatívnej kresťanskej strany“¹³⁶, zdôrazňuje predseda KDMS Martin Krajčovič. „Tak ako je silne zakotvené KDH v straníckom systéme, obdobne stabilne pôsobí aj táto mládežnícka organizácia.“¹³⁷ Členstvo v združení je dobrovoľné, pričom členom sa môže stať „každý mladý človek po dovŕšení 15 rokov, ktorý nemá viac ako 35 rokov a súhlasí so stanovami združenia.“¹³⁸ „Podporovať a rozvíjať mladých lídrov ako aj propagovať a šíriť hodnoty kresťanskej demokracie medzi ľuďmi“¹³⁹ je hlavným deklarovaným cieľom organizácie, ktorá sa snaží „vytvárať mladým ľuďom podmienky pre aktívnu účasť na verejnom živote.“¹⁴⁰ Združenie zároveň ponúka mladému človeku „príležitosť osvojiť si vedomosti a získať nové zručnosti, využiteľné v praxi.“¹⁴¹ Naplňovanie stanovených cieľov KDMS realizuje prostredníctvom svojej aktívnej činnosti zameranej na usporadúvanie prednášok, diskusií, školení, konferencií, ale i kultúrno-spoločenských či športových programov. Jadrom aktivít KDMS je jednak neformálne vzdelanie, v ktorom vidia „príležitosť rozvíjať potenciál a iniciatívu mladého človeka“¹⁴² ako aj mobilizácia mladých sympatizantov strany KDH. Slovenská kresťanská mládež sa každoročne stretáva na podujatí „Výstup na Ďumbier“, ktoré má dlhoročnú tradíciu. Združenie sa aktívne zapája do rôznych kampaní, realizovaných na slovenskej politickej scéne, buď samostatne alebo v spolupráci s KDH. K iniciatívam, ktoré KDMS úspešne podporila patrí okrem množstva iných kampaní s názvom „Volím Ivetu!“¹⁴³. S

---

¹³⁶ TASR. 2008. *Kresťanskodemokratická demokratická mládež Slovenska stojí za vedením KDH*. [cit. 22.2.2011] Dostupné na internete: <<http://dnes.atlas.sk/slovensko/174351/krestanskodemokraticka-mladez-stoji-za-vedenim-kdh>>.

¹³⁷ ŠTEFANČÍK, R. 2010. Ref. 87, s. 55.

¹³⁸ TASR. 2008. Ref. 136.

¹³⁹ Fórum mladých - otvorená platforma KDMS. [cit. 23.2.2011] Dostupné na internete: <<http://www.kdms.sk/node/173>>.

¹⁴⁰ KOVAČIK, L. 2008. *Kresťanskodemokratická mládež Slovenska má približne 500 členov*. [cit. 23.2.2011] Dostupné na internete: <<http://kovacik.bigblogger.lidovky.cz/c/20990/Krestanskodemokraticka-mladez-Slovenska-ma-priblizne-500-clenov.html>>.

¹⁴¹ Neformálne vzdelávanie. [cit. 23.2.2011] Dostupné na internete: <<http://www.kdms.sk/node/75>>.

¹⁴² Ibid.

¹⁴³ „Volím Ivetu!“ je názov prezidentskej volebnej kampane, zameranej predovšetkým na mladých, ktorou sa mládežnícke organizácie rozhodli podporiť prezidentskú kandidátku Ivetu Radičovú. Kampaň sa masovo rozbehla aj na internete, mala svoju webovú stránku www.volimivetu.sk, ako aj rovnomennú skupinu založenú na sociálnej sieti facebook.

plnou zodpovednosťou sa slovenská kresťanská mládež pripojila i k iniciatíve na podporu II. dôchodkového piliera pod názvom „Nevystupujte za jazdy!“.

Občiansko-demokratická mládež (ODM)

Občiansko-demokratická mládež je pravicovo orientované občianske združenie, ktoré vzniklo v roku 1991. Dnes nezávislé mládežnícka organizácia ODM sa nehlási k žiadnej politickej strane no jej členovia sympatizujú s politickými subjektmi ako je KDH, SDKÚ- DS, OKS či SaS. Podmienkou dobrovoľného členstva je „občianstvo SR alebo trvalý pobyt na jej území, vek minimálne 14 rokov a maximálne 35 rokov.“¹⁴⁴ Hlavným cieľom združenia vyznávajúceho myšlienky konzervativizmu, slobody, tolerancie, otvorenej spoločnosti je vzdelávanie a podpora participácie mladých ľudí na správe a ovplyvňovaní vecí verejných. ODM sa taktiež snaží o rozvoj medzinárodných kontaktov s pratenrskými organizáciami v štátoch Višegrádskej štvorky a Európskej únie.¹⁴⁵ Počas svojej existencie pripravila Občiansko-demokratická mládež celý rad väčších i menších projektov, politických i nepolitických aktivít (konferencie, prednášky, diskusie, vzdelávacie a iné podujatia..) a participovala na mnohých kampaniach určených pre širokú verejnosť. Medzi najznámejšie kampane, ktoré vyvolali záujem širokej verejnosti, ale aj médií patria napríklad: „Kto do teba Ficom, ty doňho rozumom“¹⁴⁶, „Poďme vpravo“¹⁴⁷ či kampaň „Mladí, poďme voliť!“¹⁴⁸

---

¹⁴⁴ Stanovy Občiansko-demokratickej mládeže. [cit. 25.2.2011] Dostupné na internete: <<http://odm.sk/docs/dokumenty/AKTUALNE-STANOVY-ODM-platne-od-18-4-2009.pdf>>.

¹⁴⁵ Občiansko-demokratická mládež. [cit. 25.2.2011] Dostupné na internete: <http://archiv.mladez.sk/buxus/generate_page.php?page_id=115>.

¹⁴⁶ Cieľom tejto kampane bolo vtipnou a atraktívnou formou vyvolať diskusiu a upozorniť mladých ľudí na to, aby zvážili svoje sympatie k Róbertovi Ficovi. Základným komunikačným nástrojom kampane bol webový portál www.antifi.co.sk. Ďalšími formami komunikácie boli variácie na kultové nálepky z minulých rokov (Ďakujeme, že nevolíte Mečiara - 1998, Ďakujeme, že nevolíte druhého mečiara - 2002) v grafickej podobe výstražných tabuliek s textami: „Ďakujeme, že mu neveríte“, „Nezpečenstvo vymývania mozgov“, „Po zasiahnutí Ficom vypláchnite oči čistou vodou“, „Pozor slizký povrch“. Kampaň dopĺňali billboardy a reklamné trojhrany v grafickej variácii nálepky „Ďakujeme, že mu neveríte“, ktoré sa nachádzali v každom krajskom meste. (ODM. 2008. *História ODM*. [cit. 25.2.2011] Dostupné na internete: <<http://www.odm.sk/sk/clanky/3>>.)

¹⁴⁷ Občiansko-demokratická mládež sa touto kampaňou rozhodla povzbudiť mladých ľudí k účasti na voľbách do EP v roku 2009. Chcela mladým pripomenúť, že odovzdaním svojho hlasu vo voľbách sa aktívne zúčastňujú na formovaní novej tváre Európy. Súčasťou kampane bola webová stránka www.podmevpravo.sk, ako aj nálepky a plagáty s hlavným motívom kampane a odkazom na webovú stránku kampane. (ODM. 2009. *ODM spustila kampaň Podme vpravo!* [cit. 26.2.2011] Dostupné na internete: <<http://odm.sk/sk/clanky/174>>.)

¹⁴⁸ Touto kampaňou vyzývala ODM mladých ľudí aby sa zúčastnili druhého kola prezidentských volieb SR v roku 2009.

Nová generácia (NG)

Nová generácia vznikla v roku 2000 a ako jediná neexistuje vo forme občianskeho združenia ale priamo podlieha Slovenskej demokratickej a kresťanskej únii - Demokratickej strane (SDKÚ-DS), vyznávajúcej pravicové hodnoty. „Na jednej strane tak stráca aspoň minimálne črty nezávislosti, na strane druhej je ľahšie čitateľnejšia. Prípadní záujemcovia o členstvo si po prečítaní štatútu a iných dokumentov ihneď uvedomia, kde sa vlastne hlásia a môžu si zväziť všetky výhody a nevýhody.“¹⁴⁹ Členstvo v NG je dobrovoľné. Členom sa môže stať každý človek vo veku od 15 do 35 rokov bez ohľadu na národnosť, pôvod, rasu, spoločenské postavenie a náboženské vyznanie a súhlasí s dokumentmi NG.¹⁵⁰ Hlavným poslaním tohto združenia je „formovať schopných, aktívnych, sebavedomých a odborne zdatných mladých ľudí, ktorí dokážu prevziať zodpovednosť sami za seba, za svoju rodinu, obec a štát.“¹⁵¹ Nová Generácia podobne ako ostatné mládežnícke politické združenia organizuje mnohé kultúrne, voľno-časové, vzdelávacie i politické aktivity pre mladých. Súčasne pomáha SDKÚ-DS pri predvolebných kampaniach - distribuuje letáky, zúčastňuje sa na prípravách mítingov a pod. Medzi najvýznamnejšie aktivity posledného obdobia patrí podpora kandidátky na prezidenta SR v kampani „Volím Ivetu!“ či antikampaň voči Róbertovi Ficovi pod názvom „Červenú Ficovi“. Nová Generácia stála taktiež za kampaňou „Nevystupujte za jazdy!“ a podieľala sa i na petičnej akcii proti zmenám v zákone o sociálnom poistení.

Mládež Slovenskej národnej strany (MSNS)

„Mládež slovenskej národnej strany je mládežnícka organizácia, ktorá na základe spolupatričnosti a celonárodných záujmov združuje mladých Slovákov doma i vo svete.“¹⁵² Na ministerstve vnútra je ako občianske združenie zaregistrovaná od roku 2002 a hrdo sa hlási k svojej partnerskej strane - Slovenskej národnej strane (SNS). Členom MSNS môže byť každý človek vo veku od 15 do 30 rokov, ktorý súhlasí so stanovami MSNS a nie je členom inej mládežníckej organizácie pridruženej k politickej strane.¹⁵³ Za svoje prioritné

---

¹⁴⁹ Krasko, I. 2006. *Združenia mládeže SDKÚ - Nová Generácia*. [cit. 26.2.2011] Dostupné na internete: <http://www.ivankrasko.sk/arch_novageneracia.html>.

¹⁵⁰ Štatút združenia mládeže SDKÚ-DS - Nová Generácia. [cit. 28.2.2011] Dostupné na internete: <http://www.ngonline.sk/wp-content/uploads/STATUT_Novej_Generacie_%281%29.pdf>.

¹⁵¹ O Novej Generácii. [cit. 1.3.2011] Dostupné na internete : <http://www.ngonline.sk/?page_id=277>.

¹⁵² Stanovy Mládeže SNS. [cit. 1.3.2011] Dostupné na internete: < <http://www.mladezsns.sk/dokumenty/>>.

¹⁵³ Ibid.

programové ciele mládež SNS považuje: rozvíjanie národného povedomia; posilňovanie národnej identity; poukazovanie na problémy mladých ľudí zasahujúce do všetkých oblastí ako aj ochrana kultúrneho a prírodného bohatstva.¹⁵⁴ Členovia MSNS organizujú mnohé diskusie, vzdelávacie semináre, prednášky a súčasne sa aj aktívne zapájajú do rôznych športových, kultúrnych a spoločenských podujatí akým bol napríklad „Národný zraz slovenskej mládeže“ či spomienková slávnosť na Bradle. Pred voľbami 2010 sa MSNS podobne ako aj jej partnerská strana SNS prezentovala radikálnymi názormi na vyriešenie problémov s neprispôsobivými Rómami („cigánsky problém“), žijúcich najmä v rómskych osadách na východnom a strednom Slovensku.¹⁵⁵

Mladí liberáli (ML)

Mladí liberáli, občianske združenie vyznávajúce liberálne hodnoty, vzniklo transformáciou Liberálnej mládeže Slovenska, ktorá bola založená v roku 2002 „ako zoskupenie blízke dnes už neexistujúcej Aliancie nového občana (ANO).“¹⁵⁶ Politickým partnerom ML je v súčasnosti mladý stranícky subjekt Sloboda a Solidarita (SaS), na vzniku ktorého sa aktívne podieľali aj samotní členovia Mladých liberálov. Členom dobrovoľného združenia sa môže stať občan SR alebo občan iného štátu, ktorý ma na území SR trvalý pobyt, dovŕšil vek aspoň 15 rokov a súhlasí so stanovami združenia.¹⁵⁷ Členstvo nie je obmedzené hornou vekovou hranicou. Slovam ML je ich organizácia otvorená každému, kto sa cíti byť mladým. Popredným cieľom združenia je „šíriť liberálne myslenie medzi mladými ľuďmi a presadzovať rozumné riešenia spoločenských problémov.“¹⁵⁸ Aby došlo k naplneniu a realizácii týchto cieľov ML usporadúvajú rôzne kultúrne, športové podujatia, neformálne stretnutia - tzv. liberálne kluby po celom Slovensku, odborné semináre - tzv. liberálne víkendy určené pre skupinu mladých ľudí z celého Slovenska, účasť na ktorých nie je podmienená členstvom v združení. Popri týchto aktivitách Mladí liberáli aktívne spolupracujú aj s Nadáciou Friedricha Naumanna, Nadáciou F. A. Hayeka a ostatnými liberálnymi a „pravicovými“ organizáciami.¹⁵⁹

---

¹⁵⁴ Ciele mládeže SNS. [cit. 1.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.mladezsns.sk/ciele-mladeze-sns/>>.

¹⁵⁵ MSMS. 2010. Cigánsky problém - máme odvahu. [cit. 3.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.mladezsns.sk/uncategorized/cigansky-problem/>>.

¹⁵⁶ ŠTEFANČÍK, R. 2010. Ref. 87, s. 61.

¹⁵⁷ Stanovy Mladých liberálov. [cit. 3.3.2011] Dostupné na internete: <http://www.mladiliberali.sk/?page_id=423>.

¹⁵⁸ O združení Mladí liberáli. [cit. 3.3.2011] Dostupné na internete: <http://www.mladiliberali.sk/?page_id=403>.

¹⁵⁹ Ibid.

Výsledkom spolupráce ML, ODM, KDMS, VN bolo zorganizovanie viacerých spoločných akcií akým bol napríklad aj protest proti uväzneniu predstaviteľov opozície a demonštrantov v Bielorusku alebo ako už spomínaná kampaň na podporu II. dôchodkového piliera „Nevystupujte za jazdy.“

Demokratické fóru mladých (DFM)

„Demokratické fórum mladých je nezávislé združenie občanov z radov mladých ľudí bez ohľadu na ich svetonázor a politickú príslušnosť.“¹⁶⁰ Pôsobí od roku 2003 a v súčasnosti je považované za jednu z najväčších politických organizácií na Slovensku. V politickej oblasti DFM aktívne spolupracuje s Ľudovou stranou - Hnutie za demokratické Slovensko (ĽS-HZDS). Ako mimovládna organizácia je založená na dobrovoľnosti a „členom DFM sa môže stať každý občan SR, ktorý súhlasí so stanovami a programovými cieľmi DFM a dovŕšil vek 14 rokov.“¹⁶¹ Združenie si pri svojom vzniku zadefinovalo viacero ambiciózných cieľov medzi ktoré patrí najmä ochraňovanie práv a záujmov mladej generácie a vytváranie podmienok na jej začlenenie do spoločenského, politického a ekonomického života.¹⁶² Úlohou organizácie „nie je len o politike hovoriť, ale ju aj prakticky realizovať.“¹⁶³ Dôkazom tejto skutočnosti je aj Národná konferencia pod názvom „Význam občianskej demokracie pre súčasnú spoločnosť - Demokracia očami mladých“, ktorú DFM každoročne organizuje. Dôležitou oblasťou činnosti toho združenia je organizovanie voľno-časových aktivít orientovaných na šport, kultúru, spoločenský život ale i na samotnú praktickú politiku, ktoré sú určené nielen pre členov a sympatizantov DFM ale i pre širokú verejnosť.

Mladí sociálni demokrati (MSD)

Mladí sociálni demokrati vznikli v roku 2003 integráciu Mladej demokratickej ľavice a Sociálnodemokratickej mládeže Slovenska, ktoré na Slovensku pôsobili už od začiatku 90. rokov minulého storočia.¹⁶⁴ Z právneho hľadiska sú MSD občianským

---

¹⁶⁰ Stanovy DFM. [cit. 4.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.dfm.sk/index.php?prj=5&id=1>>.

¹⁶¹ Ibid.

¹⁶² MALIŠOVÁ, M. 2008. *Aktívna organizácia mladých*. [cit. 5.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.dfm.sk/kto-sme/aktivna-organizacia-mladych>>.

¹⁶³ BOŽÍK, J. 2008. *Generácia mladých ľudí s jasnou predstavou*. [cit. 5.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.dfm.sk/kto-sme/generacia-mladych-ludi-s-jasnou-predstavou>>.

¹⁶⁴ MORAVČÍK, R. 2009. Mladí muži, ktorí chcú vládnuť. [cit. 7.3.2011] Dostupné na internete: <<http://hnonline.sk/c1-23066070-mladi-muzi-ktori-chcu-vladnut>>.

združením, ktoré je od roku 2008 mládežníckou organizáciou strany SMER - sociálna demokracia (na základe zmluvy¹⁶⁵ o vzájomnej spolupráci).¹⁶⁶ Členstvo je dobrovoľné, pričom „plnoprávnym členom MSD môže byť iba taká osoba, ktorá dosiahla vek 14 rokov, nie je pozbavená právnej spôsobilosti, nebola v minulosti nikdy súdne trestaná a zároveň súhlasí s cieľmi a dokumentami združenia.¹⁶⁷ Primárnym cieľom tejto mládežníckej politickej organizácie je „združovať mladých ľudí, ktorých spájajú myšlienky demokracie, rovnosti, solidarity, slobody a následne ich aktívne zapájať do rozhodovania v spoločnosti.“¹⁶⁸ Činnosť MSD sa uskutočňuje usporadúvaním prednášok, školení, kurzov, seminárov, publikačnou a odbornou činnosťou, vzdelávacími, spoločenskými a športovými aktivitami ale i mediálnymi výstupmi či kampaňami. Medzi najvýznamnejšie kampane, ktoré MSD rozbehli na území Slovenska boli kampaň „Ráďte vstúpiť do druhého dôchodkového piliera“¹⁶⁹ ako aj kampaň, ktorú realizovali prostredníctvom spustenia portálu zradili.sk, na ktorom predstavili „Sedem hriechov pravicovej vlády.“ Táto iniciatíva bola reakciou na antikampaň „Červenú Ficovi“, organizovanou Novou generáciou.¹⁷⁰

Via Nova - ISC (VN)

Via Nova - ISC, partnerská organizácia Strany maďarskej koalície (SMK), je jednou z najmladších mládežníckych politických organizácií na Slovensku. Ako občianske združenie bolo na ministerstve vnútra zaregistrovaná v roku 2007. Členom dobrovoľného združenia môže byť „každá fyzická osoba nie staršia ako 35 rokov, ktorá súhlasí so stanovami a cieľmi združenia.“¹⁷¹ „Podpora, rozvíjanie aktivít, presadzovanie aktívnej

---

¹⁶⁵ Zmluva o vzájomnej spolupráci zaručuje, že „SMER-SD bude v rámci svojich možností pri prerokovávaní legislatívnych materiálov vo vláde SR a v NR SR vyvíjať úsilie pri presadzovaní oprávnených záujmov a požiadaviek MSD ako predstaviteľov mladej generácie v oblastiach, na ktorých sa zmluvné strany dohodnú. Súčasne sa MSD týmto zaväzuje, že v prípade požiadania zo strany politickej strany SMER-SD, bude spolupracovať pri vypracúvaní stanovísk k materiálom predloženým na rokovanie vlády SR a NR SR. (Zmluva o vzájomnej spolupráci [cit. 7.3.2011] Dostupné na internete:

<<http://www.mladi.eu/sk/118/Zmluva-o-vzajomnej-spolupraci>>.)

¹⁶⁶ Poslanie MSD. [cit. 8.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.mladi.eu/sk/8/Poslanie>>.

¹⁶⁷ Stanovy MSD. [cit. 9.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.mladi.eu/sk/30/Stanovy-MSD>>.

¹⁶⁸ Ibid.

¹⁶⁹ Cieľom kampane s názvom „Ráďte vstúpiť do druhého dôchodkového piliera“ bolo poukázať na to, že vstup do druhého piliera predstavuje pre mladých ľudí značné riziko. MSD však netvrdia, že druhý pilier je zlý pre všetkých, ich snahou je aby mladí ľudia uvažovali, pýtali sa, informovali predtým, než sa rozhodnú do druhého piliera vstúpiť, alebo z neho vystúpiť. Kampaň sprevádzal aj billboard na ktorom systém starobného dôchodkového sporenia znázorňoval otvorený kanál. (SITA. 2008. *Mladí sociálni demokrati: II. pilier je kanál*. [cit. 9.3.2011] Dostupné na internete: <http://hnonline.sk/2-25027480-k01000_d-36>.)

¹⁷⁰ PIŠKO, M. 2010. *Mladí už nebicyklujú. Sú len online*. [cit. 10.3.2011] Dostupné na internete:

<<http://volby.sme.sk/c/5402763/mladi-uz-nebicykluju-su-len-online.html>>.

¹⁷¹ Stanovy občianskeho združenia VN. [cit. 10.3.2011] Dostupné na internete:

participácie mládeže na miestnej, regionálnej, celoštátnej a medzinárodnej úrovni ako aj ochrana a presadzovanie záujmov národnostných menšín a etnických skupín¹⁷² je popredným záujmom VN. Na podporu týchto cieľov združenie organizuje školenia, kurzy, semináre, workshopy, kultúrne a spoločenské podujatia, vykonáva reklamnú, propagačnú a vydavateľskú činnosť a ponúka poradenstvo v oblasti mládežníckej politiky. Via Nova sa v ostatnom období zapojila do viacerých kampaní, napríklad do kampane „Mlčaním zmenu nedosiahneš“¹⁷³ a spoločne s KDMS, NG, ODM pripravila kampaň „Tomanovej Pes.“¹⁷⁴ Činnosť tejto mládežníckej organizácie je však v súčasnosti do značnej miery ohrozená. „Po vstupe strany Most-Híd do parlamentu po voľbách 2010 a naopak neprekročenie potrebného kvóra v prípade SMK je pravdepodobné, že počas volebného obdobia mladí členovia nového subjektu budú iniciovať založenie mládežníckej organizácie s možným odlevom súčasných členov z Via Nova.“¹⁷⁵ Znamená to, že budúcnosť organizácie je neistá, nakoľko nemožno s úplnou istotou vylúčiť odchod členov SMK do Most-Híd.

Aj napriek tomu, že sa mládežnícke politické organizácie pôsobiace na území Slovenskej republiky ideologicky a hodnotovo líšia, spája ich niekoľko spoločných znakov. Všetky organizácie tohto typu sa snažia mladému človeku ponúknuť adekvátny priestor a súčasne mu vytvoriť vhodné podmienky na to, aby sa zapojil do činnosti organizácie, podieľal sa na jej rozhodnutiach a bol nápomocný pri uskutočňovaní konkrétnych cieľov. Naplňovanie stanovených cieľov je u všetkých mládežníckych politických organizácií spojené s organizovaním rôznych voľno-časových, športových, kultúrnych, spoločenských a vzdelávacích aktivít.

Ak zhrnieme všeobecné poznatky o mládežníckych politických organizáciách dochádzame k záveru, že mládežnícke organizácie politických strán sú prínosné no zároveň aj zaväzujúce. Na jednej strane prispievajú k individuálnemu rastu jednotlivých mladých členov, na strane druhej si nárokovujú príslušnú lojálnosť voči materskej strane.

<<http://www.ics.sk/cikkek/stanovy-obcianskeho-zdruzenia>>.

¹⁷² Ibid.

¹⁷³ „Dôvodom zapojenia VN do kampane „Mlčaním zmenu nedosiahneš“ je veľmi nízky záujem mladých ľudí o veci verejné. Zámerom tejto kampane bolo informovanosť mladých ľudí o možnostiach, podmienkach a spôsoboch, ktorými sa môžu zapájať do rozhodovania týkajúceho sa ich priameho okolia. Projekt mal prispieť k zodpovednému rozhodovaniu občanov v komunálnych voľbách v novembri 2010. (TÜNDE. 2010. *Mlčaním zmenu nedosiahneš! - A hallgatás nem érdeked!* [cit. 15.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.ics.sk/cikkek/mlcanim-zmenu-nedosiahnes-a-hallgatas-nem-erdeked-sk>>.)

¹⁷⁴ Kampaň „Tomanovej Pes“ vznikla z iniciatívy KDMS, ODM, NG, VN aby upozornila na pochmúrne záujmy vlády premiéra R. Fica s II. pilierom a peniazmi občanov na ich dôchodkových účtoch v DSS-kách. (<Tomanovej pes. [cit. 16.3.2011] Dostupné na internete: <http://www.tomanovejpes.sk/>>.)

¹⁷⁵ ŠTEFANČIK, R. 2010. Ref. 87, s. 60.

3 ANALÝZA VÝSLEDKOV PRIESKUMU

Problematika mládežníckych politických organizácií vo svete ale hlavne na Slovensku bola a je pomerne málo preskúmaná. Absentujú nielen teoretické poznatky, ale tiež výskumy a prieskumy, ktoré by priniesli viac svetla do tejto málo skúmanej oblasti. Táto kapitola má preto tendenciu prispieť, aj keď iba malou mierou, k rozšíreniu poznatkov o politických organizáciách mládeže. Náš prieskum však netreba vnímať ako ucelený výskumný projekt ale iba ako prieskumnú sondu, ktorá má reflektovať mieru poznania mládežníckych politických organizácií nami vybranej skupiny politicky aktívnej mládeže.

3.1 Cieľ prieskumu

Na základe teoretických poznatkov, ktoré sme priblížili v predchádzajúcej kapitole možno tvrdiť, že mládežnícke politické organizácie predstavujú významný socializačný prvok v politickej oblasti. Sú dôležitým nielen komunikačným a mobilizačným prostriedkom, ale aj prostredím, kde sa mladý človek politicky emancipuje, vzdeláva a osvojuje isté politické hodnoty. Štefančík však na základe svojho výskum zistil, že takto definované skutočnosti sú platné len v prípade členstva v mládežníckych politických sekciách. Akcentuje, že mnoho mladých ľudí o činnosti a pôsobení mládežníckych organizácií vôbec nevie, respektíve sa stretáva s ich aktivitami len sporadicky.¹⁷⁶

Nakoľko sa mládežnícke politické organizácie vyznačujú angažovanosťou prevažne politicky aktívnej skupiny mládeže, náš prieskum sme zamerali na zistenie postojov študentov politológie, u ktorých sa predpokladá vysoký stupeň záujmu o politické dianie, k mládežníckym politickým organizáciám.

Ciele nášho prieskumu sú:

- Zistiť úroveň poznania mládežníckych politických organizácií u mladých ľudí s vysokým predpokladom všeobecného záujmu o politické dianie a politiku vôbec.

---

¹⁷⁶ ŠTEFANČÍK, R. 2010. Ref, 120, s. 32.

- Súčasne potvrdiť záujem študentov politológie o politiku a volebný proces.
- Analyzovať postoje študentov politológie k činnostiam mládežníckych politických organizácií.
- Zistiť záujem študentov politológie o aktivity a členstvo v mládežníckych organizáciách politických strán.
- Analyzovať príčiny ich prípadného nezájmu o členstvo v mládežníckych politických organizáciách.

Vychádzajúc z cieľov prieskumu, stanovili sme si nasledujúce hypotézy:

H 1 (otázka č. 5, 7): Domnievame sa, že študenti politológie majú mimoriadny záujem o politiku a volebný proces (aktívne sa zúčastňujú volieb na všetkých úrovniach).

H 2 (otázka č. 8, 9): Predpokladáme, že viac ako polovica nami skúmaných študentov politológie pozná mládežnícke politické organizácie a má záujem angažovať sa v ich činnosti.

H 3 (otázka č. 9, 10, 11): Predpokladáme, že minimálne 10% respondentov je členom mládežníckej politickej organizácie, zvyšná časť respondentov nie je členom mládežníckej politickej organizácie. Dôvody neangažovanosti v tomto type politickej organizácie môžu primárne súvisieť s nedostatkom voľného času či s nedôverou voči mládežníckym politickým organizáciám.

H 4 (otázka č. 14): Nazdávame sa, že minimálne polovica respondentov sa zúčastnila konkrétnej aktivity organizovanej mládežníckou politickou organizáciou.

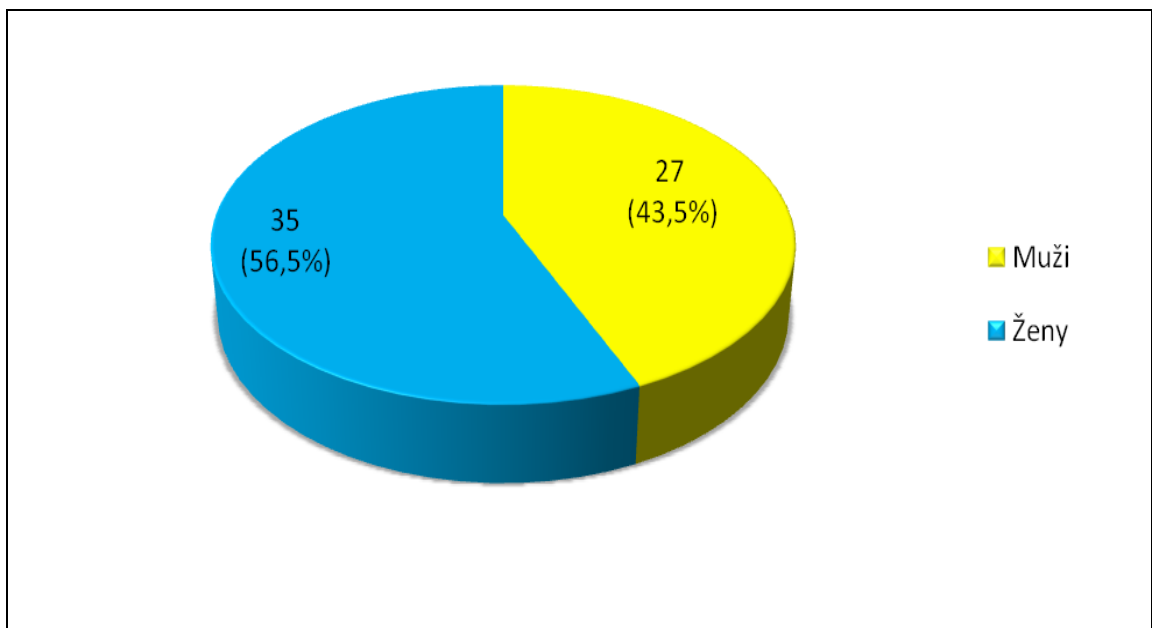
H 5: (otázka 15, 16): Predpokladáme, že väčšina študentov politológie očakáva od mládežníckych organizácií politických strán väčšiu propagáciu vlastnej činnosti ako aj zvýšenú aktivitu v súvislosti so získaním nových sympatizantov.

3.2 Metodika prieskumu

3.2.1 Charakteristika prieskumnej vzorky

Cieľovou skupinou nášho prieskumu boli študenti politológie vrátane interných a externých doktorandov. Svoj študijný program - politológiu, potvrdili všetci respondenti vo 4. otázke. Prieskumnú vzorku tvorilo súhrne 62 respondentov vo veku od 18 do 26 rokov, pričom vekový priemer účastníkov bol 22 rokov. Z celkového počtu opýtaných sa na prieskume zúčastnilo 35 žien a 27 mužov. Diferenciácia respondentov podľa pohlavia je zobrazená v grafe č.1.

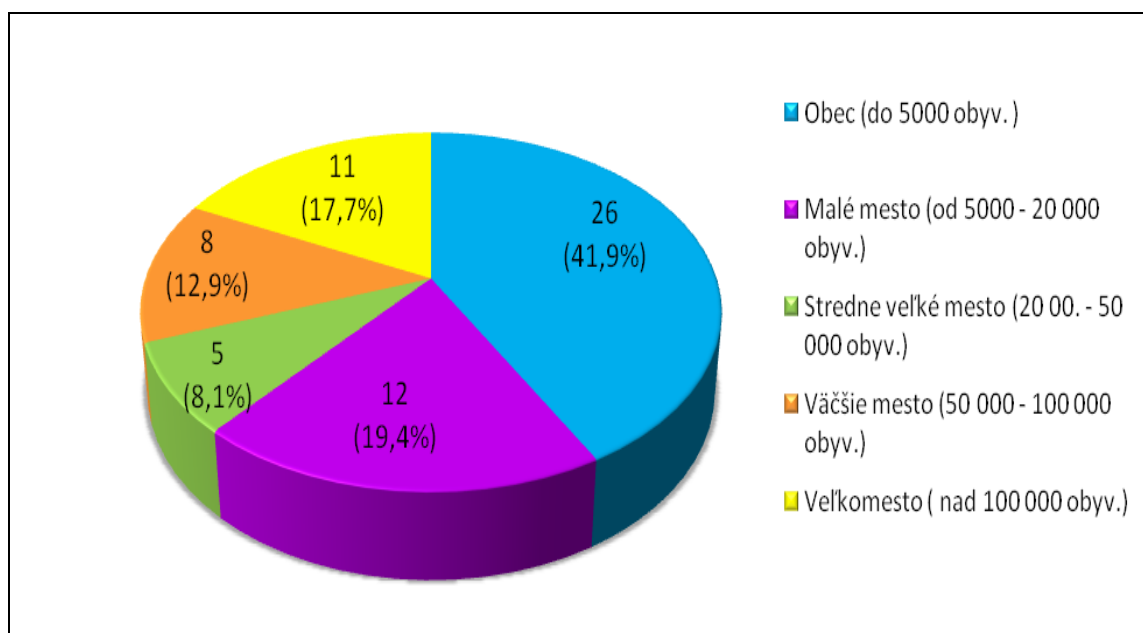
Graf č. 1: Pohlavie

Zdroj: vlastný prieskum

Ďalší demografický údaj, ktorý nám ponúkol v analýze zaujímavé zistenia, bolo miesto trvalého bydliska. Respondenti neboli rovnomerne zastúpení vo vzťahu k miestu bydliska nakoľko z celkového počtu opýtaných pochádzalo 26 respondentov z obce, ako miesto svojho trvalého bydliska uviedli malé mesto 12 účastníci, 5 boli zo stredne veľkého mesta, väčšie mesto zastupovalo 8 opýtaných a 11 respondentov uviedlo ako miesto svojho trvalého bydliska veľkomesto. Diferenciácia respondentov podľa miesta trvalého bydliska je znázornená v grafe č. 2.

Graf č. 2: Miesto trvalého bydliska

Zdroj: vlastný prieskum

3.2.2 Metodika zisťovania a spracovania údajov

Zber dát sme realizovali pomocou dotazníka, ktorý bol študentom politológie zaslaný elektronickou formou. Súhrne bolo odoslaných 70 dotazníkov a návratnosť dosiahla úroveň 88,5% (riadne vyplnených dotazníkov sa vrátilo 62). Dotazník¹⁷⁷ pozostával zo 16 otázok (vrátane zistenia pohlavia, veku, miesta trvalého bydliska, študijného programu) pričom 13 otázok bolo uzavretých, 1 poloopená a 2 otvorené. V uzavretých otázkach si mohli respondenti vybrať jednu, z nami ponúkaných odpovedí, s ktorou sa najviac stotožňujú. Poloopená otázka poskytla možnosť výberu, ale i dopísania vlastnej odpovede. Otvorené otázky boli zamerané na zistenie pohlavia, veku, miesta trvalého bydliska a študijného programu. Pri otázkach číslo 6, 9, 10 mali účastníci prieskumu možnosť označiť viacero odpovedí. Dotazník bol anonymný, čo umožnilo študentom bez obáv vyjadriť svoje postoje a názory. Vyhodnotenie a štatistické spracovanie údajov sa uskutočnilo dvojakým spôsobom, a to písomne a prostredníctvom grafov.

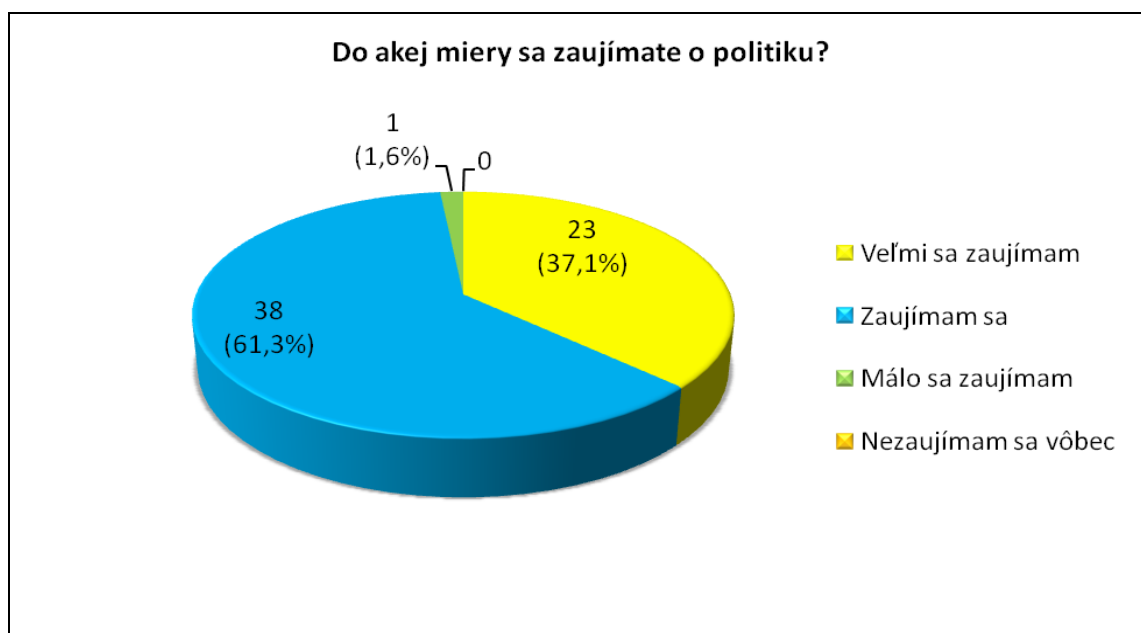
¹⁷⁷ Dotazník v plnom znení uvádzame v prílohe A, s. 78.

3.3 Interpretácia výsledkov prieskumu

Záujem o politiku je jedným z významných ukazovateľov miery občianskej a politickej participácie. Dá sa povedať, že čiastočne vyjadruje politickú vyzretosť a pripravenosť mladých občanov podieľať sa na politickom živote a rozhodovacích procesoch v ňom. Ako sme už spomínali, záujem súčasnej mladej generácie o politiku sa nachádza na pomerne nízkej úrovni. Jedným z významných indikátorov, ktorý ovplyvňuje stupeň politickej aktivity je aj druh vzdelania. Všeobecne sa očakáva, že záujem o politiku a politické udalosti bude u študentov politológie, práva a verejnej správy o čosi vyšší ako u študentov prírodných vied či odborov s technickým zameraním.

Analýza výsledkov nášho prieskumu (graf č. 3) potvrdila všeobecné očakávania, že študenti politológie sa výrazným spôsobom zaujímajú o politiku, nakoľko z celkového počtu 62 opýtaných označilo možnosť „zaujímam sa o politiku“ až 38 respondentov (13 mužov a 25 žien) a 23 študentov (13 mužov a 10 žien) si zvolilo možnosť „veľmi sa zaujímam“. Iba 1 respondent (muž) sa „málo zaujíma o politiku“. Možnosť „nezaujímam sa vôbec“ neoznačil nikto.

Graf č. 3: Záujem o politiku

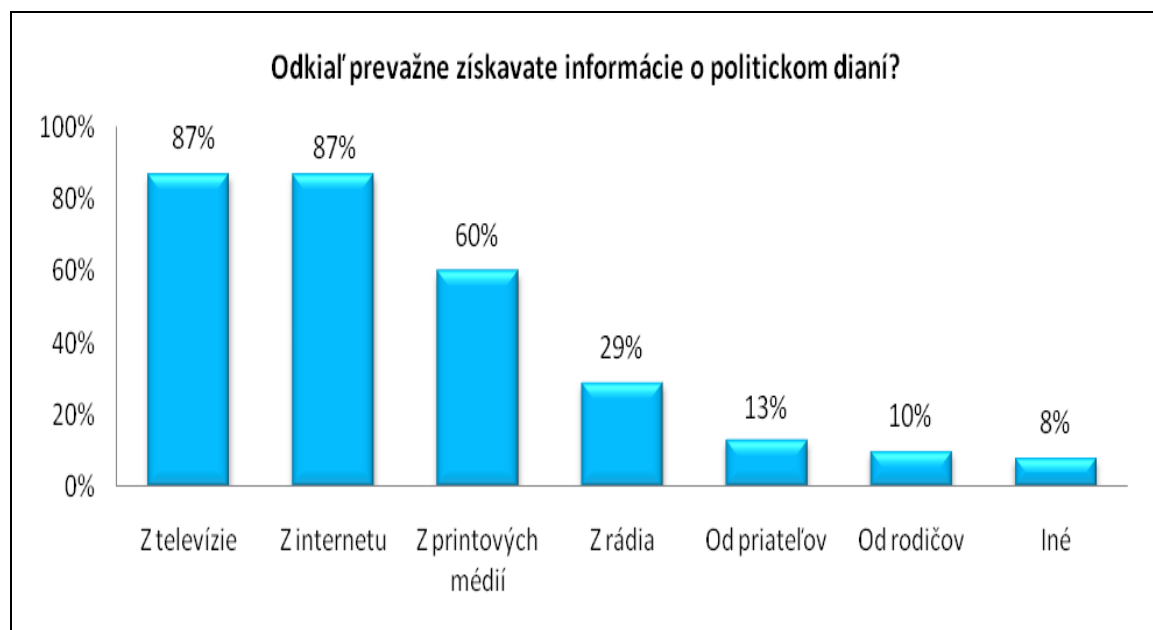
Zdroj: vlastný prieskum

S vysokou mierou deklarovaného záujmu o politiku ide ruka v ruku aj pravidelné získavanie informácií o politickom dianí. Sledovanie politických udalostí doma i vo svete

mladého človeka obohacuje a v nemalej miere mu umožňuje kreovať svoj subjektívny názor a postoj k problematike. V nasledujúcej otázke sme preto skúmali zdroj, z ktorého študenti prevažne získavajú informácie o politickom dianí. Respondenti mali možnosť označiť viacero odpovedí. Z výsledkov uvedených v grafe č. 4 vyplýva, že najčastejšie využívaným zdrojom informácií je televízia (54%) a internet (54%). Túto možnosť označil rovnaký počet respondentov. Na druhom mieste sa s najväčšou frekvenciou vyskytovali printové médiá (37%) za nimi nasledovalo rádio (18%). Od rodičov (8%) a priateľov (6%) získava informácie iba malá skupina opýtaných. Možnosť doplnenia iného zdroja informácií využili 5 respondentov (8%). Odznali vskutku zaujímavé a rozdielne odpovede: „priamo od obecných a regionálnych poslancov“, „z kníh“, „na základe priameho kontaktu s politikou a aktívnou participáciou na straníckom živote“, ale aj odpovede ako „v pohostinstve“ či „u lekára“.

Výsledky prieskumu dokazujú dominantnosť televízie a internetu ako hlavných zdrojov informácií mladých ľudí. Aj keď je internet oproti televízií neporovnateľne mladším médiom, stáva sa čím ďalej tým viac rozšíreným a vyhľadávaným zdrojom informácií, pretože na rozdiel od televízie ponúka možnosť výberu z neobmedzeného množstva informácií. Súčasne užívateľa nestavia do pozície pasívneho diváka, ktorý len informácie prijíma ale naopak, umožňuje mu konať t. j. informácie dopĺňať.

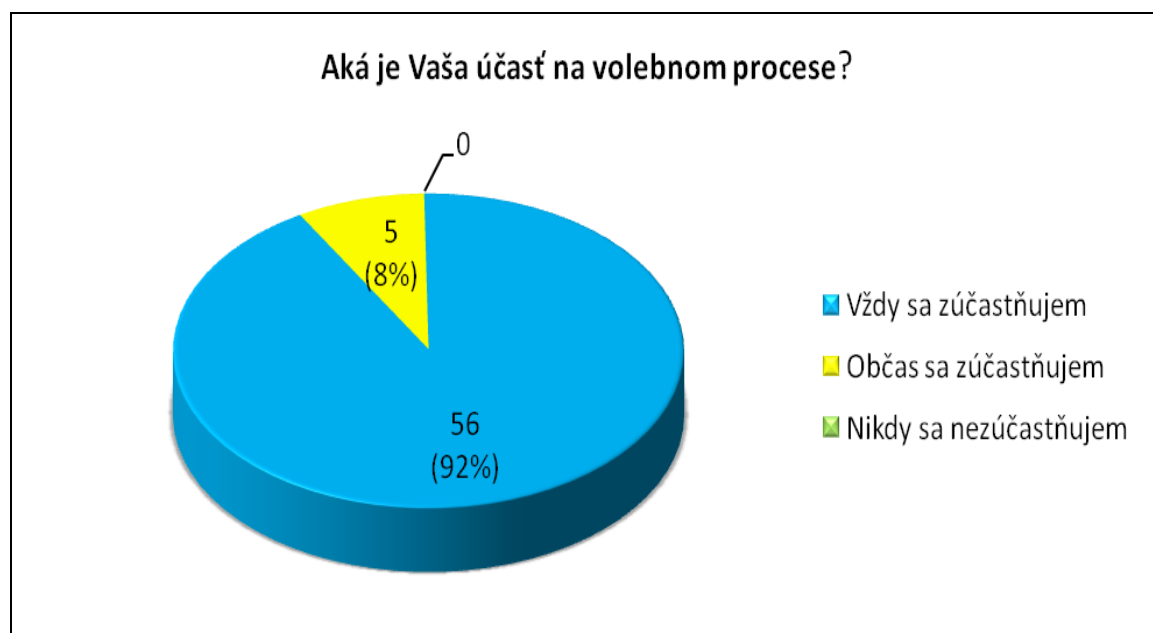
Graf č. 4: Zdroje informácií o politickom dianí

Zdroj: vlastný prieskum

Volebné právo charakteristické svojou všeobecnosťou, rovnosťou, priamosťou a tajným hlasovaním patrí medzi základné politické práva každého občana. A keďže účasť na volebnom procese (volebná participácia) patrí k ďalším dôležitým indikátorom miery občianskej a politickej participácie zaujímalo nás, aký je vzťah študentov politológie k volebnému procesu. Údaje znázornené v grafe č. 5 dokazujú veľmi priaznivé a pozitívne zistenia. Až 56 respondentov (90%) uviedlo, že sa „vždy zúčastňuje“ na volebnom procese, iba 5 účastníci (8%) označili možnosť „občas sa zúčastňujem“ a ani jeden z opýtaných neoznačil alternatívu „nikdy sa nezúčastňujem“. Odpovede študentov politológie dokazujú vysokú volebnú aktivitu a záujem podieľať sa na rozhodovacích procesoch týkajúcich sa budúceho smerovania našej spoločnosti. Zdá sa, že si plne uvedomujú, že demokracia môže fungovať iba na základe ich aktívnej politickej a občianskej participácie.

Graf č. 5: Volebná účasť

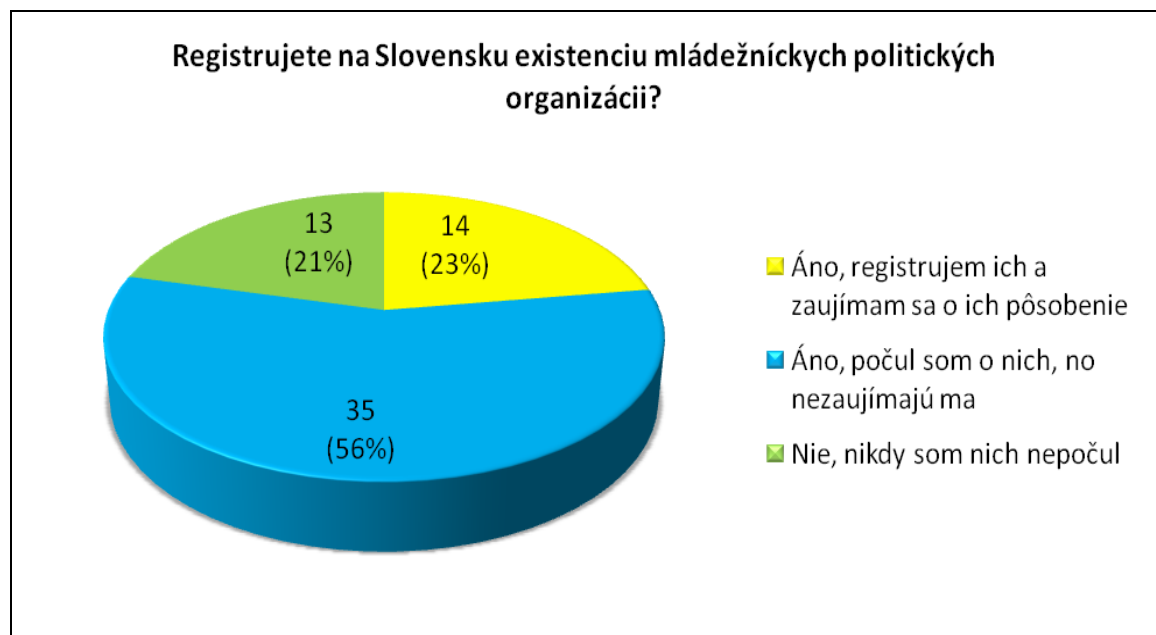

Zdroj: vlastný prieskum

Jedným z hlavných cieľov našej prieskumnej sondy bolo skúmanie znalosti študentov politológie o mládežníckych politických organizáciách (graf č. 6). Paradoxné je, že 35 respondentov (56%) síce počulo o mládežníckych politických organizáciách no neprejavuje o ne záujem. Ďalšiu skupinu tvoria tí, ktorí registrujú mládežnícke politické organizácie a súčasne sa zaujímajú o ich pôsobenie. Celkovo takto odpovedalo iba 14 respondentov (23%), čo je podľa nás nízke percento nakoľko sa predpokladá, že

mládežnícke politické organizácie sa budú vyznačovať angažovanosťou prevažne politicky aktívnej skupiny mládeže, ktorou študenti politológie na základe predchádzajúcich zistení sú. O mládežníckych politických organizáciách nepočulo prekvapivo až 13 respondentov (21%). Keďže zo skupiny ľudí, ktorí nikdy o mládežníckych politických organizáciách nepočuli, pochádzalo až 53,8 % z obce, nazdávame sa, že pôsobenie mládežníckych organizácií tohto typu je nedostatočné zvlášť na regionálnej úrovni.

Graf č. 6: Všeobecná znalosť mládežníckych politických organizácií

Zdroj: vlastný prieskum

V náväznosti na predchádzajúcu otázku sme zisťovali, ktoré konkrétne mládežnícke politické organizácie na Slovensku študenti politológie poznajú (graf č. 7). Zo získaných odpovedí vznikla hierarchia ktorá ukazuje, že najznámejšou organizáciou medzi študentmi sú Mladí sociálni demokrati (47%), partnerská organizácia strany Smer-SD. Domnievame sa, že táto skutočnosť môže súvisieť aj s celkovo vysokými preferenciami strany Smer-SD, ktorá sa v ostatných parlamentných voľbách stala suverénnym víťazom so ziskom 34,79% hlasov.¹⁷⁸ Vládnú koalíciu však aj napriek tomuto priaznivému výsledku nedokázala zostaviť.

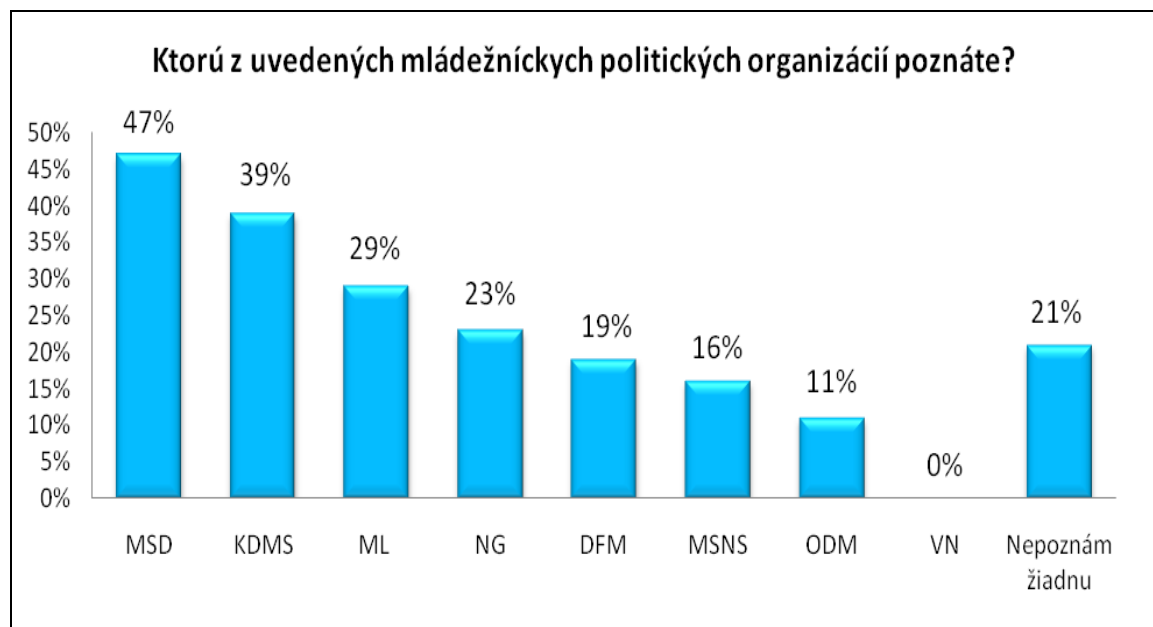
Druhou najznámejšou organizáciou medzi študentmi politológie je Kresťanskodemokratická mládež Slovenska s 39%, po nej nasledujú Mladí liberáli s 29%,

¹⁷⁸ INFOSTAT. 2010. *Voľby do NR SR 2010*. Počet a podiel platných hlasov odovzdaných pre politické strany. [cit. 10.3.2011] Dostupné na internete: <http://app.statistics.sk/nrsr_2010/sr/tab3.jsp?lang=sk>.

Nová generácia s 23%, Demokratické fórum mládeže s 19%. Menej známou organizáciou je Mládež slovenskej národnej strany so 16% a Občiansko-demokratická mládež s 11%. Nikto z opýtaných však nepoznal organizáciu Via Nova. Nazdávame sa, že si to do istej miery zapríčiňuje aj samotná organizácia tým, že na slovenskej internetovej stránke organizácie Via Nova absentuje slovenská verzia a celý obsah stránky je prezentovaný iba v maďarskom jazyku (okrem stanov, ktoré sú dostupné i v slovenskom jazyku). Webový portál tejto organizácie sa tak stáva nefunkčným pre tých, ktorí maďarský jazyk neovládajú.¹⁷⁹ Rovnako to môže spôsobovať aj fakt, že táto organizácia smeruje svoju činnosť a aktivity predovšetkým na juh Slovenska, kde má zrejme najväčší počet sympatizantov. Jedná sa prevažne o maďarskú menšinu, ktorá tvorí v rámci politickej sféry špecifickú skupinu, nakoľko je ako jediná menšina reprezentovaná politickou stranou s reálnym vplyvom v politickej praxi. Daná skutočnosť vytvára dojem organizácie s etnickým základom, ktorá by však mala smerovať svoje aktivity do univerzálnejšej, občianskej roviny.

Keďže v predchádzajúcej otázke uviedlo až 13 respondentov (21%), že nikdy nepočulo o mládežníckych politických organizáciách, na možnosť „nepoznám žiadnu“ aj v tomto prípade odpovedalo identicky 21% respondentov.

Graf č. 7: Znalosť konkrétnych mládežníckych politických organizácií v SR

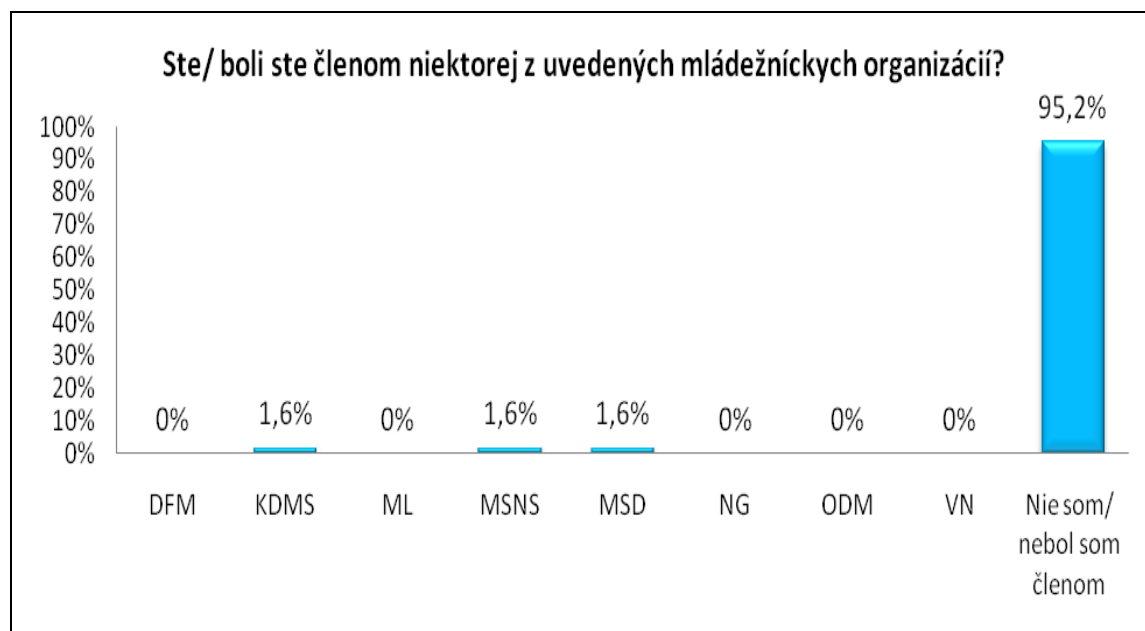

Zdroj: vlastný prieskum

¹⁷⁹ S týmto problémom sme sa stretli pri spracovávaní informácií o organizácii Via Nova, ktorej pôsobenie sme predstavili v predchádzajúcej kapitole.

V nasledujúcej otázke sme sledovali členstvo študentov politológie v konkrétnych mládežníckych politických organizáciách (graf č. 8). Členstvo potvrdili iba 3 respondenti (4,8%), konkrétne ide o členov organizácie Kresťanská demokratická mládeže Slovenska (muž), Mládež slovenskej národnej strany (muž) a Mladí sociálni demokrati majú medzi skúmanými študentmi jedného člena a je ňou žena. Zvyšných 59 študentov (95,2%) nie je/ nebolo členom žiadnej z uvedených mládežníckych politických organizácií. Zistené nízke percento členstva potvrdzuje už existujúcu skutočnosť, že mladí ľudia sú iba vo veľmi obmedzenom počte organizovaní v nejakých združeniach či spolkoch. Tento fakt zároveň odzrkadľuje súčasnú tendenciu postmoderného správania a konania mládeže.

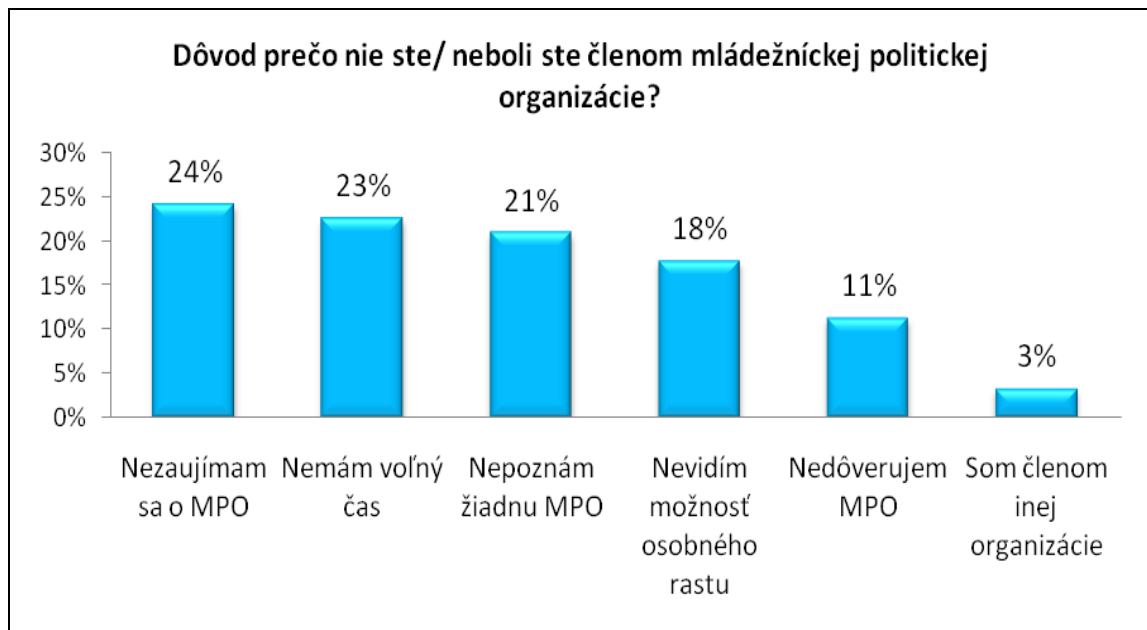
Graf č. 8: Členstvo v mládežníckych politických organizáciách

Zdroj: vlastný prieskum

Nakoľko je členstvo študentov v mládežníckych politických organizáciách na úrovni iba 4,8%, skúmali sme príčiny takejto nízkej organizovanosti (graf č. 9). Najväčší podiel respondentov (24%) uviedol ako dôvod svojej neangažovanosti, všeobecný nezáujem o mládežnícke politické organizácie. Pre ďalšiu skupinu (23%) dominuje ako zdôvodnenie neangažovanosti nedostatok voľného času. Mnohí (21%) sa odvolávajú, že nepoznajú žiadnu mládežnícku politickú organizáciu. Iní respondenti (18%) zase nevnímajú politické organizácie mládeže ako možnosť osobného rastu, dokonca sa našli aj takí (11%), ktorí tomuto druhu organizácie nedôverujú. Členstvo v inej organizácii je príčinou u zvyšných 3% respondentov.

Graf č. 9: Dôvody neangažovanosti v mládežníckych politických organizáciách

Zdroj: vlastný prieskum

Aj napriek tomu, že 95,2% respondentov nie je členom žiadnej mládežníckej politickej organizácie zaujímalo nás, či študenti politológie majú záujem angažovať sa v politike prostredníctvom politicky orientovanej organizácie (graf č. 10). Prekvapujúco najväčšiu skupinu predstavovali respondenti, ktorí nevedeli vyjadriť svoj postoj (37%). To, že nevedeli odpovedať neznamená, že takúto možnosť definitívne vylučujú. Paradoxne, aj keď v predchádzajúcej otázke odznali negatívne odpovede v súvislosti s mládežníckymi politickými organizáciami (nezaujímam sa, nedôverujem im), v tomto prípade sa až 31% respondentov zhodlo na tom, že by malo záujem angažovať sa v politike prostredníctvom mládežníckej politickej organizácie. Zvyšná tretina opýtaných (32%) konštatovala, že nemá záujem angažovať sa v politike uvedeným spôsobom. Určite rozdiely v názoroch respondentov sa prejavili aj vo vzťahu k pohlaviu. Ženy (38,2%) prejavili väčší záujem angažovať sa v politike prostredníctvom mládežníckych politických organizácií ako muži (21,4%). A naopak, nezáujem prejavilo viac mužov (42,9%) než žien (23,6%). Čo sa týka nerozhodnosti, postrehli sme iba minimálne rozdiely. Na otázku nevedelo odpovedať 35,7% mužov a 38,2% žien.

Graf č. 10: Angažovanosť v politike prostredníctvom mládežníckych politických organizácií

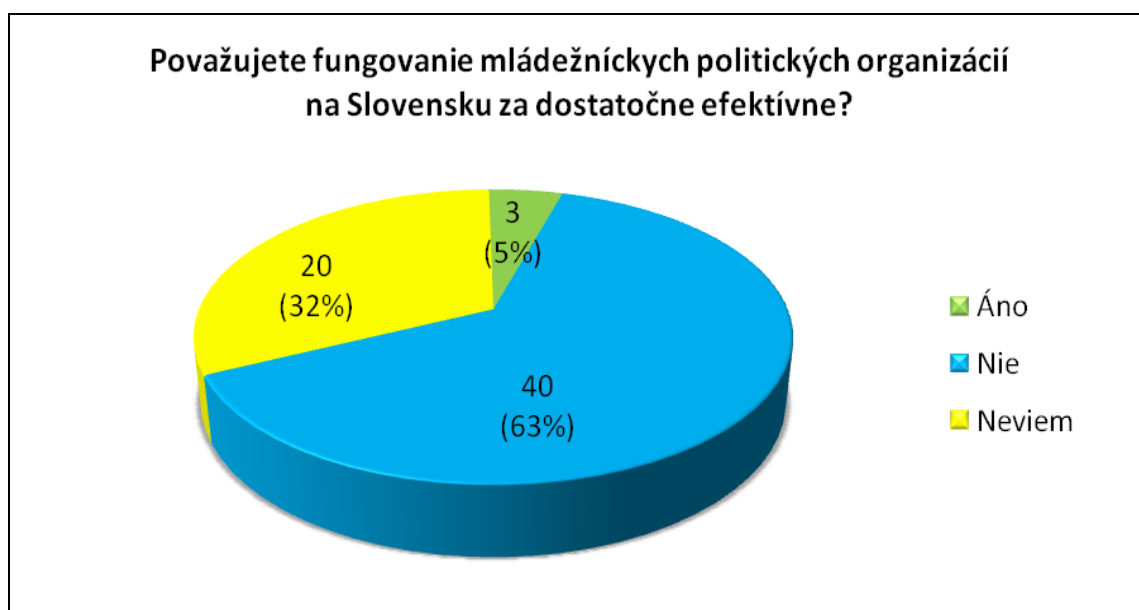

Zdroj: vlastný prieskum

Realizovanie cieľov mládežníckych politických organizácií sa uskutočňuje prostredníctvom rôznych aktivít, ktorých úlohou je prilákať a vzbudiť záujem jednotlivých mladých ľudí. Keďže sú tieto aktivity určené nielen pre členov organizácie, ale tiež pre širokú verejnosť zisťovali sme, či sa ich niekedy zúčastnili aj študenti politológie (graf č. 11). Nečakane až 44 respondentov (71%) deklarovalo, že sa nikdy nezúčastnilo žiadnej prednášky, diskusie, kampane ani kultúrneho či športového podujatia, ktoré realizovali mládežnícke politické organizácie. V súvislosti s touto otázkou iba 11 opýtaných (18%) odpovedalo kladne. Odpoveď „nepamätám si“ onačilo celkovo 7 študentov (11%). Tak v kladných ako i v záporných odpovediach sa prejavili iba veľmi nepatrné rozdiely týkajúce sa pohlavia.

Vysoké percento študentov, ktorí sa nikdy nezúčastnili žiadnej aktivity organizovanej mládežníckou politickou organizáciou ako aj tých, ktorí si na takéto aktivity nespomínajú, môže byť istým znakom neefektívneho pôsobenia mládežníckych politických organizácií. Na názor ohľadom efektívnosti pôsobenia týchto organizácií sme sa pýtali i samotných študentov politológie.

Graf č. 11: Účasť na aktivitách mládežníckych politických organizácií

Zdroj: vlastný prieskum

Výsledky v grafe č. 12 ukazujú, že až 40 respondentov (63%) nepovažuje fungovanie mládežníckych politických organizácií na Slovensku za dostatočne efektívne. Naopak, s fungovaním a pôsobením týchto organizácií sú spokojní iba 3 študenti, čo predstavuje kriticky nízkych 5%. Prekvapujúce je, že na túto otázku nevedela odpovedať až tretina opýtaných (32%).

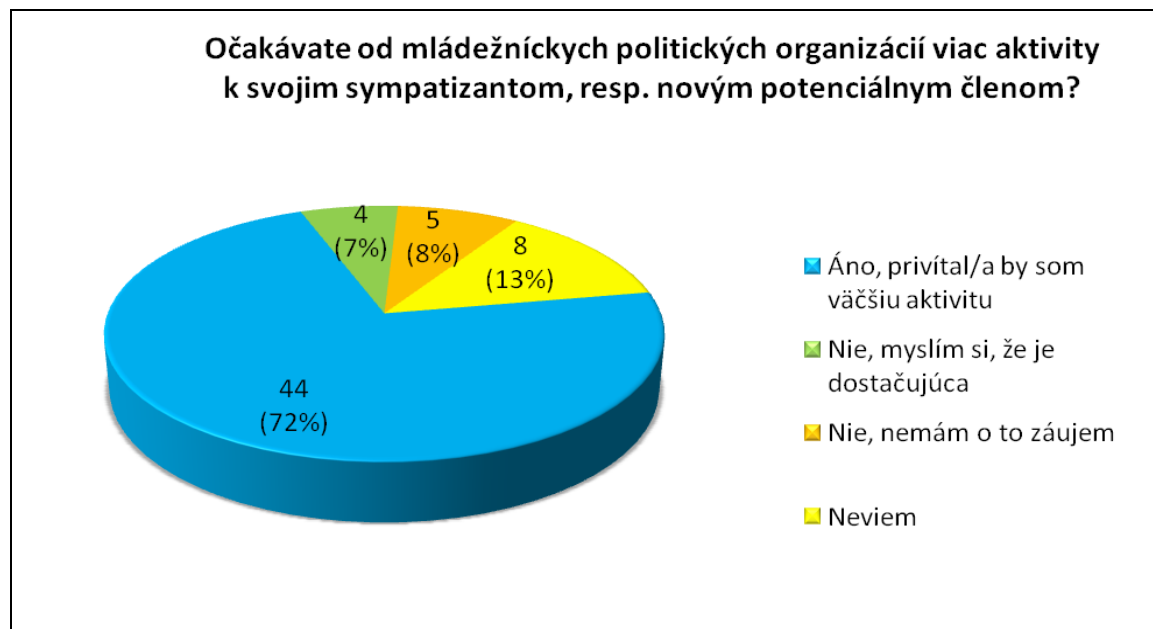
Graf č.12: Efektívnosť fungovania mládežníckych politických organizácií

Zdroj: vlastný prieskum

S nespokojnosťou študentov súvisia aj ich následné očakávania týkajúce sa zvýšenia aktivity mládežníckych politických organizácií (graf. č. 14). Na jednej strane sa 24% opýtaných o mládežnícke politické organizácie nezaujíma, 11% im nedôveruje, na strane druhej až 72% z celkového počtu študentov by od nich privítalo viac aktivity. Paradoxne iba malá skupina (7%) je s aktivitami mládežníckych politických organizácií smerovaných k svojim sympatizantom spokojná a iba 8% o túto skutočnosť nejaví záujem. Rovnako ako v predchádzajúcej otázke, i v tomto prípade je relatívne veľký počet respondentov (13%), ktorí nevedeli zaujať svoje stanovisko.

Graf č. 13: Aktivita mládežníckych politických organizácií smerovaná k svojim sympatizantom

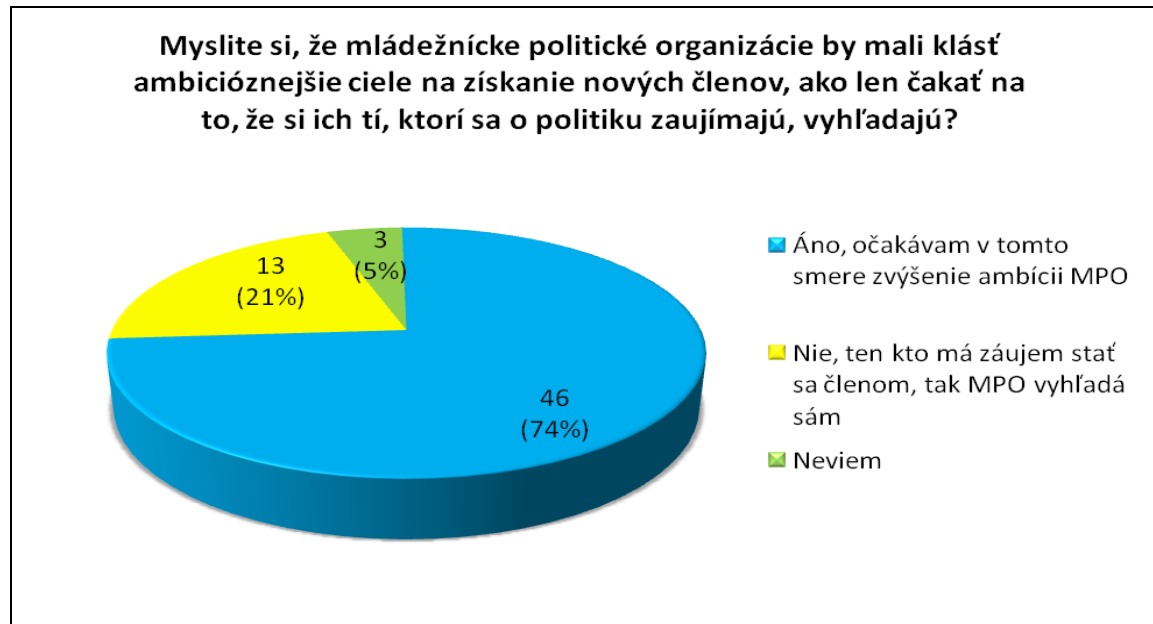

Zdroj: vlastný prieskum

Súčasnú mládežnícku politickú organizáciu čoraz viac zastávajú a presadzujú názor, že im nejde v skutočnosti ani tak o masové členstvo, ale skôr o podporu a motiváciu tých, ktorí sa o politiku (danej materskej strany) aktívne zaujímajú. Zist'ovali sme teda, aký postoj zastávajú k tejto skutočnosti študenti politológie. Z údajov obsiahnutých v grafe č. 15 vyplýva, že až 46 opýtaných (74%) z celkového počtu skúmaných študentov si myslí, že mládežnícke politické organizácie by mali klásť ambicióznejšie ciele na získavanie a prilákanie nových členov ako len čakať na to, že si ich tí, ktorí sa o ich pôsobenie intenzívne zaujímajú, vyhľadajú. Podstatne menej, 13 respondentov (21%) zastáva opačný názor a tvrdí, že ten kto má záujem o členstvo v mládežníckej politickej organizácii bude

vynakladať individuálne úsilie na to, aby bol do činnosti tejto organizácie zaangažovaný. Iba 3 respondenti (5%) sa k tejto otázke nevedeli vyjadriť, čo je istým znakom toho, že postoj študentov je k tejto problematike vyhranený.

Graf č. 14: Postoje k získavaniu nových členov mládežníckych politických organizácií

Zdroj: vlastný prieskum

3.3 Diskusia k výsledkom prieskumu

3.3.1 Overenie hypotéz

Hypotéza H 1: Potvrdili sa nám obe časti hypotézy, jednak to, že študenti politológie majú mimoriadny záujem o politiku ako aj skutočnosť, že sa výrazným spôsobom zúčastňujú na volebnom procese na všetkých úrovniach.

Hypotéza H 2: Táto hypotéza sa nám potvrdila iba čiastočne. Polovica študentov síce pozná mládežnícke politické organizácie no paradoxne iba 23% z celkového počtu respondentov sa zaujíma o ich pôsobenie.

Hypotéza H 3: Náš predpoklad, že minimálne 10% skúmaných študentov bude členom mládežníckej politickej organizácie sa nepotvrdil, pretože z celkového počtu respondentov sú iba 3 študenti (4,8%) členmi mládežníckej politickej organizácii. Druhá časť našej hypotézy platí iba čiastočne. Očakávali sme, že primárnym dôvodom neangažovanosti

študentov v mládežníckych politických organizáciách bude nedostatok voľného času a následne nedôvera týmto organizáciám. Zistili sme však, že najviac študentov uvádza ako príčinu svojej neangažovanosti všeobecný nezáujem o mládežnícke politické organizácie a až za ním nasleduje nedostatok voľného času.

Hypotéza H 4: Predpoklad, že polovica respondentov sa zúčastnila nejakej akcie realizovanej mládežníckou politickou organizáciou sa nám taktiež nepotvrdil, keďže iba kriticky nízke percento (18%) študentov priznalo svoju účasť na spomenutých aktivitách.

Hypotéza H 5: Obe časti hypotézy sa nám potvrdili, pretože väčšia časť študentov nepovažuje fungovanie mládežníckych politických organizácií za dostatočne efektívne a súčasne od nich očakáva viac aktivity smerom k svojim sympatizantom.

3.3.2 Aplikácia výsledkov prieskumu do univerzálnej roviny

Rozčarovanie z politiky, nedôvera k politickým stranám, inštitúciám, politikom či zložitost' rozhodovacieho procesu vytvára demokratický deficit v našej spoločnosti. Je všeobecne známe, že mladí ľudia nejavia záujem o politický život a vo svojom voľnom čase dávajú prednosť činnostiam osobného charakteru, pasívneho voči daniu v spoločnosti. Nakoľko je participácia občanov a teda i mladých ľudí nevyhnutnou podmienkou pre fungovanie demokratického politického systému je potrebné pokúsiť sa súčasnú mladú generáciu - pasívny článok spoločnosti „aktivovať“. Posunúť ju do organizovaných aktivít napríklad v rámci mládežníckych organizácií, ktoré jej ponúkajú zmysluplné no hlavne aktívne trávenie voľného času. Netreba ale zabúdať na to, že poslaním mládežníckych združení „nie je iba hra s deťmi vo voľnom čase. Je to predovšetkým sociálny priestor na učenie sa „občianstvu“.“¹⁸⁰ A práve výchova k aktívnemu občianstvu sa stáva zárukou a predpokladom zdravej fungujúcej spoločnosti.

Dôležitosť a hodnota mládežníckych organizácií pre udržiavanie a posilňovanie demokracie v našej spoločnosti však ešte nie je plne uznávaná. Pravdou je, že súčasné mládežnícke organizácie nie sú dostatočne schopné prilákať a osloviť mladých ľudí, dôkazom čoho je veľmi nízke percento tých, ktorí sú členmi nejakej organizácie. Príčinou sa zdá byť nielen prílišná individualizácia mládeže, ale tiež nedôvera od ktorej sa odvíja následný nezáujem o mládežnícke organizácie ako aj o účasť na verejnom živote. Je preto v záujme spoločnosti vstúpiť mladým ľuďom potrebu angažovanosti už od útleho veku.

---

¹⁸⁰ MACHÁČEK, L. 2008. Ref. 15, s. 85.

Vek zohráva v socializačnom procese veľmi dôležitú úlohu. Skúsenosť socializácie je silnejšia a intenzívnejšia v skorom veku. Všeobecne sa predpokladá, že táto empiria bude mať trvalý a edukačný dopad na budúce správanie sa jednotlivca.¹⁸¹ Znamená to, že účastníci, ktorí sú súčasťou spolitizovaných sietí v skoršom veku, budú predstavovať ľahšie ciele v neskoršej politickej mobilizácii.

Treba si uvedomiť, že politické vzdelávanie a výchova presahuje rámec politického vzdelávania v škole. Získavanie (nielen) politických vedomostí, skúseností a ich následné uplatňovanie v praxi ponúkajú aj mládežnícke politické organizácie. Problémom ale je, že mnoho mladých ľudí o ich existencii takmer vôbec nevie alebo o ich činnosť nejaví záujem. Očakáva sa však, že mladí ľudia, ktorí sú politicky aktívni sa budú o mládežnícke politické organizácie zaujímať viac než tí, u ktorých sa prejavuje politická apatia. Z výsledkov nášho prieskumu, ktorý bol realizovaný medzi študentmi politológie, vyplývajú nie veľmi priaznivé a pozitívne zistenia. Študenti síce vnímajú pôsobenie mládežníckych politických organizácií (aj keď 21% opýtaných ich vôbec nepozná) no záujem o ne prejavuje iba malá skupina respondentov. Kontrastne však vyznieva skutočnosť, že aj keď sa študenti o mládežnícke organizácie prílišne nezauímajú, kritizujú ich neefektívne pôsobenie, očakávajú od nich väčšiu propagáciu svojej činnosti ako i zvýšenie aktivity smerom k svojim sympatizantom. Z uvedeného vyplýva, že mladí ľudia napriek tomu, že sú skeptickí voči mládežníckym politickým organizáciám možnosť zúčastňovať sa na ich aktivitách a činnostiach definitívne nevylučujú.

Medzi príčiny kriticky nízkeho záujmu o politické organizácie mládeže možno označiť „neviditeľnosť“ prípadne slabý dopad týchto organizácií na bežný život mladých ľudí. Zdá sa, že mládežnícke politické organizácie obdobne ako ich partnerské stranícke subjekty agitujú príliš narcisticky, iba za sebauspokojenie. Tieto organizácie by sa nemali orientovať iba na potreby, ktoré sú pre ne špecificky využiteľné ale mali by sa viac zameriavať na potreby a požiadavky mladých ľudí. Je taktiež v záujme mládežníckych politických organizácií aby zefektívnili svoje pôsobenie a uskutočňovali aktivity smerujúce viac do regiónov, týkajúce sa vybraných lokálnych záležitostí miesto aktivít všeobecne celoštátneho charakteru, ktoré pôsobia neosobne a nezaangažovane.

Keďže mládežnícke politické organizácie predstavujú alternatívnu štruktúru prostredníctvom ktorej sa uskutočňuje nielen neformálne vzdelávanie (mimo oficiálnych inštitúcií), ale tiež podporuje a umožňuje sa účasť na demokratickom živote spoločnosti,

---

¹⁸¹ HOOGHE, M. - STOLLE, D. - STOUTHUYSEN, P. 2004. Ref. 123, s. 197.

väčšia pozornosť venovaná týmto organizáciám by mala prichádzať aj zo strany štátu, napríklad z ministerstva školstva. To by malo hľadať a súčasne ponúkať riešenia vhodné pre budúce a stabilné fungovanie mládežníckych politických organizácií v našej spoločnosti (bez ohľadu na to, či ide o organizácie naklonené koalíčným alebo opozičným stranám).

S neznalosťou mládežníckych politických organizácií taktiež úzko súvisí nedostatočná informovanosť. Nezaujem o tieto politické združenia ovplyvňuje nedostatok informácií a naopak. Súčasná mládež nejaví záujem o mládežnícke politické organizácie lebo o nich nemá potrebné informácie no tie nezískava, pretože sa nezaujíma všeobecne o oblasť politiky. Ide teda o akýsi špecifický kolobeh. Dôkazom tejto skutočnosti je, že aj keď dnešná mládež trávi väčšinou svojho času na internete, webové portály jednak politických strán ako i ich mládežníckych organizácií patria medzi mladými užívateľmi internetu k najmenej navštevovaným a vyhľadávaným. Pravdepodobnosť, že sa mladí začnú výraznejšie zaujímať o aktivity a pôsobenie politických organizácií mládeže je bez podpory záujmu zo strany týchto organizácií, alebo ich partnerských politických subjektov nízka. Proti podnetu zo strany menovaných subjektov hovorí doterajšia skúsenosť s ich pôsobením, nakoľko svoju pozornosť obracali a obracajú na špecifický okruh mládeže a nie na mládež ako takú.

Štúdium mládežníckych straníckych organizácií nám umožňuje riešiť tiež všeobecnejšie záležitosti týkajúce sa politickej a volebnej participácie. Vysoká volebná účasť predstavuje formu aktívnej participácie a akejsi reakcie na uskutočňovanú politiku. Podmienky pre plnohodnotné prejavenie sa vysokej účasti sa v našej pluralitnej demokracii kreujú iba posledné dve desaťročia. Napriek tomu sa zdá, že súčasná mladá generácia inklinuje menej k voľbám než inklinoval jej starší náprotivok pred pár desaťročiami. Ak tento nepriaznivý trend paralelne prenesieme na problematiku politickej participácie dochádzame k záveru, že ak v súčasnosti mladí ľudia neprejavujú záujem o politickú a občiansku sféru, je veľmi pravdepodobné, že i v budúcnosti bude veľmi zložitú vzbudiť u mladej generácie záujem o oblasť občianskeho a politického života. Ak ponecháme túto neželateľnú tendenciu bez zmeny, bez verejnej intervencie v oblasti politickej participácie a občianskej výchovy mládeže, tak reprezentatívna demokracia bude odkázaná iba na pomoc a podporu starších generácií.

ZÁVER

Ó, mládež naša, tys' držiteľkou rána, povedal raz významný slovenský básnik. S ľahkou nadsádzkou by sme tento výrok mohli upraviť na ó, mládež naša, tys' držiteľkou demokracie. Sú to pravé mladí ľudia, ktorí držia opraty budúcnosti spoločnosti v rukách.

Mládež je pojmom, o ktorom sa často diskutuje a ktorý je čoraz viac skloňovaný vo všetkých pádoch. Problém ale spočíva v tom, že nie je dôležité koľko sa hovorí, ale čo sa hovorí a aké ciele sa tým sledujú. Respektíve, čo robí naša spoločnosť preto, aby aktivizovala a zapájala súčasnú mladú generáciu do rozhodovacích procesov potrebných na napredovanie demokracie a čo robí mládež preto, aby ju patrične obhajovala a posilňovala.

Práve skúmaním politickej a občianskej participácie mládeže sme chceli prispieť k lepšiemu pochopeniu vzájomných vzťahov medzi štátom a reprezentantmi mládeže. Všíkali sme si významnosť fenoménu mládež ako skupiny spoločnosti, ktorá sa vyznačuje špecifickými charakteristikami, záujmami a potrebami, ale aj nedostatky a úskalia súvisiace s predmetnou problematikou. V snahe načrtnúť riešenia, vďaka ktorým by sa zefektívnila a výraznejšie uplatnila mládežnícka participácia v našej spoločnosti sme ponúkli možnosť aktivizácie mládeže prostredníctvom mládežníckych združení, ako „priestorov“ občianskej spoločnosti, v ktorých sa odohráva prostredníctvom výchovy, vzdelania a aktívneho pôsobenia premena mladého človeka na aktívneho občana. Zistili sme však, že vzťah mladých ľudí k mládežníckym združeniam nie je taký priaznivý, že všeobecne klesá počet ich členov, čo je istým znakom toho, že mládež dáva vo svojom voľnom čase prednosť aktivitám skôr pasívneho charakteru. Mládežnícke združenia s cieľom prilákať a osloviť potenciálnych členov najrozmanitejšími spôsobmi hľadajú cesty ako si mladú generáciu nakloniť na svoju stranu, ako ju zaujať a ako najlepšie vysloviť jej potreby. Tým nechceme spochybniť miesto mládežníckych organizácií v systéme práce s mládežou, ale naopak snažíme sa poukázať na to, že je potrebné hľadať riešenia na to, aby sa ich hodnota a dôležitosť v našej spoločnosti viac uznávala. Zvlášť z toho dôvodu, že ponúkajú mladým ľuďom neformálne vzdelávanie, ktoré im poskytuje zručnosti a schopnosti na to, aby dokázali čeliť zmenám v dnešnej globalizovanej spoločnosti.

Vychádzajúc z plurality mládežníckych združení, ktorá je výsledkom rozmanitosti a inakosti záujmov súčasných mladých ľudí sa ťažisko našej práce posúva do centra pôsobnosti mládežníckych politických organizácií, ktoré predstavujú významný subjekt politického vzdelávania. Na základne získaných poznatkov o politických organizáciách

mládeže sme uskutočnili prieskumnú sondu, ktorá bola zameraná na postoj študentov politológie k mládežníckym politickým organizáciám. Analýza výsledkov prieskumu nám ponúkla vskutku zaujímavé zistenia pozitívneho, ale i negatívneho charakteru. Svojim prieskumom sme dospeli k záveru, že skúmaní študenti politológie, ktorí potvrdili svoj vysoký záujem o politickú sféru a volebný proces, registrujú pôsobenie mládežníckych politických organizácií, no nejavia o ne taký záujem aký sme očakávali. Ako dôvod svojho nezájmu organizovať sa v takomto type politických združení najčastejšie uvádzajú nedostatok voľného času, ale tiež všeobecnú nevedomosť o ich existencii. Napriek nezájmu a nedôvere voči mládežníckym politickým organizáciám, študenti v budúcnosti očakávajú od politických organizácií mládeže zvýšenie aktivity a propagácie ich činnosti smerom k svojim sympatizantom. Daný fakt je istým signálom toho, že študenti sa od činností a pôsobenia politických organizácií natrvalo nedištancujú a v budúcnosti nevyklúčujú možnosť zapojenia sa do ich organizačných štruktúr. Tento vývoj je preto potrebné monitorovať pravidelne a podľa možností v častejších časových intervaloch.

Otvorená neostáva iba oblasť záujmu politicky aktívnej mládeže ale ako vhodné sa nám taktiež javí skúmanie miery poznania mládežníckych politických organizácií u politicky neaktívnej mládeže. Deficit doterajšieho bádania v oblasti politických organizácií mládeže na Slovensku sa tak stáva výzvou pre ďalších bádateľov, ich výskumy a analýzy.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

PRINTOVÉ ZDROJE

- Biela kniha Európskej komisie*. 2002. Nový impulz pre európsku mládež. Bratislava : Iuventa, 2002. ISBN 80-88893-85-2.
- BUHL, M. 2003. Jugend, Familie, Politik. In: ŠTEFANČÍK, R. 2010. *Politické mládežnícke organizácie na Slovensku*. Bratislava : Iuventa, 2010. ISBN 978-80-80-72-111-4.
- BÚTOROVÁ, Z. - GYÁRFÁŠOVÁ, O. 2010. Občianska participácia: trendy, problémy, súvislosti. In: *Sociológia*, ISSN 0049-1225, 2010, roč. 42, č. 5.
- HUDECKÁ, TICHÁ, K. 2006. Význam pôsobenia občianskej spoločnosti v Slovenskej republike. In: KATUNINEC, M - ZÁLEŠÁK, T. 2006. *Rúb a líce demokracie*. Zborník z konferencie uskutočnenej v Trnave 8. novembra 2006. Trnava : Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2006. ISBN 80-8082-106-2.
- KLOCOKOVÁ, J. 2006. Občianska participácia v Slovenskej republike. In: SADOVÁ, T. 2006. *Sociálne vedy a humanistika očami mladých*. Bratislava : VEDA, 2006. ISBN 80-224-0907-3.
- KOLÍKOVÁ, M. a kol. 2005. *Mládežnícka participácia na Slovensku - súvislosti, príklady, nástroje*. Bratislava : Rada mládeže Slovenska, 2005. ISBN 80-969045-4.
- Konferencia o aktívnej participácii mládeže*. 2005. Zborník. Bratislava : Iuventa, 2005. ISBN 80-8072-046-0.
- KROŠLÁK, S. 2010. Recenzia: ŠTEFANČÍK, R. 2010. Politické mládežnícke organizácie na Slovensku. In: *Slovenská politologická revue*. ISSN 1339-9096, 2010, roč. 10, č. 4.
- MACHÁČEK, L. 1992. *Mládežnícke organizácie a práca s mládežou v Európe*. Bratislava : Slovenská sociologická spoločnosť pri SAV sekcia mládeže SLYICA, 1992. ISBN 80-85447-02-9.
- MACHÁČEK, L. 1996. *Občianska participácia a mládež*. Bratislava : Sociologický ústav SAV, 1996. ISBN 80-85447-04-5.
- MACHÁČEK, L. 2001. Občiansky potenciál a formovanie mládežníckej politiky na Slovensku. In: MACHÁČEK, L. 2001. *Mládež, práca, budúcnosť Európy*. Bratislava : Slovenská sociologická spoločnosť pri SAS, sekcia mládeže, 2001. ISBN 80-85447-11-8.

- MACHÁČEK, L. 2003. *Generačný problém ako spoločný problém generácií*. Bratislava-Trnava : SSS pri SAV sekcia mládež a SPP pri SAV sekcia pedagogickej sociológie, 2003.
- MACHÁČEK, L. 2005. *Participácia študentov na samospráve stredných a vysokých škôl Slovenska* (sociologický výskum). Bratislava : Iuventa, 2005. ISBN 80-8072-045-2.
- MACHÁČEK, L. 2005. *Politická participácia mladých ľudí v Európe* : záverečná správa z výskumu EUYOUNPART. Trnava : CERYYS, FF UCM, 2005.
- MACHÁČEK, L. 2006. *Výskum mládeže na Slovensku*. Bratislava : Iuventa, 2006. ISBN 80-8072-051-7.
- MACHÁČEK, L. 2008. *Občiansky deficit mládeže. Politická a občianska participácia študentov na Slovensku*. Bratislava : Slovenská spoločnosť pre výskum mládeže. Katedra politológie FF UCM, 2008. ISBN 978-80-8072-075-9.
- MACHÁČEK, L. 2008. *Úvod do politickej sociológie mládeže*. Trnava : Katedra politológie FF UCM, 2008. ISBN 978-80-8105-012-1.
- MACHÁČEK, L. 2009. *Občianska participácia a volebné správanie študentov na Slovensku*. Voľby do Európskeho parlamentu v roku 2009. Trnava : Katedra politológie FF UCM, 2010. ISBN 978-80-970360-0-6.
- MATOUŠEK, O. 2003. *Slovník sociální práce*. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0.
- MERCHEL, J. 2008. Trägerstrukturen in der sozialen Arbeit. Eine Einführung. 2. überarbeitete Auflage. In: ŠTEFANČÍK, R. 2010. *Politické mládežnícke organizácie na Slovensku*. Bratislava : Iuventa, 2010. ISBN 978-80-80-72-111-4.
- MERKEL, A. 1995. Mládežnícka politika v čase spoločenských zmien. In: MACHÁČEK, L. 1995. *Individualizácia mládeže a modernizácia spoločnosti*. Bratislava : Sociologický ústav SAV, 1995. ISBN 80-85447-04-05.
- MEŠŤAN, P. 1986. *Sociálne partnerstvo a participácia*. Bratislava : Nakladateľstvo Pravda, 1986.
- MIHÁLIKOVÁ, J. - JAMBRICHOVÁ, J. - HANEČKOVÁ, M. 2005. *Čítanka pre samosprávy*. Mládežnícka politika na miestnej úrovni. Bratislava : Iuventa, 2005. ISBN 80-8072-043-6.
- Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. 2001. *Koncepcia štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži do roku 2007*. Bratislava : Iuventa, 2001. ISBN 80-88893-82-8.
- ONDREJKOVIČ, P. 1994. *Štúdie zo sociológie výchovy*. (Teoretické základy sociológie výchovy a mládeže). Bratislava : Iuventa, 1994. ISBN 80-85172-44-5.

- ONDREJKOVIČ, P. 1997. *Socializácia mládeže ako východisková kategória sociológie výchovy a sociológie mládeže*. Bratislava : VEDA, 1997. ISBN 80-88778-81-6.
- ONDREJKOVIČ, P. 1998. *Úvod do sociológie výchovy*. Bratislava : VEDA, 1998. ISBN 80-224-0579-5.
- ONDREJKOVIČ, P. 2002. *Globalizácia a individualizácia mládeže, negatívne stránky*. Bratislava : VEDA, 2002. ISBN 80-224-0689-9.
- ONDREJKOVIČ, P. 2003. *Základy sociológie mládeže (Mládež v zrkadle sociológie výchovy a mládeže)*. Nitra : Fakulta sociálnych vied UKF, 2003. ISBN 80-8050-658-2.
- PLÁVKOVÁ, O. 2009. Problémy sociálnej integrácie vysokoškolskej mládeže na Slovensku v kontexte priorít Európskeho rámca mládežníckej politiky a stratégie EÚ pre mládež. In: *Medzinárodné vzťahy*, ISSN 1336-1562, 2009, roč. 7, č. 2.
- ROŠKO, R. 1997. Občianstvo v sociálnosystémovom zlome Slovenska 1997. In: ROŠKO, R. 2000. *Slovensko na konci tisícročia*. Bratislava : Veda, 2000. ISBN 80-224-0633-3 263.
- STAVSENG, O. 1995. Kritika vágnych teórií o postmodernosti a mládeži. In: MACHÁČEK, L. 1995. *Individualizácia mládeže a modernizácia spoločnosti*. Bratislava : Sociologický ústav SAV, 1995. ISBN 80-85447-04-5.
- SUCHÝ, J. 2003. Mládež v modernej spoločnosti. O problémoch socializácie dnešnej mládeže. In: MACHÁČEK, L. 2003. *Generačný problém ako spoločenský problém generácií*. Bratislava-Trnava : SSS pri SAV sekcia mládež a SPP pri SAV sekcia pedagogickej sociológie, 2003.
- Štát a mládež v pluralitnej demokracii*. 1991. Bratislava : Slovenská sociologická spoločnosť pri SAV, sekcia mládež, 1991.
- ŠTEFANČÍK, R. 2010. *Politické mládežnícke organizácie na Slovensku*. Bratislava: Iuventa, 2010. ISBN 978-80-80-72-111-4.
- ŠTEFANČÍK, R. 2010. Úloha politických mládežníckych organizácií v procese politickej socializácie. In: *Mládež a spoločnosť*. ISSN 1335-1109, 2010, roč. 16, č. 2.
- ULEOVÁ, M. - RENEROVÁ, T. 2008. Dekonstruktúra mládeže. In: MACHÁČEK, L. 2008. *Úvod do politickej sociológie mládeže*. Trnava : Katedra politológie FF UCM, 2008. ISBN 978-80-8105-012-1.
- VRÁBLÍKOVÁ, K. 2009. Politická participácia a její determinanty v postkomunistických zemích. In: *Sociologický časopis/ Czech Sociological Review*, ISSN 0038-0288, 2009, Vol. 45, No.5.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- BARIAK, L. 2008. *Politická liaheň nových talentov čaká na príležitosť*. [cit. 21.2.2011]
Dostupné na internete:
<<http://aktualne.centrum.sk/domov/politika/clanek.phtml?id=1155711>>.
- BODNÁROVÁ, B. 2000. *Sociologický prieskum „ako využívajú voľný čas deti a mládež“*.
[online] Bratislava : Rada mládeže Slovenska Agentúra sociálnych analýz „ASA“,
2000. s. 11. [cit. 7.2.2011] Dostupné na internete:
<http://archiv.mladez.sk/buxus/docs/Sociologicky_prieskum.pdf>.
- BOŽÍK, J. 2008. *Generácia mladých ľudí s jasnou predstavou*. [cit. 5.3.2011] Dostupné na
internet: <<http://www.dfm.sk/kto-sme/generacia-mladych-ludi-s-jasnou-predstavou>>.
- Ciele mládeže SNS. [cit.1.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.mladezsns.sk/ciele-mladeze-sns/>>.
- Fórum mladých - otvorená platforma KDMS. [cit. 23.2.2011] Dostupné na internete:
<<http://www.kdms.sk/node/173>>.
- FUDALY, P. - LENČO, P. 2008. *Neformálne vzdelávanie detí a mládeže*. [online].
Bratislava : Iuventa, 2008. [cit. 2.2.2011] Dostupné na internete:
<http://www.vyskummladeze.sk/images/stories/iuventa/PRIESKUMY/PKD006/publikacia_Fudaly_Lenco.pdf>.
- HOOGHE, M. - STOLLE, D. - STOUTHUYSEN, P. 2004. Head start in politics. The
Recruitment Function of Youth Organizations of Political Parties in Belgium
(Flanders). In: *Party Politics* [online]. 2004, vol. 10, no. 2 [cit. 16.2.2011] Dostupné
na internete:
<http://profspolisci.mcgill.ca/stolle/Publications_files/youthpartypolitics_2004.pdf>.
ISSN 0305-6244.
- INFOSTAT. 2010. *Voľby do NR SR 2010*. Počet a podiel platných hlasov odovzdaných pre
politické strany. [cit. 10.3.2011] Dostupné na internete:
<http://app.statistics.sk/nrsr_2010/sr/tab3.jsp?lang=sk>.
- IUVENTA. 2010. *Biela kniha o mládeži*. [cit. 4.1.2011] Dostupné na internete:
<<http://www.iuventa.sk/sk/Publikacie/Mladeznicka-politika-v-Europe.alej>>.
- KOVAČIK, L. 2008. *Kresťanskodemokratická mládež Slovenska má približne 500 členov*.
[cit. 23.2.2011] Dostupné na internete:

- <<http://kovacik.bigblogger.lidovky.cz/c/20990/Krestanskodemokraticka-mladez-Slovenska-ma-priblizne-500-clenov.html>>.
- KRASKO, I. 2006. *Združenia mládeže SDKÚ - Nová Generácia*. [cit. 26.2.2011] Dostupné na internete: <http://www.ivankrasko.sk/arch_novageneracia.html>.
- MACHÁČEK, L. 2000. *Združovanie mládeže v Slovenskej republike*. In: BODNÁROVÁ, B. 2000. *Sociologický prieskum „ako využívajú voľný čas deti a mládež“*. [online]. Bratislava : Rada mládeže Slovenska Agentúra sociálnych analýz „ASA“, 2000. [cit. 7.2.2011] Dostupné na internete: <http://archiv.mladez.sk/buxus/docs/Sociologicky_prieskum.pdf>.
- MACHÁČEK, L. 2003. *Mládež participácia občianstvo demokracia*. Analýzy a metodiky rozvoja neformálneho vzdelávania. Ako získať schopnosti občianskej demokratickej participácie. [online]. Trnava-Bratislava : Slovenská sociologická spoločnosť pri SAV, sekcia mládež, 2003. [cit. 14.1.2011] Dostupné na internete: <<http://www.spaeds.org/uploads/publikacie/L.Machacek,Mladez,participacia.pdf>>.
- MACHÁČEK, L. 2007. *Anglicko-slovenský slovník YEKC*. Základné pojmy z oblasti výskumu, štátnej politiky a práce s mládežou [online]. Bratislava : SYRS - Slovenská spoločnosť pre výskum mládeže a práce s mládežou, 2007. [cit. 7.1.2011] Dostupné na internete: <<http://www.syrs.org/wp-content/uploads/2007/02/slovník2.pdf>>.
- MACHÁČEK, L. 2007. *Politická a občianska participácia vysokoškolákov na Slovensku*. [online]. Bratislava : Slovenská spoločnosť pre výskum mládeže, 2007. [cit. 5.2.2011] Dostupné na internete: <http://www.vyskummladeze.sk/images/stories/iuventa/DAVM_014/DAVM_014_vysokoskolaci_2007.pdf>.
- MALIŠOVÁ, M. 2008. *Aktívna organizácia mladých*. [cit. 5.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.dfm.sk/kto-sme/aktivna-organizacia-mladych>>.
- Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. 2005. *Národná správa o politike mládeže v Slovenskej republike pre Radu Európy*, 2005. [cit. 2.1.2011] Dostupné na internete: <<http://www.iuventa.sk/files/documents/Publik%C3%A1cie/MI%C3%A1de%C5%BEEn%C3%ADcka%20politika%20Eur%C3%B3pa/111-SpravaSL.pdf>>.
- Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. 2010. *Národná správa o štátnej politike vo vzťahu k deťom a mládeži v Slovenskej republike*, 2010. [cit.13.1.2011] Dostupné na internete: <http://www.iuventa.sk/files/documents/legislativa/sprava_omladezi2010_final.pdf>.

- MORAVČÍK, R. 2009. *Mladí muži, ktorí chcú vládnuť*. [cit. 7.3.2011] Dostupné na internete: <<http://hnonline.sk/c1-23066070-mladi-muzi-ktori-chcu-vladnut>>.
- MSNS. 2010. *Cigánsky problém - máme odvahu*. [cit. 3.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.mladezsns.sk/uncategorized/cigansky-problem/>>.
- Národná správa o participácii mládeže 2006. [online] Bratislava : Iuventa, 2006. [cit. 6.2.2011] Dostupné na internete: <http://www.rcm.sk/data/galleries/13/c_2006_iuventa_n%C3%A1rodn%C3%A1_spr%C3%A1va_o_particip%C3%A1cii_ml%C3%A1de%C2%BAe.pdf>.
- Neformálne vzdelávanie. [cit. 23.2.2011] Dostupné na internete: <<http://www.kdms.sk/node/75>>.
- O Novej Generácii. [cit. 1.3.2011] Dostupné na internete: <http://www.ngonline.sk/?page_id=277>.
- O združení Mladí liberáli. [cit. 3.3.2011] Dostupné na internete: <http://www.mladiliberali.sk/?page_id=403>.
- Občiansko-demokratická mládež. [cit. 25.2.2011] Dostupné na internete: <http://archiv.mladez.sk/buxus/generate_page.php?page_id=115>.
- ODM. 2008. *História ODM*. [cit. 25.2.2011] Dostupné na internete: <<http://www.odm.sk/sk/clanky/3>>.
- ODM. 2009. *ODM spustila kampaň Pod'me vpravo!* [cit. 26.2.2011] Dostupné na internete: <<http://odm.sk/sk/clanky/174>>.
- PAULINIOVÁ, Z. 2009. *Participácia mládeže na Slovensku*. [cit. 16.1.2011] Dostupné na internete: <http://www.rmpk.sk/mladeznicka_politika_a_participacia/Participacia_mladeze_na_Slovensku.pdf>.
- PIŠKO, M. 2010. *Mladí už nebicyklujú. Sú len online*. [cit. 17.2.2011] Dostupné na internete: <<http://volby.sme.sk/c/5402763/mladi-uz-nebicykluju-su-len-online.html>>.
- Poslanie MSD. [cit. 8.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.mladi.eu/sk/8/Poslanie>>.
- Program mládež. [cit. 6.1.2011] Dostupné na internete: <http://www.europskaunia.sk/program_mladez>.
- Rada mládeže Slovenska. 2009. [cit. 3.2.2011] Dostupné na internete: <<http://www.mladez.sk/?s=mlade%C5%BEnicke+zdru%C5%BEenia>>.
- Revidovaná Európska charta o participácii mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote. [cit. 1.2.2011] Dostupné na internete:

- <<http://www.radaeuropy.sk/?revidovana-europska-charta-o-participacii-mladych-ludi>>.
- SEDLÁK, R. 2009. *Mládežnícke politické organizácie - na čo slúžia a ako fungujú*. [cit. 13.2.2011] Dostupné na internete: <http://www.politikon.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=3790&Itemid=3>.
- SITA. 2008. *Mladí sociálni demokrati: II. pilier je kanál*. [cit. 9.3.2011] Dostupné na internete: <http://hnonline.sk/2-25027480-k01000_d-36>.
- Stanovy DFM. [cit. 4.3.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.dfm.sk/index.php?prj=5&id=1>>.
- Stanovy Mládeže SNS. [cit. 1.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.mladezsns.sk/dokumenty/>>.
- Stanovy Mladých liberálov. [cit. 3.3.2011] Dostupné na internete: <http://www.mladiliberali.sk/?page_id=423>.
- Stanovy MSD. [cit. 9.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.mladi.eu/sk/30/Stanovy-MSD>>.
- Stanovy občianskeho združenia VN. [cit. 10.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.ics.sk/cikkek/stanovy-obcianskeho-zdruzenia>>.
- Stanovy Občiansko-demokratickej mládeže. [cit. 25.2.2011] Dostupné na internete: <<http://odm.sk/docs/dokumenty/AKTUALNE-STANOVY-ODM-platne-od-18-4-2009.pdf>>.
- Štatút združenia mládeže SDKÚ-DS - Nová Generácia. [cit. 28.2.2011] Dostupné na internete: <http://www.ngonline.sk/wpcontent/uploads/STATUT_Novej_Generacie_%281%20.pdf>.
- ŠTEFANČÍK, R. 2010. Mládežnícke organizácie na Slovensku a ich úloha pri rekrutácii politického personálu. In: MIHÁLIK, J. - PODOLÁKOVÁ, E. - ŠTEFANČÍK, R. 2010. *Prvovoliči a ich voličské správanie*. Výskum politickej participácie mladých ľudí: záverečná správa. [online]. Bratislava : Juventa, 2010. [cit. 19.2.2011] Dostupné na internete: <<http://ff.ucm.sk/Slovensky/Katedry/politologia/doc/prvovolici%20-%20zaverecna%20sprava.pdf>>.
- TASR. 2008. *Kresťanskodemokratická demokratická mládež Slovenska stojí za vedením KDH*. [cit. 27.2.2011] Dostupné na internete:

<<http://dnes.atlas.sk/slovensko/174351/krestanskodemokraticka-mladez-stoji-za-vedenim-kdh>>.

Tomanovej pes. [cit. 16.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.tomanovejpes.sk/>>.

TÜNDE. 2010. *Mlčaním zmenu nedosiahneš! - A hallgató nem érdeked!* [cit.15.3.2011]

Dostupné na internete: <<http://www.ics.sk/cikkek/mlcanim-zmenu-nedosiahnes-a-hallgatas-nem-erdeked-sk>>.

Zákon č. 282/2008 Zb. z o podpore práce s mládežou. [cit. 13.1.2011] Dostupné na internete: <http://www.zksm.sk/articles/File/zakon_282.pdf>.

Zákon č. 83/1990 Zb. z. o združovaní občanov. [cit. 23.2.2011] Dostupné na internete:

<http://amavet.sk/download/kluby/dokumentacia/2010/zakon_o_zdruzovani_obcانو_v.pdf>.

Záverečná správa z výskumu EUYOUPART - Politická participácia mladých ľudí v Európe.2005. [cit. 10.2.2011] Dostupné na internete:

<<http://www.syrs.org/projekty/zaverecna-sprava-z-vyskumu-euyoupart-politicka-participacia-mladych-ludi-v-europe.html>>.

ZELINKA, A. 2010. *Mladých voličov lákajú Fico a Sulík*. [cit. 19.2.2011] Dostupné na

internet: <http://spravy.pravda.sk/mladych-voLicov-lakaju-fico-a-sulik-dul-sk_domace.asp?c=A100415_122801_sk_domace_p23>.

Zmluva o vzájomnej spolupráci. [cit. 7.3.2011] Dostupné na internete:

<<http://www.mladi.eu/sk/118/Zmluva-o-vzajomnej-spolupraci>>.

PRÍLOHY

Príloha A

Dotazník: Participácia mládeže na politickom živote v SR

Dobrý deň, som študentkou 2. ročníka (Mgr.) politológie na Prešovskej univerzite v Prešove a momentálne pracujem na diplomovej práci: Participácia mládeže na politickom živote v SR. Súčasťou mojej diplomovej práce je prieskum, ktorého cieľom je zistiť záujem mládeže o politické dianie a súčasne preskúmať do akej miery vníma mládež existenciu mládežníckych politických organizácií na Slovensku. Prieskum sa realizuje na základe jednoduchého dotazníka, ktorého vyplnenie Vám potrvá sotva 3-5 minút, nakoľko stačí klikat' na už vopred pripravené odpovede. Dotazník je anonymný, obsahuje 16 otázok a je určený pre študentov politológie. Chcela by som Vás zároveň poprosiť, aby ste na otázky odpovedali pravdivo, nakoľko ide o seriózny prieskum, ktorého výsledky budú použité v mojej práci.

Ďakujem Vám za Váš čas.

---

1. Pohlavie

- Muž
- Žena

2. Vek

.....

3. Miesto trvalého bydliska

- Obec (do 5000 obyv.)
- Malé mesto (od 5000 - 20 000 obyv.)
- Stredne veľké mesto (20 000 - 50 000 obyv.)
- Väčšie mesto (50 000 - 100 000 obyv.)
- Veľkomesto (nad 100 000 obyv.)

4. Aký študijný program študujete?

.....

5. Do akej miery sa zaujímate o politiku?

- Veľmi sa zaujímam
- Zaujímam sa
- Málo sa zaujímam
- Nezaujímam sa vôbec

6. Odkiaľ prevažne získavate informácie o politickom dianí?

- Z printových médií
- Z televízie
- Z internetu
- Z rádia
- Od rodičov
- Od priateľov
- Iné: .....

7. Aká je Vaša účasť na volebnom procese? (berú sa do úvahy voľby parlamentné, prezidentské, komunálne, regionálne a voľby do EP)

- Vždy sa zúčastňujem
- Občas sa zúčastňujem
- Nikdy sa nezúčastňujem

8. Registrujete na Slovensku existenciu mládežníckych politických organizácií (MPO)?

- Áno, registrujem ich a zaujímam sa o ich pôsobenie
- Áno, počul som o nich, no nezaujímajú ma
- Nie, nikdy som nich nepočul

9. Ktoré z uvedených MPO poznáte?

- Demokratické fórum mladých
- Kresťanskodemokratická mládež Slovenska

- Mladí liberáli
- Mládež Slovenskej národnej strany
- Mladí sociálni demokrati
- Nová generácia
- Občiansko-demokratická mládež
- Via Nova – ISC
- Nepoznám žiadnu

10. Ste/ boli ste členom niektorej z uvedených MPO?

- Demokratické fórum mladých
- Kresťanskodemokratická mládež Slovenska
- Mladí liberáli
- Mládež Slovenskej národnej strany
- Mladí sociálni demokrati
- Nová generácia
- Občiansko-demokratická mládež
- Via Nova - ISC
- Nie som/ nebol som členom žiadnej z týchto MPO

11. Dôvod prečo nie ste/ neboli ste členom MPO?

- Nemám voľný čas
- Nepoznám žiadnu MPO
- Nedôverujem MPO
- Nezaujímam sa o MPO
- Nevidím v MPO možnosť osobného rastu
- Som členom inej organizácie

12. Mali by ste záujem angažovať sa v politike prostredníctvom MPO ?

- Áno
- Nie
- Neviem

13. Považujete fungovanie MPO na Slovensku za dostatočné efektívne?

- Áno
- Nie
- Neviem

14. Zúčastnili ste sa niekedy prednášky, diskusie, kampane, poprípade nejakého kultúrneho či športového podujatia, ktoré organizovali MPO?

- Áno
- Nie
- Nepamätám si

15. Očakávate od MPO viac aktivity k svojim sympatizantom, resp. novým potenciálnym členom?

- Áno, privítal/a by som väčšiu aktivitu
- Nie, myslím si, že je dostačujúca
- Nie, nemám o to záujem
- Neviem

16. Myslíte si, že MPO by mali klásť ambicióznejšie ciele na získanie nových členov, ako len čakať na to, že si ich tí, ktorí sa o politiku zaujímajú, vyhľadajú?

- Áno, očakávam v tomto smere zvýšenie ambícií MPO
- Nie, ten kto má záujem stať sa členom, tak MPO vyhľadá sám
- Neviem